

2.5 СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК

2.5.1 ДЕМОГРАФІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ПРОГНОЗ

На 1 січня 2019 року чисельність наявного населення Подільського району міста Києва (за даними державної статистики) становила **205,1 тис. осіб**. У районі мешкає 6,9 % жителів столиці. Упродовж двох останніх десятиліть відбувається зростання населення, насамперед обумовлене міграційним, а з 2003 року – і природним приростом. Так, за період з 2002 по 2019 рік кількість жителів збільшилось на 24,7 тис. осіб, або на 13,7 %. Середньорічні темпи приросту відповідно склали 100,9 %, що є одним із найвищих показників серед міст України.

Статевий склад населення характеризується суттєвою гендерною диспропорцією: на тисячу жінок припадає лише 866 чоловіків. Чисельна перевага жінок над чоловіками спостерігається після 30 років і з віком помітно збільшується. Нині кількість жінок у віці 60 років і старше в 1,6 рази перевищує кількість чоловіків цього віку.

Рівень народжуваності протягом 2002–2017 років зріс із 8,6 до 14,7 народжених на 1 000 населення, проте надалі набув негативної динаміки. У 2018 році народилося 2 747 дітей, або 13,5 дітей на 1 000 населення. Вагомими трендами, що визначають демографічну ситуацію та збережуть свій вплив на перспективу, є збільшення інтенсивності дітонародження (плідності), постаріння материнства та зменшення контингенту жінок дітородного віку. Сумарний коефіцієнт народжуваності, який відображає середню кількість дітей, народжених однією жінкою упродовж життя, зріс із 0,95 у 2002 році до 1,60 у 2018 році. Однак не слід очікувати подальшого поліпшення цього показника хоча б до рівня простого відтворення поколінь (близько 2,10). Жителям великих міст характерна низька народжуваність, що пов'язано з високим освітнім рівнем, прагненням жінок до кар'єрного росту та, як наслідок, відкладенням дітонародження, міським стилем життя й низкою інших чинників.

Якщо в 1990-х роках найбільша інтенсивність дітонародження реєструвалася серед жінок у віці 20–24 роки, то нині – у віці 25–29 та 30–34 роки. Постаріння материнства характерне для країн Європи, де воно розпочалося раніше, а середній вік матері при народженні на 3–4 роки перевищує показник Києва. Вочевидь, саме за такою моделлю змінюватимуться вікові коефіцієнти народжуваності в Подільському районі упродовж наступних десятиліть.

Негативно на народжуваності позначиться скорочення чисельності жінок дітородного віку, що є наслідком демографічної кризи в 1990-х та на початку 2000-х років. Наприклад, у 2018 році кількість жінок у віці 15–19 років, тобто народжених у кризовий період, була вдвічі меншою, ніж жінок у віці 30–34 роки. Вплив цього чинника буде відчутним у наступні п'ятнадцять років, коли це малочисельне покоління народжуватиме дітей.

Рівень смертності в Подільському районі є нижчим, ніж у місті Києві та в середньому серед міст України. Якщо народжуваність мала тенденцію до

зростання, то коефіцієнт смертності за період 2002–2018 років майже не змінився та становив у різні роки від 9 до 10 померлих на 1 000 населення. Чинники, пов'язані зі способом життя, такі як куріння, зловживання алкоголем, небезпечні умови праці тощо, спричинили вищі коефіцієнти смертності серед чоловіків порівняно з жінками в більшості вікових груп. Як наслідок, різниця між очікуваною тривалістю життя чоловіків і жінок перевищує 8 років. Причини смертей помітно різняться за віковими групами, а також різною мірою детермінуються соціально-економічними чинниками та піддаються регулюванню. Так, у віці до 40 років переважають зовнішні причини (побутовий і виробничий травматизм тощо), а також інфекційні хвороби. За належної політики вплив цих порівняно легко усувних причин смерті можна істотно зменшити, насамперед серед чоловіків, що дасть основний і найбільш швидкий позитивний ефект. У старших працездатних групах (40–59 років) інфекційні хвороби поступаються місцем хворобам системи кровообігу. За умови їх раннього виявлення та вчасного лікування існують можливості зміщення смертності від зазначених хвороб у більш старший вік.

Унаслідок зростання народжуваності та відносно низької смертності починаючи з 2003 року в районі реєструється природний приріст населення. У 2018 році загальний коефіцієнт природного приросту становив 3,7 особи на 1 000 жителів. Порівнюючи, у місті Києві природний приріст мешканців був зафіксований у 2008 році (до того з 1993 року смертність перевищувала народжуваність), а в середньому по міських поселеннях України й нині відбувається природне скорочення населення.

Подільський район був і залишається привабливим для мігрантів. Саме міграційний притік є основним джерелом росту чисельності жителів району. У 2018 році сальдо міграції склало 2,8 тис. осіб, або 13,8 особи на 1 000 населення. У структурі міграційного руху переважає внутрішньоміська та міжрегіональна міграція, помітний відсоток у якій в останні роки припадає на внутрішньо переміщених осіб (ВПО). Так, згідно з адміністративними даними, на початок 2019 року на обліку перебувало 7,5 тис. ВПО, що становить 3,7 % від наявного населення району. У віковій структурі прибулих домінують молодші вікові групи, зокрема високою є частка осіб у віці 15–19 років, багато з яких приїздить на навчання, та 25–39 років, що, вірогідно, пов'язано з трудовою міграцією, а також міграцією ВПО.

Частина міграційних переміщень відбувається без зміни реєстрації місця проживання та відповідно не охоплена державним статистичним обліком. Як наслідок, у Подільському районі сформувався численний контингент осіб, які тут проживають, будучи зареєстрованими в інших районах столиці чи регіонах України. Для коректної оцінки навантаження на транспортну, технічну й соціальну інфраструктуру, потреби в житлі та різноманітних послугах необхідно враховувати чисельність фактичного населення, що визначається як сума постійного населення (параметри якого відображені в даних державної статистики) та не зареєстрованого за місцем проживання населення. Згідно з

розрахунками, на початок 2019 року в районі фактично мешкало близько 230,0 тис. осіб, з яких 12,3% – не зареєстровані тут жителі.

Вікова структура фактичного населення є відносно молодого за українськими мірками. На початок 2019 року частка осіб у віці 0–15 років становила 17,2 %, працездатного віку (16–59 років) – 64,5 %, тоді як у середньому по містах України – відповідно 15,7 та 61,0 %. Водночас у результаті зростання середньої тривалості життя та низької народжуваності, яка не забезпечує простого відтворення поколінь, відбувається повільне демографічне старіння населення району. За період з 2002 по 2019 рік відсоток осіб у віці 60 років і старше збільшився з 15,3 до 18,3 %. Наслідком таких трансформацій є посилення демографічного навантаження на населення продуктивного віку. Якщо на початок 2002 року воно становило 446 осіб на 1 000 жителів у віці 16–59 років, то 2019 року – 551, що несе ризики для ринку праці, систем соціального та пенсійного забезпечення.

Щільність населення в Подільському районі є помітно більшою, ніж у місті Києві в цілому – відповідно 60,2 та 35,3 особи на 1 га. Враховуючи фактичне населення, вона становить майже **68 осіб/га** зі значними просторовими відмінностями, обумовленими особливостями заселення та забудови території. Так, історичний центр району – Поділ – характеризується компактною структурою та переважно середньоповерховою забудовою з щільністю жителів близько 83 особи/га. Найвищий рівень щільності населення фіксується на Вітряних Горах і Мостицькому масиві – відповідно в 4,3 та 3,7 рази більше, ніж у середньому в районі. Відносно низькою вона є на Виноградарі та Куренівці (60–66 осіб на 1 га), де значні площі зайняті забудовою садибного типу, а також зеленими насадженнями загального користування та лісопарками.

SWOT-аналіз демографічного розвитку

Сильні сторони	Слабкі сторони
Вищий (за українськими мірками) рівень народжуваності та природний приріст населення. Відносно молода вікова структура населення та порівняно низький рівень демографічного навантаження. Міграційна привабливість району. Міграційний притік осіб у працездатному віці. Високий освітній рівень населення.	Відсутність довгострокової стратегії демографічного розвитку в м. Києві та Подільському районі. Значна диспропорція статеві структури населення. Надмірний рівень передчасної смертності, насамперед чоловіків. Брак інфраструктури здорового способу життя. Демографічне старіння населення.
Можливості	Загрози
Помірне зростання інтенсивності дітонароджень. Зменшення смертності, особливо серед чоловіків працездатного віку, збільшення тривалості життя. Використання потенціал людей літнього віку на принципах активного довголіття. Реалізація політики так званої “керованої міграції”.	Погіршення соціально-економічної ситуації з негативними наслідками для демографічного розвитку (аналогічно другій половині 1990-х років). Зростання еміграції. Неконтрольоване збільшення кількості зовнішніх мігрантів із низькою схильністю до асиміляції. Поглиблення невідповідності між ростом чисельності населення та розвитком інфраструктури. Збільшення навантаження на

Демографічний прогноз

Демографічний прогноз необхідний для передбачення та планування соціально-економічних процесів загалом. На підставі результатів прогнозу оцінюється майбутній потенціал робочої сили, потреба в інфраструктурі, житлі, бюджетних ресурсах тощо. У рамках підготовки Концепції інтегрованого розвитку Подільського району Києва розроблено три варіанти (сценарії) прогнозу до 2031 року: консервативний, середній та високий.

- Консервативний сценарій описує демографічну ситуацію в разі відсутності змін у природному та міграційному русі населення. Він ґрунтується на гіпотезі про збереження протягом усього прогнозного періоду фіксованих показників народжуваності та смертності, які реєструвалися в базовому 2018 році. Оскільки сальдо міграції має значні відмінності за роками, взято його середній показник за 2010–2018 роки. За цим сценарієм чисельність фактичного населення району на початок 2031 року становитиме близько 246 тис. осіб та в порівнянні з 2018 роком збільшиться на 16 тис., або на 7,0 %.

- Середній варіант прогнозу описує найбільш вірогідний сценарій розвитку, виходячи з особливостей динаміки та реально досяжного на перспективу рівня показників природного і міграційного руху населення, враховуючи досвід демографічних трансформацій у європейських великих містах. Дослідження свідчать, що зміни демографічної ситуації в місті Києві відбуваються за схожим до багатьох країн Європи сценарієм із відставанням на декілька десятиліть. Прогноз базується на гіпотезі про поступове поліпшення економічної ситуації, що сприятиме створенню нових робочих місць та нарощуванню житлового будівництва, тим самим стимулюватиметься високий рівень міграційного притоку населення, особливо молоді. Такі припущення зроблені з огляду на тренди основних соціально-економічних індикаторів у посткризовий період. За середнім варіантом прогнозу чисельність фактичного населення Подільського району збільшиться на 23,4 тис. (на 10,2 %) та на початок 2031 року складе 253,4 тис. осіб.

- Високий, або ж оптимістичний сценарій демографічного розвитку передбачає комбінацію “високих” (за європейськими мірками) варіантів прогнозу тривалості життя, народжуваності та міграції. Вбачається можливим за умови реалізації візії Подільського району як толерантного та соціально змішаного міського району з хорошою якістю життя. Втілення стратегії активного інклюзивного розвитку та структурно-інноваційних трансформацій економіки здатне забезпечити відчутне підвищення рівня життя населення, запустити ланцюговий процес прогресивних перетворень у різних сферах життєдіяльності. Згідно з цим сценарієм, на початок 2031 року в районі проживатиме 264 тис. осіб, що на 34 тис., або на 14,8 % більше, ніж станом на початок 2019 року. Міграція до району молоді сприятиме уповільненню демографічного старіння населення. Упродовж прогнозного періоду частка осіб

працездатного віку (16–59 років) зменшиться з 64,5 до 60,9 %, натомість осіб у віці 60 років і старше зросте з 18,3 до 20,5 %. Порівнюючи, у разі відсутності міграції частка населення похилого віку перевищила б 22 %.

У Концепції інтегрованого розвитку Подільського району Києва за основу взято високий варіант демографічного прогнозу, який є цільовим орієнтиром для демографічної політики, а також для розробки планів дій щодо перспективного розвитку інфраструктури району.

Демографічна політика – багатогранна. Її не можна реалізовувати лише шляхом фінансового стимулювання народжуваності. Навіть такі, на перший погляд “незначні” заходи, як популяризація здорового способу життя, підвищення рівня безпеки на виробництві, забезпечення доступності сімейних лікарів, відіграють важливу роль у покращенні демографічної ситуації. Основними принципами демографічної політики є:

- пріоритетність заходів щодо поліпшення якісних характеристик населення району, його людського та соціального потенціалу;
- забезпечення соціальної та гендерної рівності в сімейній політиці;
- дотримання Принципів ООН щодо осіб похилого віку;
- забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб;
- налагодження міжінституційної взаємодії та поступовий перерозподіл функцій у реалізації демографічної політики на користь інститутів громадянського суспільства.

Згідно з високим варіантом прогнозу, очікується збільшення сумарного коефіцієнта народжуваності до 1,81, яке супроводжуватиметься зростанням середнього віку матері при народженні дитини. Проте наслідки, спричинені низькою народжуваністю в 1990-х та на початку 2000-х років, відчуватимуться упродовж усього прогнозного періоду, коли люди, народжені під час демографічної кризи 1990-х, почнуть народжувати дітей. Незважаючи на поліпшення показника сумарної народжуваності, кількість новонароджених зменшуватиметься через брак жінок дітородного віку. У 2030 році народиться на 20 % менше немовлят, ніж у 2018 році. Загальний коефіцієнт народжуваності знизиться відповідно з 13,5 до 11,0 народжених на 1 000 населення. Наступного зростання народжуваності можна очікувати після 2035 року, коли в активний дітородний вік вступатимуть більш чисельні когорти жінки 2010–2018 років народження.

Політика підтримки сім’ї та народжуваності в Подільському районі має бути спрямована не так на подальше стимулювання народжуваності загалом за допомогою фінансових методів, як на забезпечення умов для виховання та соціалізації дітей, що, у свою чергу, сприятиме упевненості в майбутньому та більш повній реалізації репродуктивних настанов. Для вирішення вищезазначених проблем пріоритетними напрямами дій є: забезпечення доступності та хорошої якості освітньої інфраструктури з урахуванням прогнозованої кількості дітей відповідного віку; створення сприятливих умов для поєднання зайнятості з народженням і вихованням дитини; посилення

сімейної орієнтації молодіжної політики; забезпечення доступного та комфортного житла для молодих сімей.

Гіпотези прогнозу тривалості життя ґрунтуються на оцінках вірогідних резервів її подовження, зумовлених переважно соціальними й економічними чинниками (якістю і доступністю медичних послуг, способом життя, харчуванням тощо). Найвищі темпи скорочення смертності відмічатимуться серед чоловіків працездатного віку. Це проявиться у зменшенні статевої нерівності коефіцієнтів ймовірності дожиття та дозволить досягти наприкінці прогнозного періоду тривалості життя для чоловіків – 75 років, жінок – 81 рік (у 2018 році різниця показника між чоловіками та жінками перевищувала 8 років). Висока частка осіб у похилому віці зумовить значну кількість померлих, навіть за умов росту тривалості життя. Загальні коефіцієнти смертності протягом прогнозного періоду становитимуть 9–10 померлих на 1 000 населення.

Передумовами реалізації такого сценарію прогнозу та, відповідно, пріоритетними напрямками дій є: підвищення якості медичного обслуговування й загалом створення умов для здорового способу життя для людей різного віку, його активна популяризація; покращення екологічної ситуації; зменшення виробничого та побутового (переважно ДТП) травматизму. Система охорони здоров'я повинна бути адаптована до викликів і потреб району. Основні резерви для покращення стану здоров'я та збільшення тривалості життя мешканців закладені у зниженні рівня смертності осіб середнього і старшого віку від серцево-судинних захворювань, захворюваності, пов'язаної з патологією органів дихання, а також у поліпшенні якості надання медичних послуг під час вагітності й пологів у зв'язку з очікуваним збільшенням кількості народжень дітей (також із ускладненнями) серед жінок середнього та старшого дітородного віку.

Демографічне старіння призведе до зростання соціального й економічного, у тому числі податкового, навантаження на зайняту частину населення, оскільки їй доведеться утримувати більшу кількість непрацездатних. Якщо в 2018 році демографічне навантаження становило 551 особу на 1 000 мешканців у віці 16–59 років, то в 2030 році очікується на рівні 642 особи. За таких умов одним із пріоритетів є стимулювання економічної активності людей похилого віку: підтримка нестандартних форм зайнятості, сприяння розвитку освіти третього віку тощо. Збільшення кількості літніх людей формує специфічні потреби у товарах і послугах, медичному та соціальному обслуговуванні. Це потребує реалізації заходів щодо адаптації міського середовища до потреб літніх людей, зокрема: забезпечення безперешкодного доступу до об'єктів інфраструктури; створення умов для їхнього активного дозвілля та реалізації творчого потенціалу; розширення мережі установ, що надають відповідні соціальні послуги.

Прогноз передбачає збереження високої інтенсивності міграції населення до Подільського району, обумовленої насамперед ростом обсягів будівництва житла різного класу, а також сприятливою ситуацією на ринку праці. Сальдо

міграції в першій половині прогнозного періоду в середньому становитиме близько 2,5 тис. осіб на рік. Така гіпотеза ґрунтується на даних девелоперських компаній про плани введення в експлуатацію нового житла. У подальшому можна очікувати зменшення цього показника в результаті поступового скорочення платоспроможного міграційного потоку з регіонів.

Створення привабливого для міграції середовища передбачає не тільки наявність робочих місць, якісного житла, але й політику у сфері культури, оформлення архітектурного простору району, наявність можливостей для дозвілля, таким чином формування району як центру соціального тяжіння, що сприятиме залученню молоді як найбільш бажаної категорії мігрантів. За існуючих умов важливим завданням також є забезпечення прав внутрішньо переміщених осіб, створення належних умов для їх проживання та інтеграції в районі.

2.5.2 СОЦІАЛЬНИЙ РОЗВИТОК

2.5.2.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Подільський район - інклюзивний, безпечний, мультикультурний і гендерно чутливий район, який прагне до соціальної справедливості. Це соціально і культурно інтегрований район, в якому ніхто не є виключеним і дискримінованим. Тут відбувається рівномірний соціальний і просторовий розвиток різних його частин, кожна з яких є багатофункціональною. Усі мешканці мають рівний доступ до забезпечення своїх прав і задоволення базових потреб незалежно від соціального статусу, походження чи ідентичності. Район має сильні локальні ідентичності та спільноти. Його мешканці поділяють цінність різноманіття, є відкритими і дружніми.

Базовими принципами, на яких ґрунтується соціальний розвиток, є:

- Пріоритизація найменш привілейованих соціальних груп;
- Орієнтація на потреби користувачів і вигодоотримувачів;
- Інклюзивність і доступність соціальної допомоги для всіх;
- Баланс комерційних і громадських/соціальних інтересів;
- Повага до людської гідності як базова цінність;
- Розбудова довіри;
- Заохочення кооперації та взаємодії;
- Посилення громадянської участі та самоорганізації, співпраця зі спільнотами і залучення громадянського суспільства;
- Орієнтація на посилення соціальної згуртованості і солідарності;
- Залучення соціальної відповідальності бізнесу;
- Добровільність участі і взаємодії;
- Багатофункціональність та мультикультурність;
- Гнучкість та відсутність зарегульованості, індивідуальний підхід до надання соціальних послуг.

2.5.2.2 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ЗІ SWOT)

Соціальна стратифікація

Номинальні доходи мешканців Подільського району є високими порівняно з доходами у інших районах міста. Район займає 2 місце за розміром середньої заробітної плати серед усіх 10 районів Києва: станом на третій квартал 2018 року вона становить 16 209 грн.²¹

Суб'єктивна оцінка рівня матеріального добробуту населення Подільського району за результатами опитування громадської думки (транспортне опитування GfK, вересень 2018, вибірка 947 осіб).

Актуальні дані про стратифікацію за доходами всередині району наразі недоступні, однак, у 2014 році низький дохід до 4 700 грн. на місяць мала майже половина – 49% домогосподарств, середній дохід у 4 701-10 000 грн. мали 42% домогосподарств, а високий – більше 10 000 грн. – 9% домогосподарств району. У розрізі мікрорайонів низькі, середні та високі доходи розподіляються нерівномірно. На Подолі живе більше людей з вищими доходами, а на Куренівці (спільно із територією Сирця та Нивок, що належать Подільському району) і Виноградарі (спільно із територією Мостицького, Вітряних гір та Пріорки) – порівняно вища частка домогосподарств з низькими доходами – 40% та 60% відповідно. Тобто, чим далі від центру до периферії Подільського району, тим більше людей з низьким рівнем доходів.

Поділ належить до центральної частини міста, де розташовані великі інституції, офіси, міжнародні організації та посольства. Це є причиною того, що середня заробітна плата по району є досить високою на рівні Києва. Однак, рівень доходів домогосподарств, які проживають у інших частинах району є дещо нижчим, а у випадку Куренівки та Виноградаря - значно нижчими. З огляду на це, при плануванні розвитку району потрібно розміщувати громадські та некомерційні активності рівномірно по всій території району, але з особливим акцентом на Куренівку та Виноградар.

²¹ Прес – бюлетень № 11 за січень–листопад 2018 року Державна служба статистики України Головне управління статистики у м.Києві <http://kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=3365&lang=1>

Станом на 2018 рік, 10% домогосподарств у районі отримують субсидію, а кожен четвертий житель чи жителька району – пенсіонер чи пенсіонерка, причому 60% з них мають пенсію всього 3000 грн або нижче.

У контексті гендерної рівності у політичній сфері Подільський район демонструє відносний гендерний паритет: у районній адміністрації на керівних посадах працює 61% жінок, хоча головою адміністрації та його заступниками є чоловіки. У Київській міській раді (120 депутатів) район представляє тільки 2 депутатки (всього у раді 8 депутатів від Подільського району).

Соціальне відчуження

На початку 2018 року у Подільському районі було зареєстровано 43 708 пільговиків, що становить 22% населення району. 81% з них є пенсіонерами за віком. Протягом 11 місяців 2018 року було зареєстровано 862 звернення щодо надання одноразової допомоги за міською програмою “Турбота. Назустріч киянам” від осіб, що опинилися у складних життєвих обставинах. В рамках міської програми “Соціальне партнерство” у 2018 році 7 організацій отримали за результатами конкурсного відбору фінансову допомогу з бюджету.

У структурі РДА діє три установи, які займаються соціальним захистом: Центр соціальних служб для сім’ї, дітей та молоді (розташований на Куренівці), Центр соціально-психологічної реабілітації для дітей та молоді з функціональними обмеженнями (на Виноградарі), а також Територіальний центр соціального обслуговування (має 9 установ по всій території району). При Територіальному центрі соціального обслуговування діє відділення денного перебування з гуртками для одиноких людей.

Під час громадських обговорень жителі району відзначили серед його слабких сторін маргіналізацію, а також наявність крадіжок (особливо, на Куренівці) і безхатків (на Куренівці і Подолі). Поділ і Куренівка є одними з місць концентрації бездомних у Києві, однак муніципальних центрів для ночівлі і надання їм соціальної допомоги у районі немає. Лише під час сильних морозів адміністрація відкриває у районі від 3 до 7 пунктів обігріву.

2018 року у районі провели близько двох десятків заходів для соціально незахищених верств, які можна згрупувати у чотири категорії: 1) покладання квітів і церемонії, 2) зустрічі з керівництвом РДА, 3) видавання продуктових наборів, 4) заходи в бібліотеках для людей похилого віку. Перші дві категорії спрямовані на символічне визнання, третя - на деяке поліпшення матеріального стану, четверта - організацію вільного часу. Натомість, жоден з цих заходів не був спрямований на інтеграцію соціально вразливих груп у спільноти району і подолання соціального відчуження. Крім того, що у районі відсутні заходи для інтеграції різних соціальних груп, а також відсутні спільні простори, які б заохочували спілкуванням між людьми, що належать до різних соціальних та вікових груп.

Міграція

За офіційною статистикою, протягом 2013-2017 років, річна кількість прибулих до Подільського району становила близько 2,1 тисяч, вибулих -

1,4 тисячі осіб. Річний міграційний приріст становив, в середньому, 758 осіб. За цими показниками Подільський район займає середнє місце серед районів Києва, щоправда, ці дані фіксують лише тих мігрантів, які офіційно зареєстрували своє місце проживання. Значна частина мігрантів не реєструють своє місце проживання офіційно, особливо, ті, хто винаймають житло на приватному ринку оренди.

За приростом міждержавних мігрантів Подільський район має вищі показники, ніж загалом по місту і займає друге місце після Печерського. Це може бути пов'язано з наявністю у складі району історичного середовища Подолу, де розташовані офіси і низка посольств.

У Подільському районі на початок грудня 2018 року на обліку перебувало 7546 внутрішньо переміщених осіб (ВПО), що становить 4,77% від всього населення району.

За винятком короткої згадки у стратегії міста й утворення у 2014 році координаційної ради при КМДА з питань АТО і ВПО, у відкритому доступі немає інформації про офіційні заходи чи програми, спрямовані на інтеграцію ВПО та інших мігрантів, як у Києві загалом, так і у Подільському районі зокрема.

Етнічна композиція і взаємодія між етнічними групами

За даними Всеукраїнського перепису населення, проведеного у 2001 році, українці становили 82% населення Києва. Найбільшими етнічними меншинами тоді були росіяни (13%), євреї (0,7%), білоруси (0,6%), поляки (0,3%), вірмени (0,2%), азербайджанці (0,1%).

Історичний Поділ є традиційним місцем компактного проживання єврейської громади Києва, тут розташована Велика хоральна синагога. Під час опитування мешканців Подолу, проведеного у 2017 році Аналітичним центром CEDOS, 2,8% опитаних назвали серед символів свого мікрорайону єврейську общину або синагогу.

Протягом 11 місяців 2018 року поліція не зафіксувала у Подільському районі злочинів на ґрунті ненависті та расової нетерпимості, однак у інших районах міста відбулася серія нападів на ромів, що може свідчити про збільшення насилля на ґрунті ксенофобії.

При Київській міській раді діє Рада національностей. Найактивнішими національними громадами у Києві виконавчий орган Київської міської ради (Київська міська державна адміністрація) визначає азербайджанську, болгарську, вірменську, гагаузьку, грузинську, єврейську, корейську, німецьку, польську. У 2016-2018 роках у Києві діяла міська програма «Київ етнічний», на виконання якої з бюджету передбачалося 1,5 млн грн.

Територіальні і соціальні ідентичності жителів

З точки зору територіальної ідентичності Подільський район не є гомогенним. Аналіз топонімів, історичний та просторовий аналіз дають можливість виділити на території району менші територіальні утворення. Це пов'язано з тим, що Подільський район є великим, як за територією, так і за чисельністю населення. Окремі частини району були урбанізовані та забудовані

в різні історичні періоди. Більш того, район розділяють фізичні бар'єри: індустріальні зони, великі транспортні магістралі, приватний сектор. Відповідне уявлення про «штучність» утворення Подільського району як єдиного цілого показали і громадські обговорення. Така неоднорідність потребує децентралізованої системи управління на міському та районному рівні для задоволення потреб жителів, що різняться на різних мікротериторіях.

В Подільському районі однозначно можна виділити такі мікротериторіальні утворення: «Поділ», «Воздвиженка», «Куренівка», «Мостицький масив», «Виноградар», «Вітряні гори», «с. Шевченкове», «Пуща-Водиця». Для називання окремих територій також використовуються топоніми: «Плоське», «Старий Поділ», «Замковище», «Біличе поле», «Синьоозерний масив» та «Цвітоводство». До території Подільського району частково входять мікрорайони та мікротериторії, більша площа яких належать до інших адміністративних районів міста Києва (Шевченківського та Оболонського): Пріорка, Сирець, Нивки. Куренівка також розділена між двома районами: Оболонським та Подільським. Жителі цих районів відзначають свою приналежність саме до мікрорайонів, а не до офіційних адміністративних районів.

Локальна ідентичність забезпечується не лише співвіднесенням себе з певною територією, а й визначенням спільних символів та цінностей. Під час дослідження було виявлено, що цінностями та сильними сторонами Подільського району є:

- Інфраструктура, компактність, доступ до всього необхідного у районі: транспортна сполученість з центром міста та Оболонню, трамвай у Пушчу-Водицю, ринки з домашніми продуктами від виробників, гуртки для дітей та районні бібліотеки, умови для заняття спортом у районі, бювети.

- Спільнота людей, добросусідство: активність і свідомість жителів, жителі району – «свої», відчуття приналежності до спільноти, соціальний престиж, соціально активна молодь.

- Інтернаціональність складу жителів району.

- Природні об'єкти та ландшафт: парки, ліс, озера, гарні краєвиди, доступність Пущі-Водиці.

- Історичність: різноманітність забудови – 19 століття, сталінська, модернізм, постмодернізм, експериментальна забудова.

Найвищим рівнем прояву локальної ідентичності є співвіднесення себе зі спільнотою, яка живе на певній території, а також готовність до відстоювання спільних інтересів. Аналіз існуючих практик спільнототворення, та розвитку ініціатив й громадської активності в районі відображає такі тенденції:

- Активна діяльність діючих чисельних сусідських онлайн-мереж, де спільноти об'єднуються і діють в реальному часі.

- Жителі Подільського району та його окремих мікрорайонів мають досвід самоорганізації та взаємодії для досягнення спільної мети. Найбільш розповсюдженими практиками є ініціативи на захист історичних, ландшафтних

або культурних місцевостей і об'єктів та антизабудовні ініціативи, спільне вирішення нагальних питань, що стосуються конкретного будинку або двору. Частина ініціатив перетворюються від реактивних та протестних об'єднань на системні та проактивні ініціативи, що займаються розвитком району.

- На території району, зокрема, на Подолі та Виноградарі, проводяться локальні культурні фестивалі та святкування, ініційовані місцевими мешканцями. Відбуваються і фестивалі, спрямовані на розвиток громадянського суспільства, наприклад, Фестиваль громадського бюджету.

- Місцеві бібліотеки є осередками спільнототворення і є майданчиками для взаємодії. Подальша реформа бібліотечної системи дасть можливість для перетворення бібліотек у громадські центри. Учасники громадських обговорень зазначали, що для розвитку району та районної спільноти їм не вистачає таких громадських центрів, де можна спільно проводити час та взаємодіяти між собою.

Тенденції до джентрифікації

Стратегія розвитку Києва до 2025 року передбачає збільшення туристичної привабливості, збільшення кількості туристів і збільшення готельного фонду у місті. Оскільки Поділ є одним з головних туристичних районів, реалізація такої цілі може призвести до його подальшого функціонального відокремлення від інших частин району, його комерціалізації і витіснення звідти місцевих мешканців (як з точки зору умов для проживання, так і з точки зору місця бажаного проведення дозвілля).

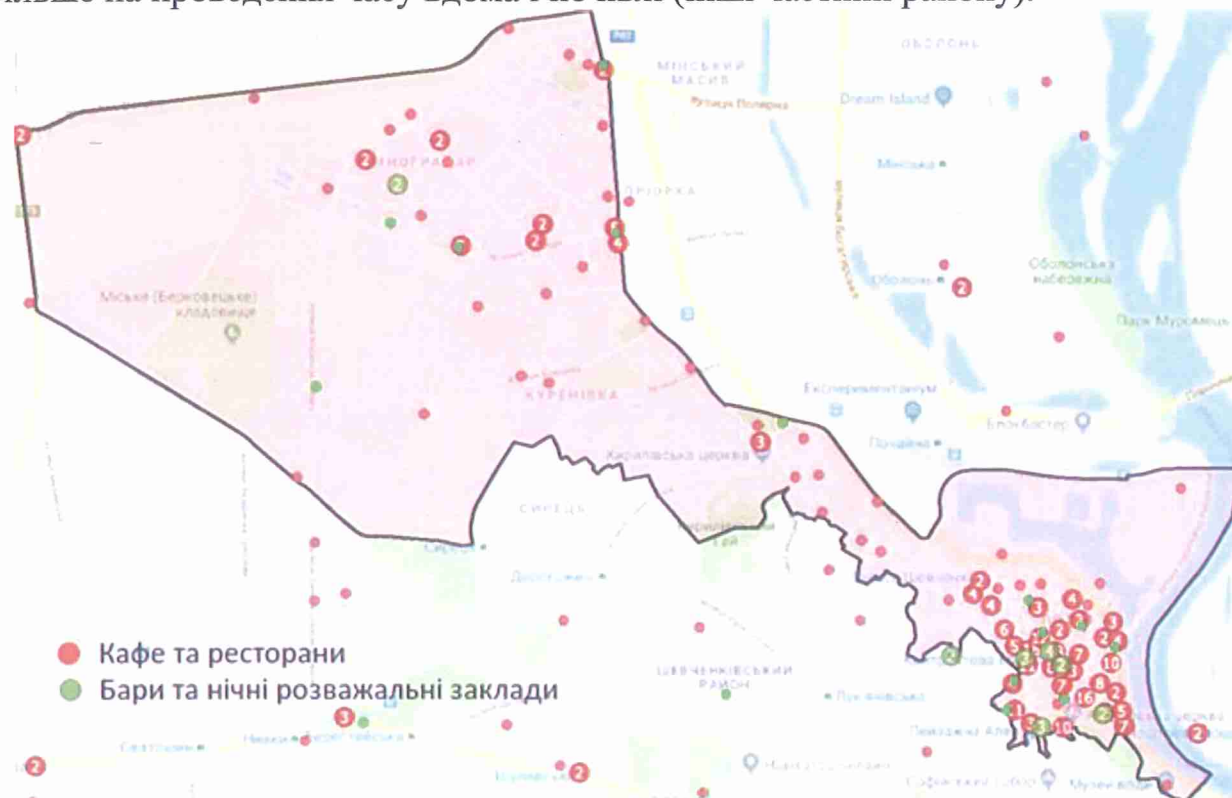
Аналіз вартості продажу та оренди житла показує нерівномірний розподіл ціни, а також пропозиції на ринку. Поділ є дорожчим і більш популярним з точки зору оренди, порівняно із іншими мікрорайонами. Ці дані свідчать про нерівномірний соціально-економічний розвиток різних частин Подільського району.

Медіанна вартість оренди та продажу однокімнатної квартири в Подільському районі, \$, джерело address.ua, 2018 рік

	Київ	Подільський район	Вітряні Гори	Виноградар	Куренівка	Мостицький масив	Поділ
Оренда 1-кімнатної квартири	403	388	307	281	329		491
Продаж 1-кімнатної квартири	41369	33396	32152	32333	31370	33964	63946

Аналіз просторового розміщення комерційної інфраструктури демонструє високий рівень концентрації закладів харчування та комерційного дозвілля на Подолі, середній рівень концентрації на Виноградарі і низький рівень концентрації на Мостицькому масиві, Куренівці та Вітряних горах. Це свідчить про існування функціонального поділу Подільського району на частину, де

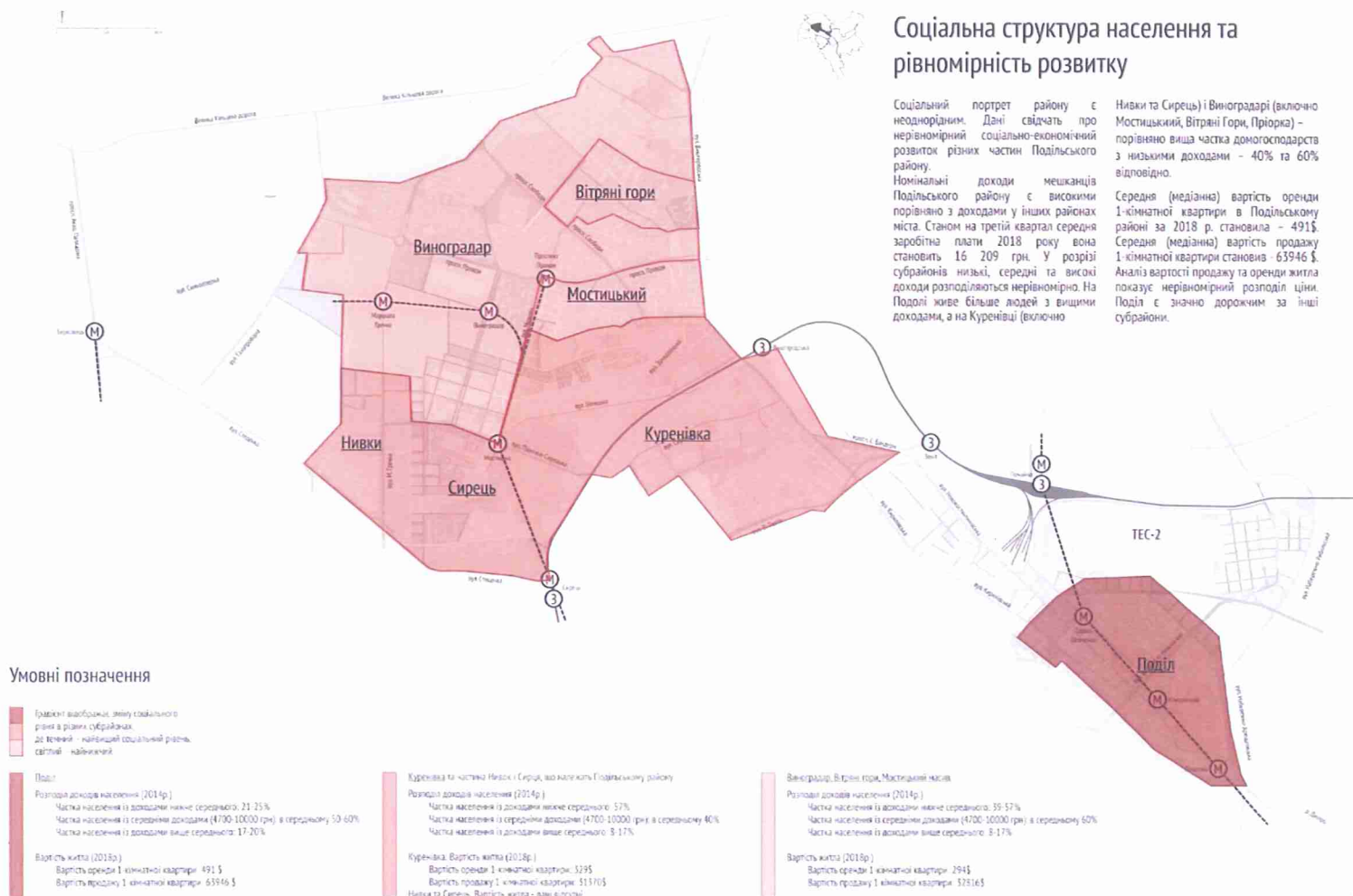
можна не лише жити, а й проводити дозвілля (Поділ), та частину, яка орієнтована більше на проведення часу вдома і ночівлі (інші частини району).

Карта розміщення кафе, ресторанів, барів у Подільському районі, OSM, 2019 рік

Під час громадських обговорень жителі відзначали нерівномірності розподілу ресурсів в районі та більшу увагу до Подолу зі сторони органів місцевої влади. Учасники обговорень підтвердили відчуття загрози джентрифікації Подолу - вони говорили про загрози посилення нерівностей у цій частині Подільського району, а також соціального виключення і витіснення менш заможних жителів з Подолу.

Отже, аналіз ключових показників, що можуть відобразити тенденції до джентрифікації в Подільському районі - зміна вартості оренди та продажу житла, розміщення комерційної інфраструктури, політична увага зі сторони органів місцевої влади, - свідчать про нерівномірний розвиток та функціональне зонування району. Посилення цих тенденцій та відсутність стратегії зменшення територіальних нерівностей на міському рівні можуть призвести до джентрифікації на Подолі.

Карта. Соціальна структура населення та рівномірність розвитку Подільського району за мікрорайонами

Взаємодія з простором

На думку мешканців Куренівки та Виноградаря, у районі бракує доступних зелених зон для рекреації. Виноградарський ліс розташований на межі міста і з середини району до нього незручно добиратися. Куренівський парк недостатньо великий, а на Подолі є тільки невеликі сквери. Контрактова та Поштова площі виконують рекреаційні функції, але не є затишними місцями для відпочинку. Дніпро відрізаний від району швидкісними шосе–вулицями Набережно-Хрещатицькою, Набережно-Луговою та Набережно-Рибальською, тому його набережна теж не виконує у повній мірі свою рекреаційну функцію. Як результат, жителі Подолу оцінюють стан рекреаційної інфраструктури у своєму районі як середній (на 2,5-2,6 балів із 5).

На території Подільського району є 45 спортивних майданчиків, проте більшість з них потребують ремонту – користування ними може бути травматичним. Така ж ситуація з дитячими майданчиками. Найкращий доступ до відкритої спортивної інфраструктури мають жителі Виноградаря, де спортивні та дитячі майданчики розташовані достатньо рівномірно. На Куренівці та Подолі

їх значно менше, а їхнє розташування є нерівномірним, що обмежує доступ усіх жителів до рекреаційної інфраструктури.

У Подільському районі працюють 3 великі ринки у кожному з мікрорайонів. Однак, заклади громадського харчування розподілені нерівномірно по території району. Найбільша їхня концентрація на Подолі, натомість, інші частини району забезпечені такою інфраструктурою значно гірше – там майже немає ресторанів, їдальнь та кафе, натомість, концентруються малі заклади, де цілодобово продається алкоголь. За словами мешканців району, найгострішою ця проблема є для Мостицького масиву.

У Подільському районі спостерігається нерівність у доступі до дозвілля, культурних та адміністративних послуг. Фестивалі та культурні події, які проводяться у районі, сконцентровані на Контрактовій і Поштовій площах, хоча територія району є досить великою і більшість людей проживає на Виноградарі. У районі є два Центри надання адміністративних послуг: на Подолі біля метро Контрактова площа та на Вітряних горах, але жителі решти мікрорайонів (Куренівка, Виноградар) не мають зручного та швидкого доступу до адміністративних послуг.

Графік 1. Проведення вільного часу поза домом мешканцями Подільського району, 2016

Свій вільний час мешканці Подільського району проводять переважно за переглядом телебачення та домашніми справами, а також прогулянками. Менше половини населення ходять у кафе або ресторани чи кіно. Серед людей старшого віку порівняно менше тих, хто проводить вільний час поза домом. Наприклад, прогулянки у парках у вільний час або походи до театру чи кіно практикують значно більше молодших жінок, порівняно із старшими²². Також, в середньому, на 10% менше чоловіків, ніж жінок практикують види дозвілля поза домом (крім спортивного). Чоловіки до 44 років займають спортом активніше за жінок, але жінки стають активнішими за чоловіків у старшій віковій категорії.

Жителі Куренівки та Виноградаря вказують на брак місць для дозвілля та відпочинку, особливо, для дорослих людей. У районі бракує багатофункціонального спортивного комплексу із басейном.

²² За результатами опитування MMI компанії Kantar-TNS, 2016.

SWOT-аналіз

Сильні сторони

- Розвинута інфраструктура державної соціальної підтримки: програми, приміщення, мережі інституцій. Розвинута мережа пунктів обігріву для бездомних у холодну пору року.

- Наявність громадських ініціатив і організацій, що працюють з соціально незахищеними верствами населення.

- Діючі локальні спільноти та громадські організації. Наявність досвіду об'єднання жителів для досягнення спільної мети. Досвід співпраці жителів з районними органами влади.

- Власність на житловий фонд захищає жителів від виселення і джентрифікації.

- Публічна діяльність бібліотек в сфері соціальної інтеграції.

- Збереження частини промисловості.

- Розвиток креативних індустрій в районі.

- Відсутні яскраво виражені геттоізовані спільноти чи території.

- Відсутність відкритих конфліктів в районі на ґрунті ненависті.

- Наявність сильної локальної ідентичності у жителів району. Проведення культурних фестивалей на локальному рівні. Активна єврейська спільнота в районі.

Слабкі сторони

- Нерівномірний просторовий та соціальний розвиток і функціональний розрив між різними частинами району: Поділ – проживання, дозволя, робота; інші частини району – переважно проведення часу вдома та ночівлі.

- Нерівномірна політична увага до різних частин району. Жителі різних мікрорайонів мають різну можливість доступу до адміністративних, культурних та соціальних послуг. Концентрація більшості районних культурних заходів та подій на Контрактовій і Поштовій площах.

- Бар'єрність простору району: 1) бар'єрність громадських просторів, адміністративних будівель, громадського транспорту; 2) брак вуличного освітлення в районі; 3) фізичні розриви в міській тканині через постіндустріальні зони, маргіналізовані території, недобудови та огороження парканами житлових районів та територій.

- Занепад промислової зони.

- Розвинена неофіційна економіка: торгівля, використання формально житлового фонду під офіси.

- Відсутність у міських стратегічних документах мети забезпечення соціальної справедливості, інтеграції і подолання соціального відчуження. Соціальна політика зводиться, в основному, до забезпечення найнеобхіднішими послугами людей, що опинилися у складних життєвих обставинах, і не передбачає комплексних превентивних підходів. Відсутність притулків, програм допомоги, працевлаштування й інтеграції для бездомних.

- Брак просторів і програм, спрямованих на інтеграцію різних соціальних груп.
- «Неприродність» і необґрунтованість адміністративного поділу міста – об'єднання в район частин мікротериторій із різними проблемами, типом середовища, що розірвані фізичними просторовими бар'єрами: індустріальними зонами, транспортними магістралями, природними об'єктами, тощо.
- Деградація старого житлового фонду.
- Брак гендерно чутливої політики в управлінні та плануванні району на стратегічному рівні. Вищі керівні посади займають здебільшого чоловіки, жінки – керівні посади середнього і нижчого рівня.

Можливості

- Запровадження нових будівельних норм.
- Можливість покращення міського середовища через девелоперські проекти.
- Врегулювання питань санації, реновації і комплексної реконструкції застарілого житлового фонду на національному рівні.
- Ріст привабливості Подолу. Концентрація місць дозвілля на Подолі. Концентрація молоді і навчальних закладів на Подолі.
- Створення міського комунікаційного центру при КМДА.
- Участь Києва в ініціативі Fast-Track Cities зі зменшення поширення ВІЛ.

- Реформування бібліотечної системи, створення громадських центрів на основі бібліотек.

Загрози

- Збільшення нерівностей внаслідок національних економічних і соціальних політик.
- Старіння населення як загальнонаціональна тенденція.
- Посилення функціонального розриву між різними територіями району, зростання нерівномірного розвитку. Стрімке зростання вартості житла на Подолі. Посилення процесів огороження нових житлових кварталів. Нове житлове будівництво в районі може призвести до посилення соціальних та економічних розривів між мешканцями. Наслідком посилення соціальних та просторових нерівностей може бути джентрифікація Подолу та територій навколо нових житлових кварталів в Подільському районі (особливо в районі відкриття станцій метро). Посилення комерціалізації громадських просторів.
- Наявність в різних частинах району місць концентрації маргіналізованих груп (людей, що вживають алкоголь і наркотики, бездомних).
- Витіснення місцевих жителів з Подолу в результаті розвитку туризму.
- Загострення конфліктів між різними соціальними, етнічними групами. Випадки нападів на ромів у місті, що можуть свідчити про посилення ксенофобії в місті.
- Відсутність політики соціального житла на рівні міста.

- Високий девелоперський інтерес до району. Переуцільнення через будівництво нового житла у сформованих раніше мікрорайонах. Навантаження новобудов на існуючу інфраструктуру.

- Погіршення якості життя внаслідок зростання автомобільного трафіку та забруднення повітря на Подолі через будівництво Подільського мостового переходу.

- Старіння житлового фонду і зниження якості умов проживання в районі.

- Деіндустріалізація.

2.5.2.3 ЦІЛІ ТА СТРАТЕГІЇ

Одним з шляхів реалізації соціальної справедливості є забезпечення рівного доступу до реалізації прав і можливостей для всіх людей. Це означає, з одного боку, відсутність дискримінації і упереджень до непривілейованих груп у суспільстві. З іншого боку, оскільки різні люди мають різний доступ до ресурсів, що зумовлює різні можливості реалізувати свої права і потреби, необхідні позитивні дії держави, спрямовані на надання підтримувальної допомоги непривілейованим групам для вирівнювання їхніх можливостей порівняно із тими, хто володіє привілеями.

У районі впроваджуються принципи гендерної рівності в реалізації політик на всіх рівнях.

Забезпечення гендерної рівності, гендерної чутливості та недискримінації є цінністю, що має пронизувати всі сфери реалізації політик, від розподілу владних повноважень та облаштування громадських просторів, запровадження гендерно чутливого бюджетування, заохочення підприємництва серед жінок та освіти серед літніх людей, до впровадження підходів недискримінації та відсутності стереотипізації в освітніх підходах на всіх рівнях освіти.

Запровадження гендерно чутливої політики передбачає систему дій, спрямованих на встановлення дійсної рівності всіх гендерів в усіх сферах життєдіяльності. Даний підхід потребує індивідуального підходу до всіх гендерних та вікових груп з метою задоволення їх потреб та особливим акцентом на потребах найбільш вразливих категорій.

Завдання:

- Запровадження просвітницьких програм з метою посилення гендерної чутливості, політики недискримінації та толерантності, а також нетерпимості до будь-яких проявів насилля.

- Розробка та впровадження освітніх програм в школах та позашкільних закладах для вчителів та школярів.

- Проведення тренінгів для представників органів місцевої влади та працівників районних інституцій, громадських активістів з гендерної чутливості, гендерноорієнтованого містопланування, гендерного бюджетування, недискримінації та гендерної рівності.

- Розробка та розповсюдження соціальної реклами, що “говорить зрозумілою мовою” про гендерну рівність з аудиторією.

- Розробка та запровадження просвітницької програми в сфері боротьби з домашнім насиллям. Запровадження інформаційної кампанії з приводу прав та можливостей всебічної допомоги в ситуації домашнього насилля для постраждалих.

- Запровадження освітніх курсів серед поліцейських з приводу політики недискримінації та поводження в ситуації проявів гендерного насилля, нетерпимості та насилля в сім'ї.

- Забезпечення гендерно чутливого та інклюзивного середовища в адміністративних приміщеннях та районних інституціях. Створення дитячих зон у адміністративних приміщеннях.

- Забезпечення гендерної чутливості в громадських просторах району.

- Запровадження політики пріоритизації розвитку пішохідної інфраструктури.

- Створення в існуючих громадських просторах умов для відпочинку чоловіків літнього віку, а також комфортного проведення часу для дівчат підлітків.

- Реалізація проектів покращення освітлення всередині мікрорайонної забудови (Мостицький масив, Виноградар, Вітряні гори).

- Забезпечення доступу до громадських вбиралень та місць для сповивання поруч громадських просторів, дорожньо-транспортних розв'язок, інфраструктури торгівлі, в інших громадських закладах.

- Створення рівних умов для участі жінок та чоловіків в управлінні районом, політичному та економічному житті.

- Розробка гайдлайнів на рівні району для службовців з приводу реалізації практик гендерно чутливого планування та бюджетування.

- Впровадження гендерно чутливого бюджетування.

- Запровадження навчальної програми про публічне управління для жінок.

- Можливість працювати скорочений робочий день або віддалено для жінок, які мають маленьких дітей.

- Партнерство із соціально-відповідальним бізнесом району для створення освітніх курсів та стажувань для жінок та дівчат-підлітків. Створення умов для відкриття офісів та реалізації стартапів жінками-підприємцями (як сфера послуг, так і виробництво) на території майбутнього "креативного кластеру" в постіндустріальній зоні Подільського району.

- На базі громадських центрів та бібліотек запровадити освітні програми для дівчат підлітків, спрямовані на розвиток професійних компетенцій та реалізацію стартапів.

Оновлення системи соціальних послуг і соціальних сервісних центрів.

Система соціальних послуг і центрів соціального обслуговування має бути орієнтована не лише на самотніх людей, але розширена також на різні соціальні групи і всіх людей, які мають таку потребу, у тому числі, людей літнього віку, мігрантів, людей з інвалідністю, людей у складних життєвих умовах.

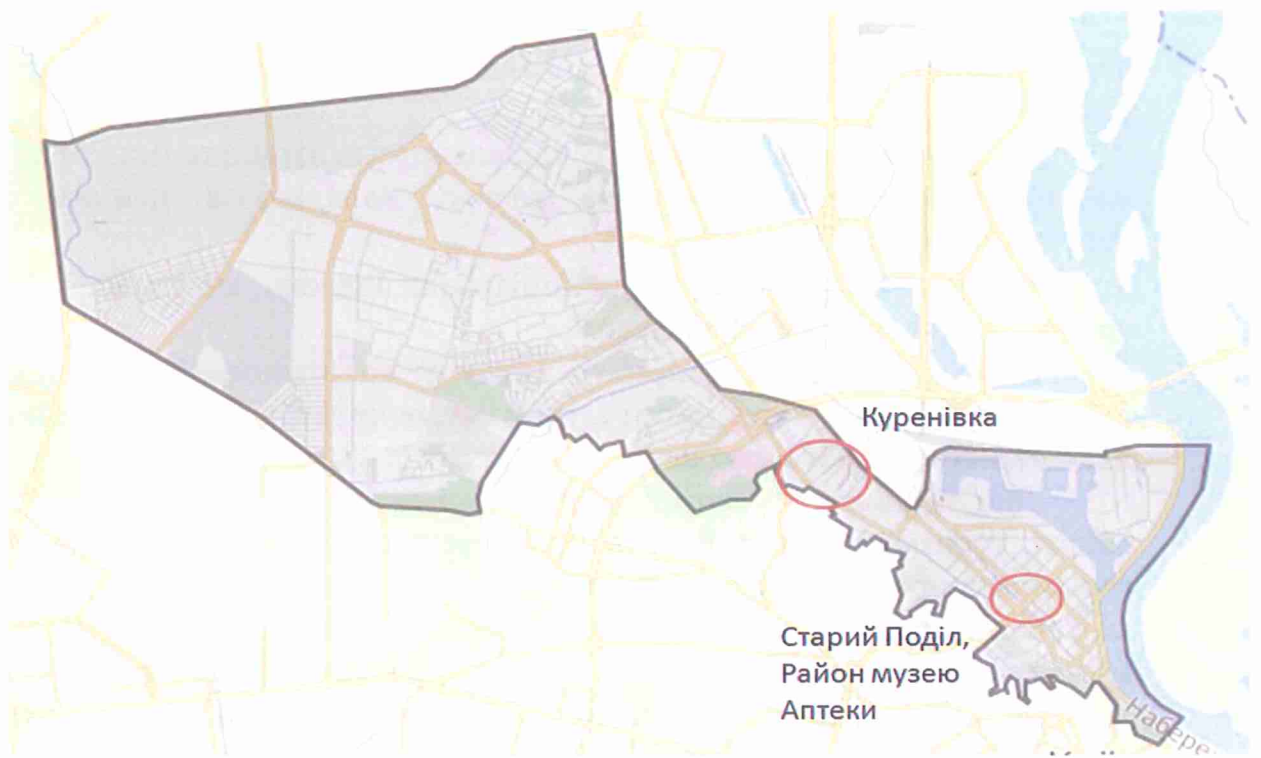
До послуг, які мають надавати центри соціального обслуговування, мають належати інформаційні та побутові послуги, консультації фахівців (у тому числі, юридична допомога, допомога з пошуком роботи), послуги з тимчасового перебування та денного перебування.

Завдання:

- Поліпшення матеріально-технічного забезпечення наявних соціальних служб, збільшення рівня оплати праці працівників соціальних служб для залучення фахових спеціалістів з соціальної роботи, психології, навчання людей літнього віку.
- Дослідження соціальних потреб жителів району, створення профілів всіх вразливих категорій із відображенням їх потреб та оптимального способу їх задоволення.
- Оновлення міської політики соціального забезпечення на основі результатів дослідження соціальних потреб жителів району.
- Запровадження системи моніторингу соціальних потреб та оцінки роботи органів соціального захисту з обов'язковим залученням різних категорій населення, зокрема, представників вразливих груп.
- Запровадження доступної системи інформування про можливості та умови отримання соціальних послуг в районі.
- Розробка і впровадження стратегії соціальної та культурної інтеграції вразливих категорій населення у кооперації із громадськими центрами.
- Розробка системи залучення волонтерів та соціально відповідального бізнесу до діяльності громадських центрів та надання соціальних послуг (наприклад, освіта, організація заходів, стажування).

Створення центру для бездомних та соціально незахищених верств населення.

Оскільки Старий Поділ і Куренівка є місцями, де живе багато бездомних людей, доцільно відкрити для них спеціальний притулок та центр надання допомоги бездомним людям на цій території. Це місце має бути синергетичним простором взаємовідповідальності та інтеграції.

Карта місць концентрації бездомних людей, неподалік від яких мають з'явитися притулок та центр надання допомоги.

Притулок і соціальний центр для бездомних має надавати послуги денного та нічного перебування, а також санітарні, соціальні, медичні, юридичні, освітні послуги, допомогу з пошуком зайнятості, психологічну допомогу, інформування. Окрім надання прихистку і доступу до базових потреб людини, одним з завдань центру має бути ресоціалізація і інтеграція бездомних людей. Серед іншого, це може відбуватися через залучення бездомних людей до громадських робіт, зокрема, благоустрою території, партнерства із соціально відповідальним бізнесом, створення громадських городів.

Для доброї роботи соціальних послуг необхідне налагодження довіри між муніципальними установами і бездомними людьми, які потребують допомоги. Для відновлення довіри і удосконалення офіційних підходів до роботи державних органів і служб з бездомними людьми можуть бути залучені громадські, благодійні і волонтерські організації, які працюють з цією темою. Основним принципом, на якому має базуватися робота соціальних служб, має бути повага до гідності кожної людини.

Завдання:

- Створення міської програми подолання бездомності у співпраці з профільними громадськими організаціями, що передбачатиме зміну підходів до роботи державних служб по роботі з бездомними.
- Навчання працівників різних державних служб і мешканців щодо коректної взаємодії з бездомними людьми.

- Створення двох міні-центрів побутових послуг першої необхідності для бездомних людей (душ, пральні машини, сушилки) на Старому Подолі та Куренівці.

- Створення повноцінного соціального центру для бездомних людей з широким переліком доступних послуг, включно з денним і нічним перебуванням, на Куренівці.

- Запровадження системи соціальних їдалень, можливо, у співпраці з соціально відповідальним бізнесом.

Забезпечення рівномірного доступу до різноманітного задоволення потреб у сфері культури, спорту, туризму, рекреацій для різних вікових груп населення та різного бюджету.

Для задоволення потреб різних соціальних та вікових груп у культурі, спорті, туризмі і рекреації необхідні доступні, якісні та багатофункціональні громадські простори з акцентом на соціальній інтеграції різних вікових груп та заохоченні соціальної взаємодії. У таких просторах має бути забезпечена можливість різноманітних активностей для різних вікових груп в пішій доступності від місця проживання. Ці активності мають враховувати різні потреби, передбачати групове та індивідуальне, активне і пасивне проведення часу.

Багатофункціональність не означає концентрації всіх можливих функцій в одному місці. Функції мають бути розташовані у просторі таким чином, щоби не створювати дискомфорту для певних соціальних груп, натомість, щоб кожна соціальна група мала можливість безпечно задовольнити свої потреби.

При розподілі фінансування і черговості робіт з оновлення громадських і культурних просторів, а також об'єктів соціальної інфраструктури необхідна пріоритизація маргіналізованих і деградуючих територій. Виходячи з наявного стану, ми рекомендуємо, щоби пріоритетність була такою: Мостицький масив, Вітряні гори, Куренівка, Виноградар, Старий Поділ.

Для забезпечення можливості проведення вільного часу без нав'язування необхідності споживання товарів та послуг необхідне регулювання комерційної діяльності у громадських просторах. Важливим кроком може бути також створення системи соціальних знижок, діяльності pro bono, проведення безкоштовних заходів.

Завдання:

- Створення системи моніторингу потреб жителів у сферах культури, спорту, туризму, рекреації (у розрізі різних вікових груп, різного сімейного бюджету та різних частин району).

- Проведення інвентаризації та оцінки стану всіх відкритих просторів із зазначенням балансоутримувачів.

- Розробка гайдлайну і програми розвитку громадських просторів в районі із врахуванням різних активностей та потреб (наприклад, спорт, біг, самотній відпочинок, вигул собак, відпочинок з дітьми, взаємодія з іншими, ігри, культурні та масові заходи, споживання, вечірне дозвілля) жителів різних

вікових категорій. При цьому враховувати принципи пішої доступності та рівномірного розподілу функцій між громадськими просторами (унікати принципу розміщення усіх можливих функцій в одному парку).

- Актуалізація правил благоустрою з точки зору можливості задоволення потреб різних груп населення.

Для досягнення соціальної справедливості і створення сильної громади району необхідне подолання стереотипів, відчуття виключеності та відчуження за допомогою посилення соціальної взаємодії і створення можливостей для розбудови довіри, інтеграції різних соціальних груп та категорій, прийняття інакшості і поваги до різноманіття. Соціальна взаємодія є засобом посилення солідарності і соціальної згуртованості, створення середовища безпеки і прийняття різноманіття, що є необхідною передумовою до реалізації креативного, культурного та економічного потенціалу громади.

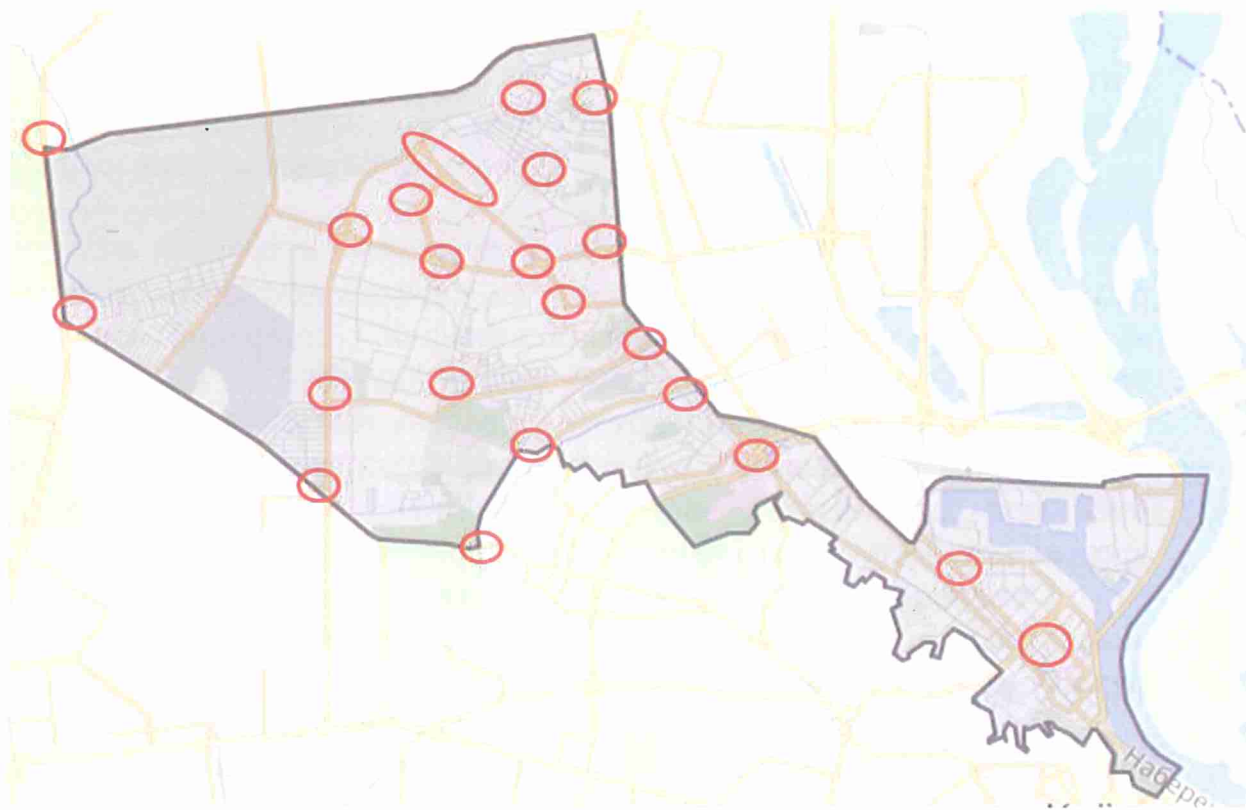
Створення єдиної доступної системи інформування населення про можливості задоволення їхніх потреб, а також заходи та програми, що реалізуються в районі.

Комунікаційна стратегія щодо інформування мешканців району має базуватися на системі моніторингу потреб і комунікаційних практиках жителів. Виходячи з цього інформування має бути гнучким.

Муніципальна система комунікації має працювати за територіальним принципом. Це означає, що інформація має таргетуватися на рівні невеликих мікрорайонів відповідно до потреб їхніх жителів.

Система комунікації має використовувати широкий спектр комунікаційних каналів: смс і поштові розсилки, мобільні додатки, сайти, сторінки і групи у соціальних мережах та месенджерах, оголошення у місцях скупчення людей та державних і муніципальних установах, інформаційні бюлетені та газети, організація та участь у подіях, довідкові служби і гарячі лінії, звернення. Крім цього, важливим каналом інформування про життя району і муніципальні можливості є створення інфозон на фестивалях і масових подіях.

Важливим елементом системи інформування жителів є створення мережі інформаційних точок для муніципальних оголошень про життя району, отримання соціальних та побутових послуг, залучення до громадської активності. Вони можуть розміщуватися як у відкритому просторі, так і у приміщеннях. Такі точки мають бути рівномірно розподілені у всіх частинах району і розміщуватися у місцях найбільшої концентрації жителів: у субцентрах, на перетині пішохідних потоків, на транспортно-пересадкових вузлах, у освітніх закладах, біля основних торговельних точок та закладів харчування, у ЦНАПах та РДА, у мережі закладів культури.

Карта потенційних місць розміщення інформаційних дошок у відкритому просторі (на основі аналізу субцентрів та потенційних транспортних та пішохідних потоків)

Крім цього, має бути розроблена система спеціалізованих довідкових видань для жителів міста відповідно до їхніх потреб (наприклад, довідник у сфері житлово-комунального господарства, довідник для пенсіонерів, довідник про можливості допомоги для людей, які потрапили у складні життєві умови, довідник для новоприбулих мігрантів). Важливим є також створення системи інформування про можливості волонтерства і участі в житті району, пропозицій партнерства для реалізації соціальної відповідальності для бізнесу.

Завдання:

- Дослідження джерел отримання інформації, способів комунікації та потреб у взаємодії жителів району, організацій громадянського суспільства, виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації) та Подільської районної в місті Києві державної адміністрації на рівні окремих мікрорайонів Подільського району.
- Розробка комунікаційної стратегії та інформаційної політики на рівні міста і району з урахуванням потреб різних категорій мешканців та жителів мікрорайонів.
- Створення мережі точок інформування про життя району.
- Виділення посадових осіб відповідальних за комунікацію та інформування жителів різних мікрорайонів.
- Створення листівок та довідників про життя та послуги в районі, можливості громадської участі.

● Запровадження системи моніторингу виконання комунікаційної стратегії.

Створення мережі багатофункціональних громадських центрів.

Громадські центри - це багатофункціональні установи і простори, які, з одного боку, виконують функцію інформування та неформальної освіти мешканців району, а з іншого боку, є місцями для зустрічей, взаємодії та отримання послуг. Громадські центри мають стати місцем розвитку локальних спільнот мікрорайонів Подільського району.

Концепція передбачає створення мережі взаємопов'язаних установ та інституцій, що мають різні функції та спрямування із декількома центральними офісами (хабами) із максимальним набором функцій. Громадські центри нерозривно пов'язані з Офісом розвитку району та Центром комунікації та інформації виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації).

Можливі функції громадських центрів:

1) Проведення власних подій і освітніх програм, а також надання приміщення для проведення публічних подій громадськими організаціями або жителями району: громадянська освіта, культура, стратегування розвитку району, воркшопи тощо.

2) Консультації та інформування про життя і можливості в районі. Надання консультацій та інформування з різних питань взаємодії з органами місцевої влади (наприклад, допомога з електронним заповненням платежів комунальних послуг, консультування зі створення ОСББ, довідник гарячих ліній району), муніципальна дошка оголошень. Приймання місцевого депутата, зустрічі з дільничними поліцейськими, звіти і приймальні службовців.

3) Фізичний простір для діяльності місцевих громадських організацій.

4) Коворкінг.

5) Центр зайнятості та пошук роботи.

6) Місце проведення вільного часу: гуртки для дорослих та дітей, кафе, дитячі кімнати.

7) Культурні події, виставки, концерти.

8) Простір для самоорганізації жителів району.

В ідеалі, багатофункціональні громадські центри мають рівномірно розміщеними в усіх мікрорайонах Подільського району. В умовах обмежених ресурсів на першому етапі варто створити кілька громадських центрів, а також мережу партнерських інституцій та організацій (бібліотеки, вищі та технічні навчальні заклади, культурні організації), які про вопо час від часу беруть на себе функції громадських центрів (продовжуючи виконувати свої основні задачі) і рівномірно розташовані по всьому району.

Першими громадськими центрами можуть стати офіс проекту “Інтегрований розвиток міст в Україні в Подільському районі” на вулиці Притисько-Микільській, 7 на Подолі, Бібліотека дружби народів або Кінотеатр імені Шевченка на Виноградарі, кінотеатри Пролісок на Мостицькому масиві або

Кадр на Куренівці. Відкриття громадських центрів у приміщеннях цих інституцій не означає скасування їхніх наявних функцій.

Карта потенційних місць для створення громадських центрів Подільського району

У мережу партнерських інституцій та організацій можуть увійти різні інституції району: як державні і муніципальні, так і комерційні. Участь у цій мережі є добровільною. Долучення до неї має передбачати певний перелік добровільних зобов'язань, як-то розміщення муніципальної дошки оголошень, розміщення банера мережі на сайті, певну регулярність проведення подій. Крім всього іншого, створення такої мережі може допомогти інтеграції і налагодженню співпраці між різними закладами району.

Завдання:

- Розроблення і втілення міської програми створення громадських центрів у мікрорайонах, а також розвиток мережі партнерських інституцій та організацій із залученням громадських активістів, активних мешканців та лідерів громадської думки, представників районних інституцій освіти та культури, громадських організацій, соціально відповідального бізнесу та приватних культурних інституцій.

Створення програми (ре)інтеграції літніх людей у життя району та громади.

Старіння населення є одним із ключових викликів майбутнього розвитку району. У відповідь район має забезпечити для літніх людей повноцінне та різноманітне життя, безбар'єрне середовище та якісне надання послуг.

Завдання:

- Популяризація здорового способу життя та заняття спортом серед

літніх людей.

- Запровадження безкоштовних занять для людей похилого віку в парках району.

- Запровадження системи знижок та безкоштовних занять для літніх людей у спортивних клубах району у партнерстві з бізнесом.

- Запровадження спортивних змагань для осіб літнього віку з залученням інших вікових груп.

- Облаштування місць для настільних ігор (або їх аналогів) в громадських просторах району, наприклад, шахів.

- Створення умов для інтеграції літніх людей:

- Запровадження можливості залучення літніх людей до благоустрою району на основі співпраці з комунальними підприємствами.

- Створення програм заохочення волонтерства школярів у громадських центрах для навчання літніх людей комп'ютерній грамотності.

- Запровадження на основі громадських центрів та територіальних центрів соціального обслуговування можливостей консультації для літніх людей з приводу розрахунків за комунальні послуги, взаємодії з органами влади, всіх законодавчих нововведень, що їх стосуються. Надання допомоги літнім людям у здійсненні завдань, що потребують взаємодії з інтернетом та комп'ютером.

- Запровадження мережі курсів (університетів третього віку) на базі вищих навчальних закладів, громадських центрів. Стимулювання можливості стажування/роботи для осіб літнього віку в соціально відповідальному бізнесі.

Забезпечення відкритості територій громадських просторів нових житлових комплексів задля інтеграції жителів різних соціальних статусів.

Процес спорудження парканів навколо нових житлових комплексів і прибудинкових територій набув широкого розповсюдження. В короткотривалій перспективі таке закриття негативно впливає на мобільність населення та створює бар'єрне середовище. В довготривалій перспективі наслідком такого процесу може стати посилення соціальної нерівності в місті, послаблення локальних спільнот, виникнення соціальних конфліктів та відчуження. Сегрегація і геттоїзація лише зменшує рівень безпеки і є неефективною у створенні безпечного середовища. Закритість суперечить цінностям соціальної справедливості, рівності, інтегрованості.

Причиною посилення закритості є високий рівень недовіри в суспільстві та нерівномірне розташування і фінансування якісних громадських просторів у районі, а також відсутність чітко розділених зон відповідальності за утримання та благоустрій території між громадянами та муніципалітетом. Вирішення проблеми закритості потребує розбудови довіри і поширення цінності соціальної згуртованості, проведення освітніх і комунікаційних кампаній для населення щодо ефективних способів створення безпечного середовища, а також удосконалення місцевих політик щодо благоустрою громадських і прибудинкових просторів.

Завдання:

- Розробка принципів та правил благоустрою з приводу огороження міських територій із залученням жителів, забудовників, обслуговуючих компаній, експертів, службовців.
- Запровадження просвітницької програми з метою підвищення обізнаності жителів в питанні негативного впливу процесу огороження та парканів в міському середовищі, а також можливостей забезпечення безпеки в місті.
- Розмежування відповідальності за утримання територій між містом, ОСББ та управляючими компаніями шляхом проведення чітких ліній відповідальності.

У районі гармонійно співіснують різні релігійні, етнічні та культурні ідентичності.

Подільський район - мультикультурний район. Тут історично проживають представники різних етносів, в районі та поблизу розміщені культові споруди різних релігійних спільнот (християнство, іслам, іудаїзм, тощо). Тут також розташовані представницькі установи різних країн світу, працівники яких проживають на території району. З одного боку, цей мікс культур створює можливості для взаємодії та посилення ідентичності району. З іншого боку, існує ризик виникнення конфліктів на основі нетерпимості до різноманітності.

Інтеграція мультикультурних спільнот забезпечується шляхом навчання, фестивалів добросусідства, взаємодії, глибшого знайомства з різними культурами та мультикультурного обміну.

Завдання:

- Продовження існуючих та запровадження нових фестивалів національних культур на засадах спільної діяльності та обміну культурними практиками, днів відкритих дверей у синагозі та мечеті, днів єврейської та арабської кухонь у громадських центрах.
- Налагодження тісної співпраці посольств та Подільської районної в місті Києві державної адміністрації, проведення локальних заходів освітнього та культурного характеру, проведення зустрічей з експертами (наприклад, у форматі живої бібліотеки).
- Запровадження практик стажування в Подільській районній в місті Києві державній адміністрації та у підприємствах соціально відповідального бізнесу для ромських студентів та випускників шкіл.
- Розробка та впровадження просвітницької кампанії з нетолерантності до насилля на ґрунті нетерпимості.

У районі впроваджується політика інтеграції жителів до соціального та політичного життя із особливою увагою до потреб людей, які належать до соціально вразливих категорій.

Гармонійний розвиток району і забезпечення можливостей для самореалізації та самовираження його мешканців є неможливими без впровадження практик соціальної інклюзивності та інтеграції різних соціальних

груп населення.

Базовими принципами соціальної інтеграції є:

- 1) Повага до особистості та “інакшості”.
- 2) Створення умов для взаємодії та перетину різних культур і різних категорій населення.
- 3) Забезпечення умов для рівності взаємодії та умов для самореалізації.
- 4) Запровадження практик толерантності та недискримінації.
- 5) Заохочення кооперації між громадськістю, бізнесом та органами влади з метою досягнення більшої соціальної справедливості.
- 6) Забезпечення добровільності процесу інтеграції.

Політика соціальної інтеграції потребує також реалізації принципів компактного і безбар’єрного міста, а також створення мультифункціональних громадських просторів.

Завдання:

- Запровадження політики соціальної інклюзії під час проведення подій та заходів на районному рівні. На всіх заходах має бути забезпечений доступ для людей з інвалідністю та маломобільних груп. Варто відмовитися від ексклюзивних подій та заходів виключно для певної вразливої категорії, наприклад маломобільних груп. Натомість, усі заходи, навіть тематичні, краще робити для широкої аудиторії з метою інтеграції різних соціальних груп та категорій.
- Забезпечення безбар’єрного доступу до всіх інституцій та адміністративних закладів району.
- Запровадження освітньої програми для службовців, поліцейських та громадських активістів з приводу політики недискримінації та толерантності.
- Заохочення волонтерства студентської та шкільної молоді у соціальних сервісних центрах та закладах для денного перебування літніх людей через організацію свят, екскурсій, спільне відвідування культурних заходів.
- Запровадження взаємодії закладів соціальної опіки та громадських центрів з вищими навчальними закладами району для проходження практики та волонтерства.
- Запровадження політики залучення до розробки проектів та програм, що стосуються вразливих категорій із обов’язковим врахувань результатів моніторингу їхніх потреб та залученням безпосередньо представників вразливих категорій та членів їх сімей.

2.5.3 ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК ТА ПРАЦЕВЛАШТУВАННЯ

2.5.3.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Прогресивність і сучасність району визначається його відкритістю та підготовленістю до змін, сприйняттям і генеруванням інновацій із збереженням традицій та ефективним використанням історико-культурної спадщини і наявних ресурсів для задоволення нових потреб громади. Прогресивність Подільського

району може бути забезпечена шляхом створення умов для економічної та соціальної активності на основі наступних принципів:

1. відповідність цілям сталого розвитку;
2. інноваційна спрямованість у трансформації економіки району;
3. забезпечення гідної праці;
4. сприяння розвитку малого та середнього підприємництва;
5. соціальна відповідальність великого бізнесу;
6. розвиток конкурентоспроможних виробництв, що відповідають екостандартам;
7. кластеризація прогресивних видів економічної діяльності;
8. сприяння виникненню нових зон економічної, соціальної та культурної активності, змішане поліфункціональне використання територій;
9. ревіталізація промислових будівель, які мають архітектурну та історичну цінність, для змішаного використання новими (креативними та інтелектуальними) видами економічної діяльності, соціальної, громадської та культурної активності, соціального житла;
10. ППП – партнерство влади, бізнесу і громади для досягнення спільних цілей;
11. інтеграція вищих навчальних закладів району в формування його підприємницької екосистеми.

2.5.3.2 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ЗІ SWOT)

Структура економіки

Економіка Подільського району є структурною складовою цілісної економічної системи м. Києва, характеризується основними її особливостями, проте має і деяку власну специфіку. Територія району простягається від центральної частини міста до околиці і має у своєму складі чітко визначену сельбищну та промислову зони, громадський та бізнесовий центри, які виконують відповідні функції у місті. Відсутність явного функціонального домінування таких зон у структурі району визначає його місце серед інших районів Києва. Поступаючись за економічними показниками центральним районам, на території яких розміщена значна частка активного бізнесу та адміністративних інституцій, Подільський район переважає за економічною активністю інші «нецентральні» райони.

Економічна активність у районі характеризується позитивною динамікою. В останні роки спостерігається збільшення кількості великих платників податків, а за фінансовими результатами великих та середніх підприємств до оподаткування в останні 3 роки район займає лідируючі позиції у м. Київ, поступаючись у 2018 році лише Шевченківському району.

Трансформація структури економіки району відбувається за традиційною для сучасних міст траєкторією – скорочується частка промислових видів діяльності, зростає сфера послуг та інтелектуальних видів діяльності, включаючи професійну, наукову та технічну діяльність, інформаційно-комунікаційні послуги, креативні індустрії.

Промисловість

Присутність на території району крупних хіміко-фармацевтичних та харчових виробників визначає спеціалізацію його промисловості. Хімічно-фармацевтичну спеціалізацію Подільського району забезпечують крупні підприємства галузі ПАТ «Фармак» та ПАТ «Київський вітамінний завод», які є великими платниками податків, та ряд невеликих підприємств, серед яких є і такі, що мають інноваційний потенціал (напр. ТОВ «Біотоп-А»). Харчова спеціалізація району визначається діяльністю крупних підприємств борошномельно-круп'яної, кондитерської та виноробної промисловості (ПрАТ «Київхліб», ТОВ «Столичний млин», ПАТ «Київський завод шампанських вин» «Столичний» та ін.).

Стабільно важливими у промисловому секторі району є «немасштабні» види промислової діяльності із виробництва меблів, верхнього одягу, ткацьке виробництво, видавнича і поліграфічна діяльність, виробництво виробів із пластмас, парфумних і косметичних засобів, напівпровідників та інших компонентів для електронних приладів, ремонт і технічне обслуговування машин і устаткування промислового призначення.

Більшість діючих об'єктів промисловості розміщені у південній частині Подільсько-Куренівської промзони, вздовж вулиць Сирецька та Північно-Сирецька, а також на Рибальському півострові.

Торгівля

Домінуючим видом діяльності для сучасного Подільського району є торгівля (зокрема гуртова). Це відповідає структурі економіки Києва, в якій частка валового випуску цього виду діяльності складає 27,1 %. Гуртовий товарооборот підприємств гуртової торгівлі району суттєво зріс і становить близько 15 % всього гуртового товарообороту м. Київ, тоді як роздрібний товарооборот складає лише 4 % роздрібного товарообігу м. Київ.

Нетиповим для економіки Києва є наявне поступове зниження роздрібного товарообороту в Подільському районі, що обумовлено низьким рівнем охоплення району торгівельною мережею. Сукупна торгова площа магазинів торгової мережі зменшувалася протягом останніх років і у 2017 році становила 41,2 тис. м², що є найнижчим показником серед інших районів міста. Відповідно низькою залишається забезпеченість населення торговою площею в магазинах, що становить 2 339 кв.м на 10 тис. осіб.

Незважаючи на популярність торговельних центрів, у Подільському районі такі тільки починають з'являтися, що суттєво відрізняє район від насичених великими торговельними центрами сусідніх Оболонського та Шевченківського районів. Наразі у районі присутній лише невеликий торговельний центр «Шоколад» (біля метро «Тараса Шевченка») та відкритий у 2016 році на Виноградарі торговельний центр «Орнамент» загальною площею 4 807 кв. м, 3 000 з яких відведено під продуктивний супермаркет «Сільпо».

Середні показники забезпеченості торгівельною площею у районі можуть суттєво змінитися у 2020 році, після запланованого відкриття нового торгово-

розважального та бізнес-центру RETROVILLE на Виноградарі, який із загальною площею 118 991 кв. м стане одним із найбільших у Києві. Незважаючи на те, що з уведенням даного ТРЦ сукупна торгова площа магазинів району збільшиться більш як вдвічі, проблема охоплення роздрібною торгівлею всіх частин району (а особливо старих мікрорайонів) ймовірно збережеться або й посилиться.

Послуги

За обсягом наданих підприємствами послуг Подільський район займає 2 місце серед районів Києва (11,5 %). Проте частка послуг, реалізованих населенню, серед інших послуг є найнижчою у місті, що свідчить про спеціалізацію підприємств сфери послуг на послугах для бізнесу.

Центральний Поділ є діловим центром всього міста, де зосереджуються центральні офіси компаній та наявна велика концентрація підприємств четвертинного сектору економіки, які надають різноманітні послуги для бізнесу, включаючи фінансові, юридичні, інформаційні, страхові та ін. З'являється значна кількість якісних об'єктів офісної нерухомості класу А та класу В, що складає понад 14% загальної пропозиції на ринку Києва. Крім того, все більшого поширення в районі набуває практика ревіталізації промислових приміщень зі створенням у них мультифункціональних просторів для підприємницької, культурної чи іншої діяльності у вигляді хабів та коворкінгових центрів.

У районі зростає присутність підприємств четвертинного сектору: 12 % усіх підприємств району здійснюють професійну, наукову та технічну діяльність та генерують 15 % податкових надходжень, зібраних у районі. Зростання цього сектору забезпечується, в основному, за рахунок надання послуг для бізнесу, включаючи діяльність у сфері реклами, права, дослідження кон'юнктури ринку та виявлення громадської думки, консультування з питань комерційної діяльності й керування, іншої професійної, наукової та технічної діяльності. Присутність значної кількості юридичних осіб цього сектору та поступове зростання його частки в економіці свідчить про наявність елементів економіки знань та креативного класу, що формують потенціал подальшого зростання четвертинного сектору економіки в районі.

Спостерігається покращення показників діяльності ресторанів та сфери надання послуг мобільного харчування, театральної та концертної діяльності, функціонування спортивних споруд, фітнес-центрів, організування інших видів відпочинку та розваг. Проте більшість закладів ресторанного бізнесу сконцентровано у центральному Подолі.

SWOT-аналіз

Сильні сторони 1. Позитивна динаміка економічного розвитку; 2. Стабільне функціонування великих та середніх підприємств / Збільшення кількості великих платників податків; 3. Розвиток сектору послуг для бізнесу; 4. Високий попит на комерційну нерухомість; 5. Наявність університету та науково-дослідних установ.	Слабкі сторони 1. Низька забезпеченість населення торговою площею в магазинах; 2. Неефективне використання постпромислових зон, відсутність програм їх економічної конверсії; 3. Відсутність ініціатив створення територіальних інноваційних структур; 4. Вихід частини “Подільсько-Куренівського” промрайону на прибережну смугу Дніпра.
Можливості 1. Розвиток сфери гостинності та дозвілля у центральному Подолі; 2. Використання інфраструктури залізничного та водного транспорту; 3. Потенціал змішаного використання промислових територій; 4. Розширення ринку комерційної нерухомості; 5. Розвиток креативних індустрій та економіки знань.	Загрози 1. Збільшення навантаження на недостатньо розвинену транспортну та торгівельну інфраструктуру району; 2. Втрата робочих місць при винесенні промислових підприємств за межі міста; 3. Скорочення кількості працівників у промисловості внаслідок роботизації та автоматизації; 4. Зменшення зон економічної активності.

2.5.3.3 ЦІЛІ, ПІД-ЦІЛІ ТА СТРАТЕГІЇ ДЛЯ ЇХ ДОСЯГНЕННЯ

Ціль 2 – Подільський район найпрогресивніший в Україні.

В рамках досягнення Цілі 2 «Прогресивний район» визначено наступні підцілі її досягнення:

- Забезпечуються різноманітні можливості для розвитку підприємництва;
- Забезпечено зростання рівня зайнятості;
- Києво-Могилянська Академія є рушійною силою академічного життя і точкою фокусування для наукових локацій.

Забезпечуються різноманітні можливості для розвитку підприємництва.

У радянський період Подільський район був основним фабрично-заводським районом Києва і забезпечував значний рівень зайнятості у виробничих сферах діяльності. Відновлення його промислової потужності в сучасних умовах є неможливим і недоцільним, а перспективи активізації економічного розвитку лежать у площині створення умов для діяльності конкурентоспроможних підприємств у нових високотехнологічних та інтелектуальних секторах економіки.

На території району досі знаходиться значна кількість виробничих приміщень і площ, які вже тривалий час не використовуються за призначенням. Територіально промислові зони Подільського району охоплюють Рибальський острів, південну частину Подільсько-Куренівської промислової зони, яка простягається між вулицями Новокосянтинівською та Кирилівською (починаючи від вул. Оленівська), частину вул. Сирецька та Північно-Сирецька, де і розміщена більшість промислових об'єктів району. Власне у цій частині

району знаходиться великий обсяг площ та приміщень, які потребують ревіталізації.

Наразі основним центром зайнятості у районі є центральний Поділ, який виконує функцію центрального ділового району всього Києва. Саме тут зосереджена основна частка офісних приміщень району, які зайняті суб'єктами економічної діяльності. Високий попит на якісні офісні приміщення у центральному Подолі визначає їх високу орендну вартість, що обмежує доступність оренди таких приміщень для різних суб'єктів господарювання.

Зважаючи на наявність значного обсягу промислово-складських площ, на території вищезазначених промислових зон вбачаються можливості розвитку ринку доступної нерухомості для підприємництва і відновлення економічної активності та зайнятості у районі. Бажаним напрямом використання постпромислових територій є їх ревіталізація для потреб кластеризації нових інноваційних, інтелектуальних та креативних видів економічної діяльності. Прикладом використання старих промислових приміщень для нових функцій може стати історія перетворення недіючої кам'яновугільної шахти у м. Ессен (Німеччина) у відомий креативний кластер Zeche Zollverein, у якому окрім закладів дозвілля та культури розміщено понад 170 підприємств.

Привабливість району для підприємництва визначається умовами, які сформовані на його території, включаючи розвиток інфраструктури, транспортну доступність, можливості логістики, доступність оренди приміщень (як офісних, так і виробничих), можливості взаємодії та «сумісність» сусідства фірм різних видів діяльності. Відповідно, створення різноманітних можливостей для розвитку підприємництва потребує формування належної еко-системи, яка включатиме місця для бізнес-інкубаторів, стартапів, коворкінгів, R&D центрів та ін., а також приваблюватиме підприємців із суміжних та взаємодоповнюючих секторів економіки.

Присутність у районі великих підприємств хіміко-фармацевтичної та харчової спеціалізації визначає передумови формування навколо них сучасних кластерів у цих сферах.

За оцінкою закономірностей розвитку сучасних міст, найбільш продуктивними для їх економіки є інноваційні високотехнологічні виробництва на засадах смарт-спеціалізації, які виникають і розвиваються у відповідних кластерах, креативні індустрії, інформаційна, наукова та професійна діяльність, послуги для бізнесу, готельний та ресторанний бізнес, торгівля та ін. Відповідно, для забезпечення сталої економіки та зайнятості необхідно сформувати диверсифіковану економіку, яка б включала мікс таких галузей, у яких зможуть бути зайнятими фахівці як інтелектуальної, так і робітничої кваліфікації. З метою уникнення негативних наслідків джентрифікації важливо зберегти у районі можливості для працевлаштування фахівців робітничих спеціальностей на підприємствах, що здійснюють нешкідливе виробництво. Перспективною для невеликих і нешкідливих виробництв є територія промзони, що прилягає до 3-го району річкового порту, де, згідно з інвестиційним планом, передбачається

побудова логістичного центру. Поєднання транспортної (залізничної та річкової) інфраструктури та логістичного центру створить додаткові передумови для формування компактного індустріального парку.

Розвиток логістичних можливостей зони річкового порту актуалізується із реалізацією проекту відновлення міжнародного водного шляху Е-40, який пролягатиме через Київ і передбачає сполучити Гданськ та Херсон для вантажного судноплавства.

Наявні передумови для розвитку в районі креативних індустрій (зокрема, у сфері медіа, урбаністики та ін.) визначають доцільність їх просування і підтримки, що у перспективі сприятиме активізації як економічного, так і соціального життя. Найбільш перспективними для розвитку креативних індустрій можуть стати ревіталізовані промислові території.

Важливим для розвитку підприємництва у районі є питання створення належних умов для реалізації економічної активності різних вікових груп жителів. Особливо вразливими є мешканці у віці 15–24 та старші 60 років, рівень зайнятості яких є не виправдано низьким. Для доведення частки їх зайнятості до європейського рівня (45-50%) необхідно здійснювати ряд заходів щодо залучення до підприємницької діяльності, зокрема, й молодіжного підприємництва.

Сфера дії: Сформувати підприємницьку еко-систему

Завдання:

- залучити венчурних інвесторів та запровадити міські програми підтримки підприємництва;
- створити логістичні центри в районі річкового порту;
- створити доступний простір у промисловій зоні для підприємців та стартаперів;
- розвивати види діяльності четвертинного сектору.

Очікуваний результат:

- підвищено привабливість Подільського району для підприємців, фінансових посередників та кваліфікованих кадрів;
- створено нові робочі місця;
- ревіталізовано старі промислові приміщення для використання багатьма підприємцями, забезпечено їх доступність;
- розширено логістичні можливості річкового порту;
- співпраця з девелоперами та власниками земельних ділянок;
- офіційно визначено доступність робочих просторів для МСБ у політиці планування;
- створено нові точки місцевої економічної активності.

Сфера дії: Диверсифікація економіки / Розвиток інноваційних видів діяльності

Завдання:

- моніторинг діяльності підприємств інноваційних видів діяльності та їх інституційна підтримка;

- запровадити підхід смарт-спеціалізації до планування розвитку економіки району;
- використати потенціал підприємств фармацевтичної галузі при визначенні смарт-спеціалізації району;
- розвинути території відповідно до потреб інноваційних видів діяльності;
- посилити систему трансферу знань та технологій, створити та активізувати R&D центри;
- проводити заходи інноваційного спрямування;
- пошук місця для створення індустріального парку.

Очікуваний результат:

- зарезервовано земельні ділянки для промислових видів діяльності / створено індустріальний парк;
- створено R&D центри у секторах смарт-спеціалізації району;
- збільшено частку підприємств у сфері професійної, наукової та технічної діяльності;
- сформовано сильну та стабільну економіку, основою якої є малий та середній бізнес;
- збільшено кількість стартапів;
- диверсифікована економіка, яка включає поєднання інноваційних, креативних, торгівельних та промислових індустрій.

Сфера дії: Просування креативних індустрій

Завдання:

- визначити території та будівлі, придатні для розміщення креативних індустрій;
- сприяти формуванню виниклих креативних кластерів, зокрема, у сфері урбаністики, медіа та ін.;
- брендинг району як місця креативних індустрій;
- забезпечити співпрацю між креативним сектором та навчальними закладами району з метою покращення підприємницьких навичок;
- використовувати креативні об'єкти для розвитку туристичного потенціалу району.

Очікуваний результат:

- створено креативні простори у промислових зонах району та активізовано життя у них;
- підвищено туристичну привабливість різних частин району;
- створено нові робочі місця у креативних індустріях;
- підвищено інвестиційну привабливість сектору креативних індустрій.

Сфера дії: Запроваджено преференції для молодіжного підприємництва

Завдання:

- підтримка молодіжних ініціатив;
- розвиток підприємницьких навичок молоді;

- розвиток молодіжного волонтерства і соціальної роботи на умовах додаткової та початкової зайнятості;
- активізація партнерства між бізнесом та освітнім сектором для стажування і першої роботи молоді;
- підтримка діяльності інституцій молодіжного спрямування (молодіжних центрів зайнятості, бізнес-інкубаторів і ярмарків вакансій, клубів обміну досвідом та інноваційними практиками тощо);
- пошук приміщень для створення молодіжного робочого простору.

Очікуваний результат:

- збільшено пропозиції робочих місць молодим людям для стажування та першої роботи;
- забезпечено молодіжні ініціативи робочим простором (коворкінги) на пільгових умовах;
- зміцнено спроможність інститутів громадянського суспільства у сфері молодіжної політики;
- створено сучасну систему профорієнтаційних консультацій для молоді;
- знижено рівень неформальної зайнятості молоді.

Забезпечено зростання рівня зайнятості.

Трансформація ринку праці в Подільському районі відбувається у напрямку збільшення частки зайнятого населення на малих підприємствах. За показником частки найманих працівників малих підприємств район займає 1 місце в Києві – відповідно 29,9 % проти 22,8 % у 2017 році. Водночас на території району функціонують великі промислові підприємства, які забезпечують значну кількість робочих місць. Такими великими роботодавцями, насамперед, є ПАТ «Фармак», ПАТ «Судноплавна компанія «Укррічфлот»», АТ «Київський вітамінний завод», які, крім того, ще й входять до групи великих платників податків. Зважаючи на тенденції зменшення частки промислових підприємств та їх винесення за межі міста, у перспективі існує ризик втрати значної кількості робочих місць у районі. Тому, одночасно зі створенням сприятливого середовища для сталого підприємництва, для забезпечення високого рівня зайнятості важливим завданням є створення комфортних умов для діяльності великих роботодавців при дотриманні стандартів екологічної безпечності виробництва. Розміщення таких об'єктів у зоні, яка має потенціал для змішаного використання, ставить додаткові вимоги щодо їх нешкідливості для середовища.

Водночас діяльність структуровизначальних підприємств може генерувати додаткову зайнятість на малих і середніх підприємствах, інтегрованих у ланцюги створення вартості. *Високий рівень взаємодії* між учасниками в ланцюгах вартості значно скорочує трансакційні витрати, сприяє розвитку аутсорсингу, динамічному розширенню підприємницьких екосистем шляхом залучення нових учасників, а також розвитку зв'язків та обміну інформацією. Інституційна підтримка таких процесів сприятиме покращенню інвестиційної привабливості

району, створенню нових високопродуктивних робочих місць та підвищенню рівня зайнятості населення.

Значні можливості й одночасно ризики для сфери зайнятості пов'язані з процесами цифровізації, які суттєво змінять розподіл попиту на робочу силу за секторами економіки та якісні характеристики робочих місць. У перспективі процеси роботизації та автоматизації, ймовірно, все ж таки поступово призводитимуть до скорочення кількості працівників у промисловості, а тому для району важливо мати достатні ресурси кваліфікованих працівників з адаптованими професійними навичками, а також дієві плани заходів щодо мінімізації ризиків, обумовлених цифровими трансформаціями. Загалом для розширення можливостей зайнятості потрібно активніше вирішувати проблему невідповідності кваліфікації перспективним вимогам ринку праці. Необхідно також підготувати середовище для створення нових робочих місць у науковій та науково-технічній діяльності, сфері ділових послуг, інформації та телекомунікації. Створюючи та інтегруючи нові робочі місця на ринку праці, сектор ділових послуг частково компенсує скорочення таких місць у промисловості.

Вагома частка зайнятості у районі припадає також на інститути публічного сектору, які представлені місцевими відділами й управліннями державних органів, служб і агентств, місцевою адміністрацією та її підрозділами, а також Міністерством фінансів України. Останнє є великим роботодавцем зі штатом понад 700 працівників. Окрім працевлаштування, такі інституції доцільно залучати до взаємодії з працедавцями, закладами освіти та населенням з метою формування у районі інклюзивного ринку праці.

Відповідно політика зайнятості повинна реалізовуватись на основі консультацій із соціальними партнерами через ефективний соціальний діалог. Основні завдання соціального діалогу полягають як у визначенні можливостей розширення сфери прикладання праці, так і в пошуку узгоджених рішень щодо забезпечення соціальної стабільності, ефективного соціального захисту працівників, гендерної рівності на ринку праці, належних умов праці тощо. Інституційна допомога органів влади району має бути зосереджена на зміцненні здатності організацій роботодавців та профспілок реагувати на нові виклики шляхом розбудови їхньої внутрішньої спроможності, розроблення нових або вдосконалення існуючих послуг, зміцнення потенціалу щодо інформаційно-роз'яснювальної роботи. Особливо актуальними та потребують вирішення проблеми, пов'язані з демографічним старінням жителів району та зростанням соціального й економічного навантаження на зайняту частину населення, а отже необхідним є створення належних умов для реалізації економічної активності людей похилого віку; проблеми щодо працевлаштування внутрішньо переміщених осіб тощо.

Сфера дії: Створити комфортні умови для діяльності великих підприємств

Завдання:

- налагодження регулярного діалогу між органами влади, великими платниками податків та найбільшими роботодавцями з метою формування спільного бачення розвитку району;
- запровадження преференцій для великих структуровизначальних підприємств, які відповідають критеріям сталого розвитку та соціальної відповідальності;
- створення передумов для формування навколо структуровизначальних підприємств інноваційних підприємницьких екосистем та реалізації переваг смарт-спеціалізації;
- розробка прогнозів, перспективних балансів робочої сили та «дорожніх карт» цифрових трансформацій для базових секторів економіки району;
- налагодження співпраці між освітніми закладами та великими роботодавцями щодо впровадження нових освітніх програм підготовки та перепідготовки кадрів відповідно до прогнозних потреб.

Очікуваний результат:

- створено інституційні передумови для сталого розвитку великих підприємств;
- створено додатковий попит на робочу силу;
- впроваджено інструментарій забезпечення економіки району кваліфікованими кадрами та усунення невідповідності кваліфікації на ринку праці.

Сфера дії: Інтенсифікація взаємодії з інституціями публічного сектору

Завдання:

- сформувати комунікаційні майданчики для контактів усіх стейкхолдерів на базі публічних інститутів;
- сприяти представництву району в Київській територіальній тристоронній соціально-економічній раді;
- надавати підтримку організаціям роботодавців і працівників;
- активізувати співпрацю сторін соціального діалогу щодо детінізації відносин на ринку праці, забезпечення дотримання прав і гарантій працівників, у тому числі в контексті гендерної рівності;

Очікуваний результат:

- розширено можливості взаємодії суб'єктів економіки району;
- зміцнено спроможність соціальних партнерів та інституцій соціального діалогу;
- покращено соціальний захист і умови праці;
- забезпечено гендерну рівність та недискримінацію на ринку праці.

Сфера дій: Поліпшення ефективності функціонування інститутів ринку праці

Завдання:

- удосконалити роботу центру зайнятості, підвищити ефективність й урізноманітнити його послуги;

- підвищити рівень обізнаності населення про можливості на ринку праці шляхом застосування новітніх цифрових технологій;
- стимулювати економічну активність населення старшого віку в умовах демографічного старіння;
- сприяти зайнятості громадян, які потребують соціального захисту та не здатні на рівних умовах конкурувати на ринку праці, у тому числі внутрішньо переміщених осіб.

Очікуваний результат:

- забезпечено надання широкого спектру якісних послуг у сфері зайнятості для різних категорій населення;
- запроваджено дієву систему моніторингу та інформування населення про ситуацію на ринку праці;
- підвищено рівень зайнятості населення, зокрема осіб віком 60-70 років до 50%.

Національний університет «Києво-Могилянська академія» є рушійною силою академічного життя та точкою фокусування для наукових локацій.

Університети є ключовими елементами стратегій економічного розвитку сучасних міст.

Освіта та науково-дослідницька діяльність виконують важливі функції міста в забезпеченні економічного зростання, спричиняючи як прямі кількісні економічні ефекти у вигляді створення додаткових робочих місць, доходів та надання освітніх послуг, підвищення якості людського капіталу, так і у вигляді нематеріальних ефектів, пов'язаних із поширенням знань через сприяння формуванню прямих контактів бізнесу та центрів знань.

Університет може стати двигуном розвитку місцевої економіки знань через формування актуальних компетенцій місцевих працівників і залучення висококваліфікованих кадрів в економіку міста ззовні. Наявність якісного освітнього і наукового середовища суттєво покращує позиції та привабливість міста і району для інноваційних та креативних видів діяльності, а якість людського капіталу є визначальною для конкурентоспроможності міст. Тому розвиток академічного середовища потребує належної підтримувальної міської політики.

Університети і науково-дослідні лабораторії є основним джерелом нових знань та інновацій, які лежать в основі формування економіки знань. Національний університет «Києво-Могилянська академія» є одним з найбільш авторитетних ВНЗ України, у якому, окрім освітнього процесу, добре налагоджена мережа науково-дослідних центрів та лабораторій гуманітарного, суспільного та природничого профілів. Наявність такого університету на території району визначає передумови формування екосистеми для підприємництва у сфері економіки знань. Якісні освітні послуги та науково-дослідні можливості університету мають важливе значення для довгострокового розвитку економіки знань у районі. Використання такого потенціалу

університету лежить у площині надання освітніх послуг не лише для студентів, але й для інших суб'єктів економіки району через проведення тренінгів, курсів та інших заходів. Науково-дослідний потенціал університету доцільно реалізовувати у співпраці з місцевим бізнесом, забезпечуючи комунікацію між розробниками та підприємцями.

Сучасна світова практика свідчить про важливість ролі університетів як центрів для формування контактів і співпраці різних стейкхолдерів. Університети можуть з'єднувати партнерів не тільки в навчанні та дослідженнях, але й у процесах соціальної взаємодії з громадою, бізнесом та владою.

Присутність академічної спільноти впливає на розвиток інфраструктури району, оскільки багато культурних та рекреаційних закладів у місті визначаються потребами студентів (спортивні зали, театри, клуби, коворкінги, кінотеатри тощо). Надання цих послуг сприяє покращенню якості життя, а, отже, і привабливості міста як робочого та побутового місця для бізнесу та працівників.

Однією з потреб університетів, що має сильний вплив на структуру міста, є розміщення студентського житла. Для Києво-Могилянської академії ця проблема особливо актуальна, оскільки гуртожитки розміщені в інших частинах міста, а тимчасового житла, яке могло б бути доступним для розміщення студентів та викладачів, у районі немає. Позитивний ефект на економіку може мати розміщення і змішане використання в районі університетського кампусу.

Створення дослідницького кампусу в співпраці університету з місцевою владою та бізнесом сприятиме використанню для розвитку району потенціалу студентів та працівників, зайнятих у сфері знань.

Роль університетів як вузлів співпраці, обміну знаннями та ресурсами з подібними установами, може виходити за рамки міста. Розширенню впливовості університету сприятиме спільне використання приміщень і майна з іншими науково-дослідними установами, стартапами, бізнес-інкубаторами, бізнес-асоціаціями та ін.

Академічне життя також залежить від наявності в безпосередній близькості неакадемічних типів простору. Функціональність таких просторів охоплює роздрібну торгівлю, розваги, ділові та житлові функції, які можуть бути змішаними всередині кампусу та поза його межами. Потенційно перспективним місцем для розміщення дослідницького кампусу є промислові приміщення південної частини Подільсько-Куренівської промзони, які уже не використовуються для виробництва, але можуть бути ревіталізовані для нових функцій.

Сфера дії: Розвиток економіки знань

Завдання:

- створити платформу взаємодії науково-дослідних підрозділів університету з бізнесом та місцевою владою;
- проводити на базі університету заходи щодо підвищення підприємницьких навичок мешканців та підприємців району;

- залучати представників інноваційних та креативних індустрій району до освітніх заходів Університету;
- практика студентів Університету в академічних бізнес-інкубаторах;
- передбачити у фонді соціального житла новобудов на комунальних землях частку житла для тимчасового проживання студентів.

Очікуваний результат:

- розширено R&D та студентський кампус університету;
- збільшено зайнятість у сфері наукових розробок;
- збільшено частку впроваджень у практику наукових результатів дослідницьких центрів та лабораторій Університету;
- сформовано постійно діючу систему трансферу знань та результатів досліджень у практику.

Задоволення повсякденних потреб може бути знайдене поряд з жилими зонами.

Однією з проблем Подільського району є низький рівень забезпеченості населення торгівельною площею та територіальна нерівномірність у доступності до торгівельних об'єктів. Із відкриттям торгово-розважального та бізнес-центру RETROVILLE на Виноградарі відбудеться фактичне збільшення торгівельної площі на особу (більш як удвічі), тоді як проблема доступності об'єктів сфери торгівлі та харчування у мікрорайонах посиляться. Це пов'язано з імовірним негативним впливом нового потужного центру торгівлі та розваг на конкурентоспроможність малого бізнесу в цій сфері як у прилеглих територіях, так і віддалених мікрорайонах.

Комфортність життя мешканців таких мікрорайонів пов'язана з територіальною близькістю до задоволення повсякденних базових потреб, включаючи роздрібну торгівлю, ліки, харчування, побутове обслуговування, розважальні заклади для різних вікових груп тощо. Планування радянських мікрорайонів передбачало наявність торговельно-побутових комплексів у 5 хвилинній доступності для мешканців. Для досягнення такої цілі доцільно використовувати такі та інші об'єкти комунальної власності на умовах пріоритетної оренди для підприємців, зорієнтованих на мешканців мікрорайонів та їх фінансову спроможність.

Важливими елементами у системі задоволення повсякденних потреб місцевого населення є 3 ринки, які займають 2,95 га і пропонують 1170 торгових місць. Використання території, яку займають ринки, повинно узгоджуватись із можливостями зручного пересування населення у районі. Для формування інфраструктури сталої мобільності в районі існує потреба реорганізації території ринку «Виноградар» зі збереженням кількості торгових місць.

Сфера дій: Розвиток торгівлі / стимулювання малого та середнього бізнесу в мікрорайонах

Завдання:

- направляти комерцію, роздрібну торгівлю та надання сервісів до субцентрів району і сприяти поділу їхньої ієрархії задля досягнення синергії при забезпеченні доступного і якісного набору послуг для усіх мешканців;
- сприяти відновленню торговельно-побутових центрів мікрорайонів з кластеризованою конфігурацією послуг;
- розширити спектр послуг орієнтованих на місцеву громаду у центрах малого і середнього розміру, які розташовані в мікрорайонах;
- сприяти переоснащенню житлових приміщень перших поверхів під їх комерційне використання у віддалених від комерції мікрорайонах;
- створити відкриту систему даних про комунальну власність району, можливості та умови її використання;
- реорганізація ринку «Виноградар» зі збереженням торгових місць.

Очікуваний результат:

- товари та послуги повсякденного попиту досяжні для мешканців у зоні пішохідної доступності;
- підвищено рівень забезпеченості торговельними закладами населення району до середнього по Києву;
- забезпечено просторову рівномірність доступу до об'єктів сфери торгівлі, харчування та побутового обслуговування.

2.6 СТАЛА СТРАТЕГІЯ НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА

2.6.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Сталий розвиток міста можливий за умов узгодженого вирішення соціальних, економічних та екологічних питань. Ігнорування хоча б одного із цих аспектів тягне за собою нівелювання досягнутих успіхів та поглиблення невирішених проблем, що має місце і в сучасній Україні. Зміни в економіці, не зважаючи на переважно позитивний економічний і соціальний ефект, стали причиною посилення тиску на навколишнє природне середовище. У Києві спостерігається зростання викидів у атмосферне повітря від автомобілів та забруднення природних компонентів, перш за все повітря і ґрунтів. Збільшення і постійне розширення площ під забудову із знесенням зелених зон і займанням вільних просторів призводить до деградації міського ландшафту. Фіксуються постійні проблеми із якістю поверхневих та підземних вод. Не вирішене питання із збиранням та утилізацією побутових відходів – більшість із них складаються на полігонах. Потребує уваги питання змін клімату та дослідження таких змін наслідків для міської екосистеми.

Збереження і відтворення якості навколишнього середовища в Україні на урядовому рівні декларуються як пріоритетні. Відповідні положення та вимоги захисту навколишнього середовища закріплені у численних законах та в

спеціальних законодавчих документах^{23, 24, 25, 26}. У Києві, цілі, заходи і ключові показники-індикатори розвитку, зокрема щодо охорони довкілля, визначені у «Стратегії розвитку міста Києва до 2025 року» (підготовлений оновлений проект). Прийнято план заходів на 2019-2020 роки із реалізації Стратегії розвитку, де визначено конкретні проекти, обсяги і джерела фінансування. У центрі уваги – збереження і збільшення площі зелених насаджень, збільшення площі природно-заповідного фонду, підтримка низького рівня викидів шкідливих речовин в атмосферу, санація територій найбільш екологічно небезпечних підприємств, поводження з відходами.

Заходи із охорони довкілля здійснюються у рамках ряду Міських цільових програм²⁷. Окремі локальні проекти можуть бути профінансовані у рамках Громадського бюджету - у Подільському районі у 2017 році реалізовано 2 екологічних проекти.

2.6.2 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ЗІ SWOT)

Подільський район характеризується контрастними умовами щодо стану навколишнього природного середовища. Території давнього освоєння – Старий Поділ, Подільсько-Куренівська промислова зона, а також зони впливу вулиць із інтенсивним рухом автотранспорту – характеризуються високими, часто надмірними рівнями забруднення атмосферного повітря та ґрунтів хімічними речовинами, тут високий рівень шумового і світлового забруднення. Через домінування забетонуваних, асфальтованих та інших штучних поверхонь спостерігається утворення влітку «теплових островів» - перевищення температури повітря на 5-100С у порівнянні із зеленими зонами. У зв'язку із введенням в експлуатацію Подільського мосту і суттєвого зростання трафіку очікується посилення шумового та хімічного забруднення у зонах впливу вулиць, що становитиме особливу небезпеку при направленні транспорту по Верхньому і Нижньому Валах. З іншого боку, спальні квартали Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького масиву, території садибної забудови відносно чисті.

Достовірні дані для визначення стану навколишнього середовища у Подільському районі не доступні через відсутність ефективної системи моніторингу.

Важливим чинником забезпечення збалансованості міської екосистеми є крупні лісові масиви, що оконтурюють Подільський район у західній частині, фрагментарно розміщені у центральній частині (схили Київських гір). Зелені зони виконують ряд важливих екостабілізуючих функцій: підтримка

²³ Закон України «Про охорону навколишнього природного середовища» (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 1991, № 41, ст.546, останні уточнення від 28.12.2014, ВВР, 2015, № 11, ст.75

²⁴ Закон України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» // (Відомості Верховної Ради України (ВВР), 2011, N 26, ст.218.

²⁵ Закон України "Про стратегічну екологічну оцінку" // Відомості Верховної Ради України від 20.04.2018 — 2018 р., № 16, стор. 8, стаття 138

²⁶ Закон України "Про оцінку впливу на довкілля" Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 29, ст.315

²⁷ «Питна вода міста Києва на 2011-2020 роки», «Програма використання та охорони земель міста Києва на 2016-2020 роки», «Програма розвитку зеленої зони м. Києва до 2010 року та концепції формування зелених насаджень в центральній частині міста (завершено у 2018 році)

комфортності мікроклімату, фільтрація хімічних і шумових забруднень, поглинання та утримання вологи. Знесення зелених зон може призвести до погіршення загальної екологічної ситуації у Подільському районі. Існує загроза для водойм через забудову, що проявляється у зміні гідро-геологічної обстановки та деградації озер і ставків у зв'язку із цим (зниження рівня води, цвітіння води тощо). Через особливості геологічних та геоморфологічних характеристик схилів Київських гір можливе виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із зсувами або розмивом.

СИЛЬНІ СТОРОНИ

- Великі зелені зони – ліси Київського і Пуща-Водицького лісництв, Сирецький і Куренівський парки, парк Кинь-Грусть, Березовий гай та інші – буферні зони щодо забруднювачів
- Досить багато водойм (малих річок, струмків, озер, ставків,), вихід до річки Дніпро та затоки Гавань (Дніпро), що глибоко вдається вглиб району.
- Об'єкти і території природно-заповідного фонду

СЛАБКІ СТОРОНИ

- Низький ступінь озеленення історичної частини Подолу
- Некомфортний мікроклімат Подолу («тепловий острів») через щільну забудову, забетонування поверхні і малої частки зелених насаджень
- Наявність великої частки площ району, зайнятих під виробничі території і гаражі
- Обмежений доступ до Дніпра і Гавані через виробничі території та транспортні магістралі
- Високий ступінь хімічного забруднення ґрунтів виробничих територій і районів старої забудови (Поділ)
- Високий ступінь хімічного і шумового забруднення вздовж основних транспортних артерій міста
- Незадовільний стан водойм через забруднення хімічними і органічними речовинами
- Низький ступінь переробки побутових відходів – переважна частина розміщується на полігонах
- Відсутність ефективної системи моніторингу

ЗАГРОЗИ

- Неконтрольоване заміщення зеленої зони та озеленення забудовою
- Деградація озер та ставків через забудову
- Закриття полігонів для захоронення побутових відходів
- Зведення будівель в історичній частині Подолу, які руйнують образ історичного ландшафту
- Зростання шумового і хімічного забруднення довкілля через будівництво Подільського мосту

Виникнення надзвичайних ситуацій, пов'язаних із зсувами або розмивом схилів Київських гір

МОЖЛИВОСТІ

- Зацікавленість і сприяння керівництва міста і району у впровадженні природоохоронних і еколого-орієнтованих проектів
- Відкритий Громадський бюджет для залучення коштів на виконання проектів різного рівня
- Активність громади і громадських організацій у питанні розвитку району і міста Київ загалом
- Старт проекту із моніторингу стану навколишнього середовища із публікацією даних у відкритому доступі

Клімат

Місто Київ, у тому числі Подільський район, характеризується досить комфортним, помірно континентальним кліматом з теплим літом і м'якою зимою, оптимальною є зволоженість. Протягом року переважає антициклонічна діяльність, якій властива доволі стійка, малохмарна погода. Середньорічна температура повітря +8,9 – +11,90С. Найнижча середня температура

спостерігається переважно у січні (-4,70С), найвища – переважно у липні (19,80С), хоча за 100-річний період спостереження у 27% років найтеплішим був серпень. Наприкінці ХХ-початку ХХІ століття середня температура повітря порівняно із кліматологічно стандартною нормою (1961-1990) підвищилась майже на 10С (Клімат Києва, 2010).

Для Києва характерним є континентальний тип річного ходу кількості опадів із максимумом у літні місяці. У теплий період – 417мм, холодний – 224 мм. У середньому за рік випадає 641 мм опадів. Річна та сезонна кількість опадів на фоні підвищення середньої річної температури зазнала незначних змін. На початку ХХІ ст. зафіксоване зменшення кількості опадів у зимовий сезон до 77% норми, недобір спостерігався у кожному зимовому місяці; інші місяці – у межах норми. Формування снігового покриву у більшості випадків відбувається у середині листопада (часто нестійкий) – руйнування – у середині березня. Сильні снігопади (20 мм опадів за 12 год. і менше) найчастіше бувають у січні і лютому.

Мікрокліматичні особливості Києва зумовлені географічним положенням, рельєфом місцевості та впливом р. Дніпро, а також щільністю і висотою забудови, співвідношенням твердого покриття та озеленення території. Одним із проявів є формування «острова тепла» на містом, коли температура повітря в місті до 3 градусів вища у порівнянні із околицями. Відчутний вплив на мікроклімат міста здійснює Дніпро, водна поверхня якого сприяє формуванню бризового перенесення повітря: вдень різниця температур між водною та суходолом створює потоки свіжого вологого повітря до міста

На мікроклімат значною мірою впливає чергування заасфальтованих/забетонованих поверхонь і зелених зон. Ще одне дослідження, що ґрунтується на аналізі космічних знімків Landsat показало, що у зимовий період у центральній частині міста помітно тепліше, ніж за межами міста навіть за умов відсутності очевидних чинників впливу. Ще більші аномалії пов'язані із розташуванням промислових, особливо крупних, підприємств та магістральних вулиць.

Тенденції зміни клімату²⁸:

- зменшення тривалості сонячного сяйва взимку і восени із одночасним збільшенням на 4% в середньому річно;
- зростання показників мінімальної і максимальної температури повітря; міни клімату
- зменшення кількості туманних днів від 42 на рік в середньому (70-ті рр. ХХ ст.) до 30 в останнє десятиріччя;
- скорочення тривалості зимового сезону внаслідок впливу глобальних чинників та збільшення тривалості осіннього сезону через більш пізній перехід позначки 0°С, тривалість літнього і весняного сезонів суттєво не змінюється;

²⁸ РЕГІОНАЛЬНА ДОПОВІДЬ ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА в м. КИЄВІ У 2016 РОЦІ (На основі даних багаторічних спостережень та висновків Українського науково-дослідного гідрометеорологічного інституту та Центральної геофізичної лабораторії)

- зростання максимальних значень атмосферного тиску в усі місяці за винятком січня, що пояснюється впливом Азорського антициклону.

Якість повітря

Основними джерелами забруднення атмосферного повітря у місті є пересувні, серед яких на першому місці знаходиться автотранспорт – 86% викидів. Із стаціонарних джерел найбільший внесок у забруднення надають підприємства енергетики (64% загальної кількості «стаціонарних» викидів) (Рис. Зони впливу підприємств).

				У тому числі		
	Обсяги викидів, т	У % до 2016р.	діоксиду сірки		оксидів азоту ¹	
			т у % до 2016р.		т	у % до 2016р.
м. Київ	45493,1	132,5	14973,0	121,3	9341,9	124,7
райони						
Голосіївський	9935,3	211,0	5213,9	262,1	3703,7	202,0
Дарницький	1191,3	84,2	42,6	53,5	368,4	87,4
Деснянський	6044,3	118,1	3732,0	134,1	1589,8	111,8
Дніпровський	4720,1	24,0	0,9	0,0	61,8	2,5
Оболонський	464,0	112,2	17,7	652,7	74,2	76,4
Печерський	20006,7	28821,4	5940,7	64189,2	2436,3	22743,5
Подільський	496,2	80,6	2,1	35,0	208,7	71,2
Святошинський	725,7	94,3	1,2	416,5	322,8	90,4
Солом'янський	762,8	92,7	20,9	101,8	118,7	83,9
Шевченківський	1146,7	152,5	1,0	201,2	457,5	104,4

Викиди забруднюючих речовин у атмосферне повітря від стаціонарних джерел забруднення за районами у 2017 р.²⁹

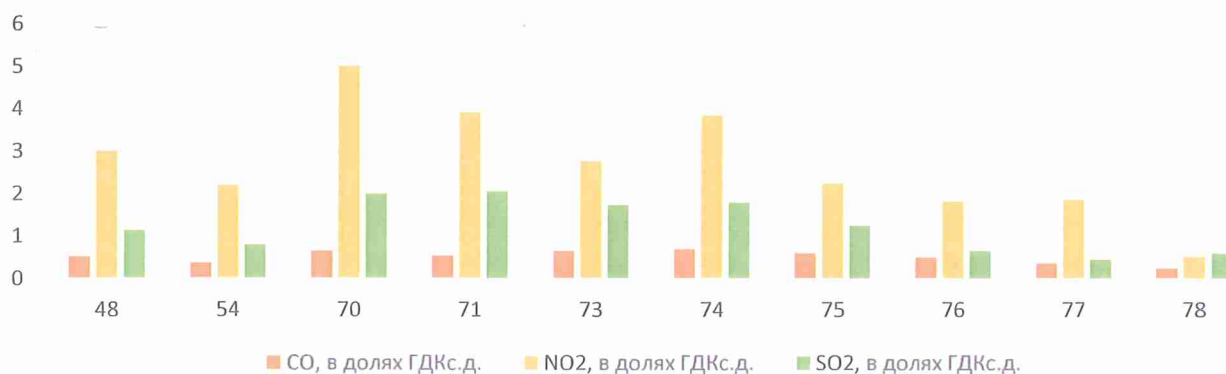
Моніторинг забруднення атмосферного повітря в Києві проводиться Центральною геофізичною обсерваторією на 16-ти стаціонарних постах (ПСЗ), у Подільському районі один пост – вул. Межигірська, 56. Пости розміщені переважно поблизу магістральних вулиць, тому оцінка сумарного забруднення атмосферного повітря Києва за індексом забруднення атмосфери (ІЗА) протягом року фіксується³⁰ високою або підвищеною. Загальний рівень забруднення

²⁹ Головне Управління статистики у місті Києві. Статистична інформація <http://kiev.ukrstat.gov.ua/p.php3?c=255&lang=1>

³⁰ РЕГІОНАЛЬНА ДОПОВІДЬ ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА в м. КИЄВІ У 2016 РОЦІ

повітря за індексом забруднення атмосфери (ІЗА) у 2016 р. у Києві оцінювався³¹ як високий.

Осереднені за декілька діб концентрації забруднюючих речовин у атмосферному повітрі, у долях ГДКс.д.

Результати визначення ступеню забруднення повітря забруднювальними домішками:

СО - Оксид вуглецю, найпоширеніша й найсуттєвіша за масою домішка атмосфери. Оксид вуглецю утворюється в процесі горіння викопного палива (вугілля) або сполук, що містять вуглець, при нестачі кисню в опалюваних приладах, а також в результаті роботи двигунів внутрішнього згоряння при неповному згорянні пального

SO₂ - Двоокис сірки, друга за масою забруднююча атмосферу речовина. Утворюється при згорянні вугілля та нафтопродукти.

NO₂ - Двоокис азоту, є високотоксичним газом з характерним гострим, їдким запахом, антропогенними джерелами NO₂ є теплоелектростанції та промислові підприємства.

точки спостереження:

Осереднені за декілька діб концентрації забруднюючих речовин у атмосферному повітрі (ВСІ ПОКАЗНИКИ, ЩО ВИЩЕ 1 – ОЗНАЧАЄ ЗАБРУДНЕННЯ)

№ точки спостереження	СО, в долях ГДКс.д.	NO ₂ , в долях ГДКс.д.	SO ₂ , в долях ГДКс.д.
48. Перетин вулиці Вишгородської та проспекту Правди	0,52	3,00	1,14
54. Перетин вул. Вишгородська і проспекту Правди	0,37	2,20	0,80
70. Вул. Набережно-Хрещатицька (біля метро «Поштова площа»)	0,65	5,00	2,00
71. Перетин вулиць Межигірської та Набережно-Лугової	0,54	3,92	2,06
73. Перетин проспекту Свободи і проспекту Правди	0,65	2,77	1,74
74. Перетин проспекту Свободи і проспекту Василя Порика	0,70	3,85	1,80

³¹ РЕГІОНАЛЬНА ДОПОВІДЬ ПРО СТАН НАВКОЛИШНЬОГО ПРИРОДНОГО СЕРЕДОВИЩА в м. КИЄВІ У 2016 РОЦІ

75. Перетин проспекту Свободи і проспекту Гонгадзе	0,60	2,25	1,26
76. Перетин вул. Червонопільська і вул. Світлицького	0,50	1,82	0,66
77. Перетин вул. Западинська і вул. Вишгородська	0,37	1,87	0,46
78. Парк «Володимирська гірка» (Володимирський спуск, 4)	0,25	0,52	0,60

Джерело: Kyiv Urban Atlas (kyivsmartcity)

Шумове забруднення

Ще один негативний наслідок впливу автотранспорту – шумове забруднення прилеглих до вулиць територій. Такі вулиці як проспект Правди, Маршала Гречка, Олени Теліги та інші, а також залізниця є джерелом сильного шумового забруднення (70,1 - 90,0 LA екв, дБА), переважна більшість інших вулиць – середній рівень шумового забруднення (55,0 - 70,0 LA екв, дБА)³² (рис. Шумове забруднення)

Світлове забруднення

Світлове забруднення (К. М. Ситник (1994), — різновид фізичного забруднення, порушення інтенсивності і ритміки природної освітленості певної території в результаті дії штучних джерел світла, що викликають аномалії в житті рослин і тварин. За даними www.lightpollutionmap.info особливо забрудненим через штучне освітлення є район Старого Подолу. За рівнем яскравості неба, тут фіксується дуже велика інтенсивність світла у нічний час доби, без темної адаптації для людських очей.

Якість ґрунту

У природному стані ґрунти Подільського району збереглися у межах лісових масивів, а також фрагментарно на схилах під лісовою рослинністю. Інші території під урбаноземами – техногенними ґрунтами; генетичні горизонти поховані, порушені або повністю зруйновані. У Подільському районі за показником сумарного забруднення важкими металами особливо забрудненими виявилися ґрунти Подільсько-Куренівської промислової зони, Старого Подолу (рис. Забруднення ґрунтів)^{33, 34}, де у межах щільного розташування промислових підприємств проходять залізниця та вулиці з інтенсивним рухом – Кирилівська та Новокопачівська. Тут ґрунти характеризуються втратою значної частини вихідних природних властивостей, зокрема, природного типу рослинного покриву, заміною природних ґрунтів штучними техноґрунтами, що зменшує їхню здатність до самоочищення. На цій території коефіцієнти перевищення ГДК (гранично допустимої концентрації)

³² Показники рівня шумового забруднення розраховані за Планування і забудова територій (остаточна редакція). ДБН Б.2.2-12:2018. Київ. Мінрегіон. – 2018 Настанова з розрахунку та проектування захисту від шуму сельбищних територій. ДСТУ-Н Б В.1.1-33:2013. Київ. Мінрегіон України. - 2014

³³ Екологічний атлас Києва / [кер. проекту Сидоренко О.А., ред.-уклад. Приходько В.Ф.] ; Київська міська рада, Управління охорони навколишнього природного середовища виконавчого органу Київради (Київської міської державної адміністрації). - 2-ге вид., доп. - Київ : [Агентство Інтермедіа], 2006. - 60 с. : карти, фотогр., схеми.

³⁴ Розподіл важких металів у ґрунтах південнополіських ландшафтів Києва та приміської зони / І.В. Кураєва, А.І. Самчук, Л.Ю. Сорокіна, О.Г. Голубцов, Ю.Ю. Войтюк // Мінералогічний журнал. — 2010. — Т. 32, № 1. — С. 77-90. — Бібліогр.: 19 назв. — укр.

валового вмісту у ґрунтах досягають значень: для Cu – 30,3, Pb – 3,08, Zn – 36,36 та перевищення ГДК вмісту рухомих форм: Cu – 266,67, Pb – 13,33, Zn – 69,57.

Вода

Подільський район має вихід до річки Дніпро. Узбережжя Дніпра та його затока Гавань, що глибоко вдається в сушу, повністю індустріалізоване. Є ряд дрібних озер – оз. Синє, оз. Куренівське (Пінгвін) та ставків. Протікають малі річки Глибочиця, Юрковиця, Кирилівський Струмок, Сирець, Курячий Бід, Коноплянка. Нині ці водотоки каналізовані або замкнені у колектори, як наприклад Глибочиця під Верхнім і Нижнім Валами. Стан водойм – незадовільний.

Головні чинники забруднення такі:

- порушення режиму використання прибережних водозахисних смуг;
- поверхневі стоки з території міської забудови, автошляхів і залізниць, а також стоки дощової каналізації;
- періодичні скиди забруднюючих речовин антропогенного характеру;
- зарегульованість Дніпра та малих річок;
- стихійні сміттєзвалища на берегах озер.

Ці фактори антропогенного тиску обумовлюють безпосереднє забруднення водойм шкідливими речовинами, знижують їх екологічну стійкість до несприятливих зовнішніх чинників, призводить до істотного погіршення якості вод (). За результатами дослідження водойм Києва встановлено³⁵, що у кожній з відібраних проб виявлене перевищення ГДК за двома-трьома неорганічними показниками і практично у всіх зразках – за вмістом органічних речовин техногенного походження. Наприклад, якість води в оз. Синє визначена як посередня за вмістом нітритів, брудна за вмістом нітратів і дуже погана за вмістом фосфатів (за цим критерієм якість води у всіх водоймах Києва дуже погана)³⁶.

Табл. Оцінка стану деяких водойм у Подільському районі (дані КП Плесо), 2019р.

№	Найменування об'єкту	Місце розташування водного об'єкту, прийнятого на баланс КП «Плесо»	Характер використання водойм, характер використання території	Клас та категорія якості за екологічним станом
2	струмок Сирецький	вул. Ольжича - Цегельний завод	технічний, система відкритого водовідведення	Вода посередня, помірно забруднена
6	ставок без назви, 1	у селищі Шевченка, вул. Моринецька	декоративний, житлова зона	Вода задовільна, слабо забруднена
7	ставок без назви, 2	у селищі Шевченка, вул. Кобзарська	декоративний, житлова зона	Вода задовільна, слабо забруднена
8	ставок без назви, 3	у селищі Шевченка, вул. Красицького	декоративний, житлова зона	Вода посередня, помірно

³⁵ Водна Стратегія міста Києва 2018-2025

³⁶ Водна Стратегія міста Києва 2018-2025

				забруднена
9	ставок Блакитний (озеро Голубе)	ж/м Виноградар Просп.Правди	декоративний, житлова зона	Вода задовільна, слабо забруднена
10	озеро Синє	ж/м Виноградар просп. Правди	рекреаційний, зелена зона	Вода добра, досить чиста

Озеленення

Важливе значення для підтримки комфортності мікроклімату та запобігання утворенню «теплових» островів має внутрішньоквартальне озеленення (рис. *Озеленення внутрішньоквартальне*). Чим вища частка зелених, особливо деревних, насаджень у межах забудованих кварталів, тим комфортнішими є вони для проживання. Рівень озеленення територій мікрорайонів, розрахований за основі аналізу космічного знімка Sentinel 2 (2018), залежить від особливостей і часу забудови:

- вкрай низька частка озеленення (до 10% площі) характерна для щільно забудованого Старого Подолу;
- середні значення – до 30% (подекуди до 50 %) - характерні для житлових спальних кварталів Виноградаря, Вітряних Гір, Мостицького Масиву, Куренівки;
- найвища частка озеленення - у межах приватної садибної забудови на Берковці, Шевченкове, вздовж вулиці Білицька, Петропавлівська (від 50%).
- промислові зони мають дуже низьку частку зелених насаджень – до 5%.

2.6.3 СТРАТЕГІЇ ВІДПОВІДНО ДО СФЕР ДІЙ

Питання екологічної безпеки є надзвичайно важливим для всіх без виключення мешканців Подільського району. Це саме та проблема, яка не зважає на статки громадян, статус у суспільстві і соціальні розшарування. Влив, негативний чи позитивний, є однаковим для всіх. Тому розвиток Подільського району має бути спрямований на досягнення **гармонії із середовищем**. Це означає комплексне вирішення або запобігання будь-яким чинникам погіршення стану навколишнього природного середовища.

Основою запобігання екологічним проблемам має стати **дієвий моніторинг** стану навколишнього середовища як інструмент контролю та оперативного подолання негативних впливів. Моніторинг має бути заснований на системі ключових показників ефективності – кількісних показників, що характеризують стан навколишнього середовища та можуть бути виміряні інструментально (наприклад, для хімічних забруднювачів гранично-допустимі концентрації - ГДК, орієнтовно допустимі концентрації – ОДК, для озеленення – частка зелених насаджень у кварталах). КРІ для здійснення моніторингу встановлюються на основі показників, що характеризують стан навколишнього середовища. Це означає, що слід передбачити визначення та обґрунтування переліку параметрів та показників для діагностики компонентів природи – атмосферного повітря, поверхневих і підземних вод, ґрунтів, а також стану зелених насаджень.

Наприклад:

- гранично-допустимі концентрації забруднюючих речовин у атмосферному повітрі, воді, ґрунтах (ppm);
- рекреаційне навантаження на зелені публічні простори (зелені зони загального користування – лісопарки, парки, сквери тощо) (чол./га);
- рівень забезпечення зеленими насадженнями забудованих мікрорайонів (%);
- стан зелених насаджень (за NDVI)

Моніторинг має охоплювати всі функціональні території у межах району, не тільки ті ареали, які очевидно є у зоні ризику (як наприклад автомагістралі або промислові підприємства). Публікація результатів – у відкритому онлайн-доступі із фаховим коментарем і поясненням показників для уникнення маніпуляцій і некоректного трактування результатів.

Питання поводження з відходами – ще одна проблема, яка стосується всієї території району. Налагодження еколого орієнтованого управління у галузі видалення відходів – необхідна умова вирішення цієї складної і комплексної екологічної проблеми. Напрями реалізації – сортування та роздільне **збирання побутових відходів**. Робота з організації збирання має бути спрямована на роботу із населенням, проведення інформаційної кампанії для популяризації ідеї сортування побутових відходів. Зі сторони комунальних та інших підприємств у галузі видалення відходів – оптимізація маршрутів, часу та періодичності збирання відходів. Слід розробити та впровадити концепцію для переробки відходів, важливо у процес розроблення залучати громадськість.

Особливості природних умов Подільського району зумовили появу тут такого унікального ландшафту як Київські гори. Цей ландшафт має історичну та естетичну цінність, що визначає привабливість образу міського ландшафту Подолу. Важливо забезпечити **безпечність і стійкість схилів Київських гір**, недбале ставлення до яких може спричинити зсуви, розмив та ерозію. Запобігання руйнуванню схилів через ці процеси – одна із стратегій сталого розвитку території Подільського району. Мають бути підтримані та впровадженні нові протизсувні та протиерозійні заходи для забезпечення стійкості цього ландшафту. Перш за все – збереження та, за потреби, відновлення зелених насаджень. Також - мораторій на забудову.

Політика дій щодо зелених зон має бути співголосна стратегіям розвитку і підтримки зеленої інфраструктури у Подільському районі. Тут варто наголосити на важливості усіх зелених зон як поліфункціональних ландшафтів у місті, які забезпечують загальну збалансованість екосистеми міста. З цих позицій необхідні дії з охорона та підтримка наявного озеленення, у тому числі збереження деревної та трав'яної рослинності на урбанізованих територіях. Також передбачається створення нових зелених ландшафтів: відновлення Крайки, ревіталізація та закладання нових бульварів, парків, скверів тощо. Особлива увага – територіям природно-заповідного фонду як найбільш цінним зеленим об'єктам.

Забруднені зони мають бути очищені. Перш за все, йдеться про водойми як очевидні центри розвитку рекреаційних зон у межах публічних зелених просторів. Також санація має бути застосована для малих річок при їхній реабілітації та при реорганізації прибережної зони Дніпра. Санація має бути застосована не лише до акваторій, а й до прибережних зон. Не менш важливо унеможливити забруднення озер та ставків органічними та неорганічними субстанціями. Вирішення проблеми полягає у забезпеченні сталого функціонування каналізаційних систем у поєднанні із моніторингом.

Важливо забезпечити очищення ґрунтового покриття за результатами контролю забрудненості хімічними або органічними речовинами. Очищенню підлягають ті ділянки, де є безпосередній контакт відкритого ґрунту із людьми: дитячі майданчики у садочках і школах, парки, городи і сади на приватних садибах. У центрі уваги – територія Старого Подолу та діючі і колишні промислові території.

Транспорт, як один із найголовніших чинників забруднення довкілля, має бути якомога більше ізольований задля зменшення шумового забруднення та запобігання утворенню зон забруднення викидами на територіях, прилеглих до магістралей. Стратегії із подолання впливу транспорту є комплексними. Разом із технічними заходами та рішеннями з мобільності пропонується перетворити магістралі та вулиці з інтенсивним рухом на зелені бульвари із рослинністю різних видів (дерева, кущі, трав'яна рослинність) для створення зелених бар'єрів та захисту від шуму, очищення повітря від газів тощо.

Стратегії щодо покращення мікроклімату та запобігання наслідкам змін клімату пов'язані із коригуванням частки озеленення у межах забудови. Слід провадити політику щодо збереженні існуючого озеленення та заповнення вільних просторів зеленими насадженнями. Основна увага – мікрорайонам із значною часткою штучних поверхонь та незначним озелененням, які в умовах зростання температур вразливі щодо теплового стресу, зокрема на Старому Подолі, який надзвичайно чутливий до створення теплових островів. Мова йде також про вертикальне озеленення, створення зелених зон на дахах. Дієвим є заміна або використання матеріалів на стоянках машин або хідниках, що менше нагріваються або комбінування покриття із газонами.

На Старому Подолі необхідне регулювання інтенсивності, направлення, спектру та тривалості освітлення для мінімізації високо рівня світлового забруднення. Мінімізація шкідливих наслідків світлового забруднення спирається на такі заходи:

- вуличне освітлення, а також будь-яке зовнішнє освітлення, повинно бути включено тільки, коли необхідно (датчики руху, реле присутності, таймери, що відключають частину світильників після опівночі);
- бути не яскравіше, ніж необхідно;
- висвітлювати тільки об'єкти, які дійсно потребують висвітлення;
- потрапляння світла на об'єкти, які не потребують освітлення, повинно бути виключено;

- синій колір в спектрі повинен бути мінімізований ;
- має бути виключено напрямок світла вгору і в сторони.

2.7 РОЗВИТОК ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНОЇ СПАДЩИНИ

2.7.1 БАЗОВІ ПРИНЦИПИ

Саме фізичний запас окремих споруд (пам'ятників, цікавих будівель) чи ділянок (міська тканина, природні чи культурні об'єкти), залишені попередніми поколіннями художників, архітекторів чи майстрів, позначають параметри культурної спадщини суспільства чи цивілізації.

Історичні споруди, ландшафти та споруди мають не лише фізичний, але й символічний вимір спадщини, несуттєвий, але, тим не менш, важливий для розуміння поведінки різних соціальних груп та суб'єктів, що впливають на ринок нерухомості, процес спекуляцій і, в кращому випадку, процес прийняття політичних рішень щодо охорони спадщини.

Тому збереження спадщини - це більше, ніж ринкове питання чи питання формалізації закону: це перш за все політичне рішення. Якби історичні райони отримали користь від чіткої політичної рішучості, інвестори та будівельники башт знайшли б кращі земельні можливості в інших місцях міста, а комерційна цінність цих історичних будинків зростала б. Це, з одного боку, може принести користь власникові, а з іншого - великою перевагою для привабливої могутності Подолу, його культурної ідентичності та продуктивної економіки.

Це дослідження намагається надати наступні елементи:

- Забезпечення узгодженої стратегії Старого Подолу, що інтегрує орієнтації, що захищають спадщину району та його культурну ідентичність, відповідаючи на основні цілі та бачення.

- Ідентифікація та розширення історично цікавих районів в інших мікрорайонах за:

- визнання та розмежування історичних тканин, які до цього часу не визнавалися частинами спадщини міста,

- орієнтація на їх збереження за допомогою додаткових міських законів

- Пропозиція про істотне розширення списку культурних споруд Києва.

- Забезпечення основи для потужної та всебічної системи охорони культурної спадщини міста, здатної захистити його різноманітні компоненти стосовно основних загроз, що виникають внаслідок нових ринкових умов та перетворень нерухомості, шляхом:

- Розмежування нюансованого набору буферних зон навколо пам'яток та важливих районів.

- пропозиція фізичних стратегій розвитку Подолу та відновлення / міського ремонту поламаних частин тканин історично важливих районів.

2.7.2 АНАЛІЗ (ВКЛЮЧНО ЗІ SWOT)

Аналіз визначив усі важливі будівлі та його умови в районі Поділу, які узагальнені у списку (Додаток 2).

Аналіз домінант виявив «позитивні» домінанти (Кирилівська, Андріївська, церкви Катерини) і негативні - «дисонуючі споруди» (недобудови, вертикальні об'єкти покинутих промзон, немасштабні новобудови, невластиві для середовища, дисгармонійні по кольору, пластиці, масштабу, тощо) локальні ідентифікатори.

ТИПИ ДОМІНАНТ:

- ІСТОРИЧНІ ПАМ'ЯТКИ - Храми (Кирилівська, Андріївська церква, Андріївський узвіз, окремі пам'ятки історичного Подолу тощо).
- ПРОМИСЛОВІ ОБ'ЄКТИ (елеватор, Київмлин, труби заводів - вертикальні промислові домінанти. Мають виразний силует, помітні, є орієнтиром при пересування району).
- ФУНКЦІЙНІ (стадіон «Спартак», ДК на Виноградарі, Контрактова, Поштова площі, Річковий вокзал.) Можуть слугувати «якірними точками» потужного радіусу, місцями, що виконують вагому соціальну функцію.
- ВИСОТНІ ЖИТЛОВІ КОМПЛЕКСИ Можуть при високій щільності дезорієнтувати людину у міському просторі.
- НЕДОБУДОВИ, ДОВГОБУДИ. Негативно впливають на міський простір, створюють фізичний, психологічний дискомфорт (закинуті будмайданчики, невикористана територія навколо, понівечені/не споруджені проїзди). При встановленні права власності місто повинно реалізувати недобудову, перетворити на функціонуючий об'єкт. Такі об'єкти потребують комплексного підходу, за потребою перепланування, можуть бути для надання соціального житла, внесення громадських функцій.

1. найголовніша домінанта, символ, бренд історичного Подолу – Андріївська церква у складі серпантину Андріївського узвозу.

2. визначено зони охорони церкви Миколи Притиска (вул. Хорива, 5А), режими використання.

3. позначено як домінанту та визначено зони охорони церкви Різдва Христового та Річпорт.

4. позначено як домінанту та визначено зони охорони церкви Миколи Чудотворця на воді.

5. Житній ринок – позначено як домінанту та визначено зони охорони

6. на карті позначено домінанти (завод Ріхтера, київський елеватор (Набережно-Хрещатицька, 10 тощо)

Найбільше скупчення пам'яток – територія від Поштової до Щекавицької – найбільш жорсткі рамки та режими, розроблено зони видового впливу, жорстко обмежена поява нових об'єктів, прописані пропозиції до режимів. Відмічені зони домінантних об'єктів, які зберігають та формують навколо себе певне середовище. Позначено історично цінні території. (Див. мапу домінант та історичних пам'яток).

SWOT-аналіз

Сили • Потенціал все ще можна розкрити • Є зелені зони • Присутні об'єкти (архітектура, ландшафт тощо) які можуть бути визнані пам'ятками, та збережені • Історичне розпланування - протягом століть сформований історичний каркас вулиць	Слабкості • Немасштабні новобудови в історичному середовищі • Поганий благоустрій, засміченість • Невдала реклама, погане оформлення вхідних груп, що псують середовище • Погане видове розкриття об'єктів (дерева, екранування будівлями), відсутній простір для експонування пам'яток • Пам'ятки в аварійному стані • Невпорядкована транспортна структура, багато автомобілів
Можливості • Постійний моніторинг • створювати та підтримувати громадські простори, які покращать територію та сприятимуть збереженню • Використання передових технологій з ознайомлення зі спадщиною • Стимулювання економічного зростання • Розвиток та стимулювання реставраційної сфери • Нові стратегії туризму • Внесення змін до закону, приведення усіх актів до єдиного знаменника, щоб не суперечили один одному • Реконструкція проїзної та пішохідної частини • Впровадження інновацій та західного досвіду збереження історичних міст • Формування повністю безбар'єрного середовища	Загрози • недосвідченість, недалекоглядність громади, що призводить до знищення об'єктів • недосвідчені власники та адміністрації, які не знали, як поводитися з об'єктами спадщини. • Нецільове використання будівель та територій • Додатковий транзитний трафік

2.7.3 ПІД-ЦІЛІ, СФЕРИ ДІЙ ТА СТРАТЕГІЇ

■ Реставрація та розвиток об'єктів культурної спадщини, а також створення умов для сучасного використання таких об'єктів (включаючи їх адаптацію до туристичної та музейної діяльності).

■ Створення спеціального фонду міського бюджету для фінансування охорони культурної спадщини, ініціювання змін до законодавчих актів про примусове вилучення у приватних власників об'єктів комунальної власності об'єктів культурної спадщини, що знаходяться в аварійному або занедбаному стані.

■ Розробка програм для залучення грантів, благодійних фондів та інвестицій

■ Вдосконалення механізмів залучення інвесторів до реставраційних об'єктів культурної спадщини м. Києва (у тому числі шляхом надання субсидій та пільг)

- Контроль за належним утриманням та збереженням об'єктів культурної спадщини: проведення інвентаризації та сертифікації об'єктів культурної спадщини, охорона та контроль їх стану

- Систематична робота з виявлення нових об'єктів культурної спадщини та започаткування порядку їх включення до Державного реєстру пам'яток України

Потрібна містобудівна реставрація вулиць. У просторовій системі провідних громадських просторів ансамблі п'ятих історичних районів Подолу залишаються несформованими. потребують модернізації та реструктуризації:

1) **Контрактова площа**, у 1037 р. втратила свою домінуючу дзвіницю Братівського монастиря Богоявлення та зазнала невинновданої реконструкції та знищення Гостиного Двору у 2018 році. Переважає адміністративна функція, культурно-просвітницький осередок.

2) **Поштова площа** втратила частину свого простору через будівництво нових готелів перед в'їздом на канатну дорогу та після побудови Макдональдса прямо на площі. Функція – річково-пасажирський вокзал, функція – туристично-музейна. Величезний об'єм 11-поверхового готелю Fraimont Grand Hotel розгромив усі навколишні історичні будівлі, що не перевищували 4, 5 поверхів, і покрив наступні плани панорамою Подолу.

3) **Щекавицька площа** (колишня площа Іскри) біля кінотеатру «Жовтень», відбудованого після пожежі, що примикає до кінотеатру, за Генеральним планом Києва 1975 року, була передбачена для формування громадської площі, але зараз вона знаходиться під загрозою. Може використовуватись для кінофестивалів, видовищно-громадська функція.

4) **Житньоторзька площа** з об'ємом Житнього ринку та автовокзалом не відповідає масштабам навколишніх історичних будівель та церкви Миколи Притиска.

5) **Воздвиженська площа (Кожум'яцька)** - площа перед Хрестовоздвиженською церквою, що існувала на початку бульвару Верхньо-Нижній Вал на перехресті шести вулиць. Будинок побуту закритий храм, який завершив проспект вулиці Глибочиця. За допомогою архітектурної організації громадського простору необхідно завершити формування планувального кадру як системи територій, які потребують реконструкції, щоб завершити ансамблі на основі значних історичних об'єктів, що дійшли до нашого часу. Духовний центр навколо Хрестовоздвиженської церкви.

6) **Площа Мистецтв (Кожум'яки)** – організація та розвиток народних ремесл етнокультурного напрямку.

Необхідно визначити і розвивати спеціалізацію кожної площі, розвивати просторовий каркас, і, врешті решт, розвивати основні туристичні маршрути.

Відкрита до акваторії Дніпра Поштова площа виходить на набережну, що з'єднує вулицю Сагайдачного- головної осьової вулиці Старого Подолу і йде до Контрактової площі і далі від станції

метро, що перетинає вулицю Хорива, і Верхній та Нижній Вал до площі Шекавицької. Зважаючи на постійне збільшення чисельності Подолу в цілому по Києву, необхідно припинити тенденцію до зменшення території історичних площ, подібно до того, що відбулося на Поштовій площі. Навпаки: по периметру площ сусідні ділянки повинні бути звільнені від дисгармонійних аварійних будівель. Для розширення громадського простору. Воздвиженська площа повинна бути продовжена по пологому схилу вздовж вулиці, перед Христовоздвиженською церквою з дзвіницею потрібно відкрити простір. У перспективі створити виразний ансамбль Воздвиженської площі, Будинок побуту, побудований під час боротьби тоталітарного режиму з релігією, було б краще реконструювати як дисонансний об'єкт.

Ряд вулиць потребує складного реставрації міста (реставрація, прибирання будівель та простору) - наприклад. Сагайдачного, Вали, Боричів Тік тощо).

Пропозиції щодо ретельного та збалансованого розвитку територій:

- Освоєння, розвиток території Гавані, забезпечення відкритого доступу до води, безпечності такого доступу, формування системи відкритого простору. Проведення відповідного конкурсу на кращий проект комплексного розвитку цієї території.

- Розвиток території - квартал - Замковецька, Мостицька, Вишгород. Провести конкурс на краще освоєння території як майданчика для проведення історичних ярмарків (їжа тощо, гастрономічні фестивалі тощо).

- Комплексне освоєння території Біскупщини (Житній ринок - автостанція «Поділ»). Можлива концепція - автостанцію освоїти як паркомістечко з найменшими втратами для середовища; частину – відвести під майданчик для дитячих авторалі. Схема: люди приїжджають на фестиваль (ярмарок, інший захід) що може проходити на території відремонтованого Житнього ринку з облаштованими публічними просторами, залишають авто на автостанції, та йдуть на фестиваль, прогулянку містом; передбачити також розваги для дітей. На території колишньої автостанції Поділ відвести ділянку для розміщення туристично-прогулянкових кінних екіпажів, бричок для тематичного туризму, відкритих (дитячих) автопотягів. Будівлю автостанції переобладнати під адміністративну функцію, забезпечення діяльності паркомістечка, та під музей.

- Гостиний двір

Проект 1975 року передбачав містобудівну реставрацію найдавнішої київської області – Контрактової, з відновленням основних складових об'єктів середовища, їх фізичних параметрів та архітектурно-мистецьких характеристик з продовженням традицій функціонального використання, які не мають потребують перепланування приміщень та територій; архітектори Вільям Гесте та Луїджі Руська. Автор проекту - архітектор-реставратор Валентина Шевченко вперше повністю реалізувала проект відповідно до творчої манери Луїджі Руського за його малюнком, знайденим в архіві Санкт-Петербурга. У процесі містобудівної реставрації Контрактової площі було реконструйовано історичний

архітектурний комплекс на основі реставрації втрачених знакових будівель, зруйнованих або частково збережених - церква Богоматері Пирощанської, Гостиний Двір, Контрактовий будинок, Київський міський академічний театр, Фонтан Самсона. Однак Гостиний двір, якій займає центральне місце в комплексі будівель і належить до раритетів архітектури нині залишається демонтованим. Двір з обох боків перекритий каркасом із залізобетонних конструкцій.

Враховуючи містобудівну та архітектурну важливість Гостиного Двору – як визначного досягнення високого класицизму типу каре з ордерною аркадою, потрібно демонтувати недоречно вмонтований залізобетонний каркас за рахунок винуватців, які допустили незаконну надбудову, повністю відновити втрачені елементи і деталі будівлі відповідно до Ризької хартії, підписаної 24.10.2000 р. Україною щодо міжнародного права відновлення пам'яток, втрачених внаслідок стихійних лих та людських факторів. Дах втрачено, пам'ятка потребує негайної консервації, ефективних заходів щодо захисту несучих стін від дощу та снігопаду.

Згідно з чинним законодавством України, винуватці несуть відповідальність за антинаукове обґрунтування щодо вилучення унікальної пам'ятки архітектури з Державного реєстру, за перебудову успішно здійсненої реалізації проекту Луїджі Руски відомим майстром реставрації Валентиною Шевченко.

Відповідно до Ризької хартії, така реконструкція необхідна для продовження існування історичного образу найдавнішої площі Києва, яка втратила виразність зовнішнього вигляду через необачні людські втручання. Цей міжнародний документ підкреслює, що відтворення втрачених об'єктів у їх справжньому вигляді особливо важливе для країн, які здобули свою незалежність. Це також вказує на доцільність завершення історичного комплексу Контрактової площі спорудження примусово незавершеної частини комплексу «Контрактовий дім» та будівництвом магістрату.

- **Будівля та територія навколо бібліотеки на Виноградарі** (ріг просп. Свободи та В. Порики) – публічний простір для різних категорій населення, різного типу дозвілля.

Зруйновані / знищені об'єкти та пропозиції щодо їх відновлення:

- **Будівля чернігівського купецтва Вертипороха, вул. Межигірська 33/19** - колишній багатоквартирний будинок, пам'ятка архітектури неоренесансу перебуває в непридатному стані. Частина історичної будівлі Подолу, одна з перлин, яка прикрашає вулицю, є виразним архітектурним акцентом / 1-й поверх - зразок магазинів 19 століття, є невід'ємною частиною садиби, інші споруди (дерев'яні цехи) втрачаються, але є можливість їх відновити.

Ми пропонуємо відповідно до закону - позбавити недобросовісного власника права власності, розробити проект відтворення та відродження будівлі на конкурсній основі. Для здійснення функції - готель, на 1 поверсі - навчальний центр для дітей та магазини, екскурсійний центр, де можна придбати твори старовинних ремесл, дитячі товари, тематичні сувеніри тощо.

- **Садиба Крістера (вул. Осиповського, 2) (зруйнована).** Проводити громадську екологічну експертизу будівництва із запрошенням консультантів авторитетних фахівців Національного природничого музею, Національної академії аграрних наук України, Національної ботаніки імені М. Гришко НАН України. Потрібно звернутися до Київської міської ради, прийняти рішення щодо негайного припинення багатоповерхового будівництва на ділянці, засадити його деревами втрачених порід, для подальшого розвитку об'єкта в системі садівництва у Києві. Щоб прийняти межі земельної ділянки в природі, ухвалити указ про затвердження обмежувальної зеленої лінії для північної та південної частини парку Крістера, що має умови для чіткого дотримання режимів та правил для розкопок та допустимого будівництва.

Враховуючи важливість збереження міста Києва як міста-саду та наявності мальовничих місць, які визначають його туристичний потенціал та світову популярність, необхідно розглянути питання про відродження школи ландшафтного мистецтва Вільгельма Крістера. Оголосити тендер із запрошенням зацікавлених учасників - відомих садівників-підприємців для відродження компанії «Садівництво та насінництво» для придбання та отримання права власності на садибу Вільгельма Крістера за угодою про відновлення його історичної функції як центру вирощування та розмноження декоративних рослин – дерев, кущів та квітів. Ставка та оголошення переможця.

Розробити проект планування території парку з розміщенням основних функціональних зон парку, мережею алей та відкритих просторів відповідно до сучасних потреб користувачів різних вікових контингентів. У проекті передбачають створення алей із плодових дерев - різних сортів яблук, груш, слив для тематичних свят у саду. Встановити День вишні під час її розквіту, День калини, Мальви,

Відкрити недільну школу садівництва, вирощування декоративних рослин, мистецтва прищеплення сортів, влаштування квітів для популяризації культурної спадщини серед населення, виховання нового покоління природоохоронців та шанувальників садово-паркового мистецтва.

На основі проектних пропозицій, опублікованих в Інтернеті, відкривається можливість відбудови будинку В. Крістера, загублений внаслідок руйнування, заподіяного людьми, вчиненого з порушенням міжнародного зобов'язання - Ризької хартії автентичності. Важливо встановити пам'ятні дошки на початку вулиці Сімейства Крістерів та в територіально відокремленій південній та північній частинах парку та стендів з інформацією про природну, історичну, архітектурну цінність маєтку Крістерів та діяльність, а також створення музею з пам'ятником Крістерам.

Режими використання зон охорони. Вписування нових будівель в історичну забудову Старого Подолу

З розвитком сучасних технологій, впровадженням нових матеріалів, багатоповерхове будівництво вийшло на новий рівень розвитку і стало потужним фактором впливу на історичний розвиток та природний ландшафт.

Домінуючою вважається споруда, яка відчутно перевищує висоту існуючої споруди. Накладки силуетів нового хмарочосів на історичні домінанти можуть розкриваються в самих небажаних місцях, коли будівля вже споруджена в монтажному вигляді на проектну висоту, що стає причиною запізнілих масових протестів громадськості.

Тому в умовах висотного будівництва об'єктами передпроектного аналізу повинні бути не тільки прилегла територія, а й віддалені ділянки огляду, де відсутність режимів забудови та встановлених обмежень призвело до незворотних результатів.

На території ДІАЗ «Стародавній Київ» - мала бути малоповерхова забудова. Пропонується розширити межі заповідника та посилити режими використання, допустима висота будівлі - не вище 4-6 поверхів (причому, має бути прописано в метрах, де скільки дозволено метрів). Заборонити екранування значних історичних об'єктів, як наприклад, Хрестовоздвиженської церкви із куполи втрачаються, а будівлі духовно-культурного значення перетворюються на мізерні вторинні об'єкти.

Розробити систему оцінювання шкоди, заподіяної в структурних елементах загальної картини історичної місцевості.

Пласка надводна тераса з чіткою мережею регулярних вулиць в сполученні з пластичним пагорбами створюють гармонійний контраст. Приваблива для туристів картина в спокійний час посилюється відображенням на дзеркальній поверхні Дніпра. На терасі лінія вододілу пролягає по вулиці Хорива. Після сильного зливи вода скочується з обох боків цієї вулиці у протилежні сторони.

У детальному проектному плані червоних ліній простежується об'їзна транзитна дорога біля підніжжя гори Андріївська (Уздихальниця) з нестабільними схилами, які створюють небезпеку зсувів, і тому потребують спорудження міцних підпірних стін на ділянках можливого зсуву паралельно вулиці Боричів Тік.

Формуючи фронт фасадів Набережно-Хрещатицької, важливо не допускати перевищення висоти над кривлями існуючих будівель щоб зберегти умови огляду планів панорами з Подільського мосту, з палуби туристичних катерів та від алеї уздовж багатолюдного пляжу до наступні глибини гори Андріївської церкви. Забезпечте поєднання історичних будівель та зелених насаджень, відкритих просторів та ансамблів - ключових ансамблів та другорядних. Форми та силуети також слід захищати, посилюючи характер історичного Подолу.

Розробка загальноміської висотної композиції залишається на концептуальному рівні та не відіграє належної ролі в регулюванні міського планування. Тому повсюдно, навіть на самих відповідальних ділянках панорами столиці забудова ведеться спонтанно. Можна виділити місця виняткової краси або місця неповторного природного ландшафту, до них належать:

1. комплекс форм рельєфу навколо Андріївського узвозу, що включає гори Замкову, Уздихальницю з Андріївською церквою, територія Дальніх та Ближніх печер;

2. урочище Гончари-Кожумяки з горою Детинка, між плато Копирів кінець та Старокиївською горою;

3. комплекс форм рельєфу гори Щекавиця, Юрковиця, Кирилівські висоти з Кирилівською церквою.

Поділ є результатом містобудівної творчості багатьох поколінь. Але кожен наступний майстер не руйнував, а розвивав і збагачував розпочату його попередником систему забудови. Основоположним принципом розвитку історичного Подолу є спадковість.

На всякій випадково вивільненій ділянці замовник після завершення вартісних робіт нульового циклу намагається вийти на якомога більшу висоту, максимальну кубатуру з метою досягнення високої прибутковості. В центрі столиці квадратний метр житла та його здача в оренду коштує в кілька разів дорожче, ніж в прилеглих районах і на околицях. Чим вища будівля, що зводиться, тим більш простір охоплює зона її впливу на навколишнє середовище. І якщо вона дисонує, то це призводить до деградації на території обширних районів міста. Якщо при цьому ним буде зіпсована панорама або перспектива вулиці, то, незважаючи на наявність охоронного законодавства, забудовник практично не відшкодовує збитків спричинених суспільству. Це не має толеруватись надалі.

Для визначення прийнятних проектних рішень в першу чергу необхідно порівнювати ступінь відповідності історичної та нової забудови трьом групам характеристик, а саме :

► Особливості природного ландшафту: форми та крутизна рельєфу, реакція на акваторію, фактура поверхні території – ступінь озеленення, візуальна ситуація, масштаб природних форм, природні обмеження величин житлових утворень відповідно до крупності форм рельєфу – модуль.

► Функціональна структура: вид землекористування, зв'язки із суміжними зонами, території та напрями візуальних комунікацій.

► Об'ємно-просторова композиція: ієрархія висотної композиції, плани загальної картини забудови, ритм, масштаб, фактура, стилістика фасадів, колорит. Оцінка відповідності аналогічних характеристик забудови та пейзажу.

Заповідник «Стародавній Київ»

Режими використання:

► будівництво за окремими індивідуальними проектами з розробленням спеціального наукового обґрунтування - історико-містобудівного аналізу, для врахування усіх аспектів збереження культурної спадщини;

► не перевищувати граничну висоту навколишньої історичної забудови (найкращі умови для збереження Старого Подолу – не вище 4 поверхів (12-14 м) (лише за межами секторів огляду - 5 поверхів (15-18 м). В межах вул. Боричів Тік – не вище 2-3 поверхів (7-10 м).

Суворо обмежується:

- ▶ підрізка на підніжжі схилів, особливо в межах Боричевого Току;
- ▶ встановлення зовнішньої реклами.

Забороняється:

- ▶ знесення об'єктів цінної історичної забудови;
- ▶ знищення історичних зелених насаджень;
- ▶ несанкціоноване втручання в топографічну та підземну структуру пам'яток.

Забезпечується:

- ▶ належний гідрологічний режим території, особливо в межах Поштової та Контрактової площ;
- ▶ збереження історичного розпланування, благоустрій та озеленення за окремими проектами, чистота повітряного басейну;
- ▶ Кольорове вирішення фасадів, гармонійне з ландшафтним та архітектурним оточенням.
- ▶ Узгодження архітектурних форм, матеріалів, візуальна нейтралізація дисгармонійних споруд;
- ▶ Збереження та виявлення історично цінного розпланування. Розпланувальний модуль та парцеляція мають лишатись незмінними.

Ландшафт Київських гір - своєрідний зв'язок між пам'ятками, буферними зонами ЮНЕСКО.

- ▶ Заборонено порушення ландшафтно-просторової структури місцевості, зведення споруд на 3 поверхи вище допустимих і лише за проведенням ретельного історико-містобудівного аналізу;
- ▶ суворо заборонено знищення історичних зелених насаджень, проведення робіт, що порушують режим збереження природного ландшафту;
- ▶ Забезпечуються сприятливі умови для огляду пам'яток та панорам, чистота повітряного басейну.

Зони регулювання забудови

Для регулювання містобудівної діяльності в межах, де збереглися окремі пам'ятки, які, проте, мають велике значення для загальної панорами міста.

Режими використання: будівництво не вище історичної забудови, може бути з окремим архітектурним акцентами, але за окремими проектами на підставі історико-містобудівного аналізу та що не порушує масштабу і стилістики історичного середовища. Стилiстичне рішення забудови має бути тактовним по відношенню до існуючих пам'яток. Нове будівництво з урахуванням вимог пам'яткоохоронного законодавства щодо збереження традиційного характеру середовища, відповідності стильовим та масштабним особливостям історичної забудови, але не вище сформованої блакитної лінії автентичної забудови. Встановити недопустимість перевищення висоти будівлі порівняно існуючих містобудівних домінант.

Зони охорони археологічного культурного шару

Встановлюються за даними Інституту археології, з іконографічних та картографічних джерел. Охороняються для досліджень, збереження та експонування. Забороняються будь-які земляні будівельні та шляхові роботи без попередніх археологічних досліджень.

Буферна зона Софії Київської ЮНЕСКО

Режим з граничними обмеженнями уточнено наказом Мінкульту від 23.03.17 № 233). Наказом визначена гранична висота, але не повністю охоплює межі буферної зони – конкретизувати обмеження в межах Андріївського узвозу (не вище 3-х, місцями – 4-х поверхів). Простір має підпорядковуватись виключно домінантам – Андріївська церква та замок Річарда.

Охоронні зони пам'яток:

Вул. Сошенка, 33: будівництво не вище 2-х пов (8-10 м від денної поверхні землі) - виявити в об'ємно-просторовому та декоративно-пластичному рішенні об'єкту проектування своєрідний архітектурно – ландшафтний та історичний колорит місцевості, забезпечити візуальне розкриття об'єкта, збереження садибного характеру забудови, відновлення порушеного ландшафту.

Мостицька церква: заборонена реклама, що порушує видове сприйняття пам'ятки. Вибіркове будівництво, що не порушує видового розкриття пам'ятки. Благоустрій та додаткове озеленення.

Крістерова гірка: заборонено будівництво вище 2 поверхів, будівництво інженерних мереж та транспортних споруд, що порушують традиційний характер середовища та можуть погіршувати ландшафтне середовище. Рекомендується відтворення садиби Крістерів за розробленим проектом, відновлення та рекультивация порушеного ландшафту, відновлення історичної функції парку. Реконструкція історичного розпланування.

Фонова забудова

В межах обмеженої висоти має бути рівноповерховою зі збереженням візуальних комунікацій з об'єктами культурної спадщини.

► **Функціональна структура:** тип землекористування; зв'язки з навколишніми ділянками; території та напрямки важливих візуальних комунікацій між об'єктами огляду та суб'єктами спостереження.

► **Об'ємно-просторова композиція:** дотримання ієрархії висотної композиції, узгодженості планів загальної картини забудови, ритму, відповідності масштабу, текстури, сумісність стилів фасаду, гармонія кольору. Оцінка відповідності наведених характеристик забудови та ландшафту.

Пропозиції: розробити заходи щодо збереження історії\передумови будівлі (збереження звичайних історичних будівель, які не мають самостійної художньої цінності, але разом із пам'ятками та значними історичними будівлями є важливими складовими елементами, що об'єднують забудову у цілісному ансамблі). Заходи щодо просування ідей збереження пам'яток історії культури та природного ландшафту (постійна телевізійна програма, репортажі, конференції, екскурсії, зустрічі з місцевими та зарубіжними діячами культури –

відомими архітекторами, дизайнерами міст, з обговоренням тематики щодо вдосконалення методів дизайну будівництва та захисту історичному середовищі).

Пропозиції щодо зелених насаджень, парків та пам'яток садово-паркового мистецтва.

Передумови висвітлені в основних положеннях щодо режимів використання пам'ятки ландшафту та історії місцевого значення «Історичний ландшафт гір Києва та долини р. Дніпра». Захищені хроніки високого узбережжя повинні залишатися впізнаваними та у своєму природному стані.

Андріївський узвіз - це унікальний ландшафтно-міський комплекс, тому збереження будівельної системи немислиме без суміжних схилів - зелених фонів, що обрамляють вулицю. Адже Андріївський узвіз - зародився в давнину як серпантиноподібна дорога, що сполучала Верхній Град із Подолом та причалом. Вулиця з крутими поворотами не допускає довгих прямих будівель - узвіз має форму звивистого коридору у вигляді системи зблокованих коротких будівель, які місцями утворюють прогалини, відкриваючи вигляд на зелені схили. В такому оточенні провідна роль Андріївської церкви як доміанти та будинку Річарда як архітектурного акценту зберігається у співмасштабному фоновому середовищі - від 2 до 4 поверхів.

Новий об'єкт не може розглядатися сам по собі - він повинен вписатися у вузький маломасштабний простір поміж пагорбами і стати невід'ємною частиною Подолу і тому його слід розробляти спільно з проектом відродження та розвитку Андріївського узвозу. Територію не можна розглядати окремо від її акцентів та домінуючого об'єкта. Масивний об'єм, споруджений на Андріївському узвозі, поряд з витонченою легкістю стрункої церкви, є проявом нетактовного будівництва.

Система невеликих 3-4 поверхових будівель незначної вмістимості відповідає вузькому простору між горами Замковою та Уздихальницею. Важливість збереження системи забудови в межах заповідника вимагає відновлення об'ємів на його історичному «місці» в межах фундаменту втраченого будинку. Це забезпечує збереження співвідношення забудованих та вільних територій з традиційними для стародавнього Подолу двориками. Також важливо забезпечити оформлення гармонійних дахів будинків - вони не повинні бути темними, дисгармонійними до навколишнього середовища. Вид зверху на Поділ є особливо важливим, враховуючи огляд панорам з високих точок розташованих на київських пагорбах.

Пропозиції по реставрації.

Існує невелика кількість реставраційних майстерень з достатнім професійним рівнем, низькою якістю реставрації, що є поширеним на Подолі. Необхідно отримати реалізацію Венеціанської хартії на міжнародних принципах реставрації, яка віддає перевагу збереженню, а реставрація проводиться у виняткових випадках, коли інші методи збереження безсилі. З історичною

реконструкцією містобудування - не допустити зведення незавершених у свій час будівель, які були лише в історичному плані.

Визнавати цінність пізніших історичних шарів, не викорінювати елементи стилів різних епох, не доводити пам'ятки до стилістичної єдності (так звана стилістична, романтична реконструкція). Пам'ятка не повинна бути відновлена до такого стану, що сприймається як нова будівля. Ввести сертифікат реставратора, сприяти якості реставраційних робіт шляхом виставок, конкурсів, майстер-класів у історичних районах, впровадження грантів (субсидії, безпроцентні кредити); відновлення професійної школи реставраторів)/ відновлення інституту реставрації; майстер-класи зарубіжних професіоналів, талановитої молоді, сприяти престижу професії; надання допомоги у відродженні компаній, які займаються виробництвом матеріалів для реставрації.

Перелік об'єктів для включення до списку пам'ятників за типом щойно виявлених.

- Вулиця Боричів Тік (в межах вулиці Боричів Тік, 11 до перетину з Андріївським узвозом);
- Подільські внутрішні дворики - нематеріальна культурна спадщина;
- Райони радянської забудови 80-х - квартал у межах вул. Межигірська, Оленівська, Кирилівська, Оболонська) та включення до реєстру пам'яток низки будівель радянських часів;
- Дорожній міст біля парку Березового гаю;
- Будівля навпроти Куренівського парку зі скульптурою хлопчика (вул. Кирилівська, 109);
- Виноградарська бібліотека (ріг проспекту Свободи та проспекту Василя Порика);
- Колектор - між Нижнім та Верхнім Валами;
- Територія Синього та Блакитних озер (масив Виноградар);

Пропозиції щодо включення до реєстрів пам'яток відповідно до предмета охорони історичного середовища:

1) розроблений Вільямом Гесте регулярний план першої надводної тераси Подолу з реакцією на акваторію Дніпра у вигляді перпендикулярних до русла та вздовж набережних вулиць.

2) масштаб, пропорції, текстура та колір історичної споруди нагірної частини вулиці - Андріївського узвозу

3) археологічний шар у межах знайдених артефактів та їх можливого виявлення;

4) територія літопису посвячення киян (християнство).

Міжнародне співробітництво та видатні особистості Подолу, їх увічнення в публічних місцях

Поділ - мультикультурна, спільна. історія (литовці, євреї, вірмени, поляки та ін.). Необхідне виділення та підтримка місць міжнародної взаємодії, створення мережі функціонуючих культурних центрів. Пошук спільної міжнародної спадщини із залученням представників до промоції, культурних акцій.

Розробити програму відродження традиційних осередків народних промислів - гончарства, ювелірних виробів, художньої ковки металів, різьблення тощо.

Чесць видатних державних та громадських діячів які стали меценатами, що сприяли будівництву Подолу - Галшка Гулевичівна, Іван Мазепа, та майстрів і архітекторів київської школи зодчества - Степан Ковнір, Григорович-Барський, Уільям Гесте, Луїджі Руска, міських архітекторів визначного містобудівного періоду широкомасштабної розбудови Києва кін.ХІХ поч. ХХ ст. – Олександра Кривошеєва та Володимира Ніколаєва, а також архітекторів останнього містобудівного періоду – Віктора Розенберга, Віктора Ширяєва, Валентина Ісака та ін. Підняти на широкий загальний питання їх можливого увічнення в публічних місцях або встановити премію імені видатних київських меценатів для спонукання сучасників до дбайливого ставлення до спадщини чи т.п.

Необхідні зміни в законодавстві.

Розробити та затвердити зміни до існуючих ДБН.

- реставраційні норми та правила: про підготовку, затвердження та затвердження проектно-кошторисної документації на виконання робіт із збереження об'єктів культурної спадщини;
- вжити заходів для створення ринку історичної спадщини: об'єкти, на основі охоронних зобов'язань для продажу з низкою обмежень, підготовленою документацією на реставрацію, переліком можливих функцій;
- проводити кожен вид ремонтно-реставраційних робіт, передбачити можливість щодо призначення бюджетних субсидій власнику об'єкта культурної спадщини для фінансування витрат на збереження об'єкта культурної спадщини, якщо режим господарської діяльності цього об'єкта є встановлений для його збереження, не допускає його вигідного використання. Забезпечити систему заохочень для сумлінних правопорядників пам'ятників та тих, хто інвестує свою спадщину - звільнення від сплати податків, заохочення, надання преференцій;
- уникати неоднозначної інтерпретації режимів використання пам'яток (особливо в межах буферної зони ЮНЕСКО) та зробити їх конкретними, з обмеженням висоти. У зонах безпеки (від загального - до детального призначення до кольорів та градацій);
- внести зміни до Закону про охорону культурної спадщини, посилити відповідальність за порушення закону та знищення спадщини;
- спростити процес надання щойно виявленим об'єктам культурної спадщини статусу пам'яток місцевого та державного значення включення їх до Державного реєстру. Включити до переліку об'єктів культурної спадщини, які не підлягають відчуженню від державної власності, об'єктів, віднесених до державних музеїв, бібліотек, театральних та концертних закладів, навчальних закладів;
- ввести заборону щодо зміни функціонального призначення, що пов'язані з переплануванням внутрішніх приміщень, надбудовами та прибудовами.

Окремої уваги потребують пропозиції громади:

- коригування меж Подільського адміністративного району (включити Щекавицю);
- встановити маркування об'єктів культурного значення (наприклад таблички та стовпчики);
- музеїфікувати місце Кирилівської стоянки (створення музею за адресою вул. Кирилівська 59/61);
- створення меморіалу Куренівської трагедії (створення інформаційного центру окрім стели);
- музеїфікувати Куренівський аеродром (як варіант - у Куренівському парку);
- запровадити екскурсії по трамвайному депо;
- створення культурних центрів на базі історичних об'єктів - наприклад, вздовж річки Сирець;
- максимально зберігати історично пам'ятні місця, або хоча б їх елементів (наприклад, при будівництві нових об'єктів на місці старих, які не можливо було реставрувати, використовувати цеглини, елементів ліпнини з них тощо)
- співпраця з волонтерським рухом MTspace (мапа реновації), який вже займається аудитом будівель, що потребують реставрації;
- відкрити територію до Кирилівської церкви; зниження висоти, або заміна бетонного паркану;
- повернути на Поділ Інститут «Укрпроектреставрація»;
- створити музей старовинних та діючих річок Подолу (також і Дніпро).

ЧАСТИНА III

ВПРОВАДЖЕННЯ

3.1 ФІНАНСУВАННЯ

Програма економічного та соціального розвитку району

Розвиток Подільського району має бути добре спланований та підтримуваний відповідним фінансуванням. Проекти, заплановані в Концепції інтегрованого розвитку Подільського району Києва, повинні бути відображені в цільових програмах міста та Програмі економічного та соціального розвитку міста Києва та враховувати кошти Державного бюджету України у вигляді субсидій, міський бюджет та кошти інвесторів.

Агенція регіонального розвитку

У місті Києві має бути створена спеціальна структура - Агенція регіонального розвитку, що працюватиме з Державним фондом регіонального розвитку для залучення державних коштів для великих інфраструктурних проектів.

Пріоритети

Пріоритети повинні визначатися проектними рішеннями Концепції інтегрованого розвитку Подільського району. Більше уваги слід приділяти охороні культурної спадщини в історичній частині Подолу, розвитку громадських просторів і формуванню щільнішої дорожньої мережі, поліпшенню екологічних взаємозв'язків та розробці програм житлового забезпечення.

Коригування містобудівної документації

Серед заходів, не включених до Програми економічного та соціального розвитку міста Києва сьогодні, є розробка та коригування містобудівної документації, яка має стати основою для подальших проектних рішень у районі.

Дисбаланс у фінансуванні

Станом на 2019 рік переважна більшість коштів у районі, близько 90%, витрачається на два основні інфраструктурні проекти - будівництво Сирецько-Печерської гілки метро та будівництво Подільсько-Воскресенського мосту. Визнаючи важливість цих об'єктів не лише для району, але і для всього міста, місто має виправити це спотворення. Розвиток району повинен бути більш гармонійним і враховувати всі сфери міського життя району.

Програма соціально-економічного розвитку на 2020 рік

Проект програми соціально-економічного розвитку на 2020 рік повинен містити основні заходи Концепції.

Посилання на проект ПСЕР2020
https://docs.google.com/spreadsheets/d/1AojFbMEdfuMgEPFxoG4nOWubXNRv3BLNWjt_N_TAC-I/edit#gid=839995887

3.2 МОНІТОРИНГ

Проекти та заходи будуть реалізовуватися протягом декількох років. Для реалізації цих заходів часто потрібно підготовче планування. Тут можуть виникнути нові проблеми. Однак за цей час рамкові умови можуть змінюватися. Часто доводиться залучати нових суб'єктів. Ці зміни ілюструють важливість постійного контролю процесу.

Рекомендується продовжувати впровадження створеної Координаційної ради для розробки концепції та делегувати відповідні компетенції для впровадження. Ця керівна команда відіграє ключову роль в контакті для співпраці та громадського залучення, а тому залишається обличчям процесу КІМР на етапі впровадження. У будь-якому випадку доцільно мати чітке управління з відповідальністю та завданнями. Це може взяти на себе міська чи районна адміністрація.

Розробка та реалізація концепції моніторингу та оцінки відповідає принципу динамічної адаптації інтегрованого міського розвитку. Вже під час створення ISEK було розроблено методологію та створено необхідні основні умови.

Моніторинг повинен керувати ходом проєкту та порівнювати його з цілями КІМР. Ця система моніторингу документуватиме зміни у сфері на основі регулярно зібраних даних. Таким чином може визначатись потреба в конкретних діях. Оновлення концепції має бути невіддільною частиною річної робочої програми з впровадження ISEK.

Іншими джерелами можуть бути дані від спеціалізованих органів та управлінь, комунальних підприємств, торгово-промислових палат та галузевих асоціацій. У деяких випадках можуть знадобитися окремі опитування. Перш за все, аналіз якісних показників вимагає більших витрат на збір даних. У випадку як дані ґрунтуватимуться на опитуваннях, результати мають бути представлені у вигляді думок та оцінок. Важливим моментом у процесі моніторингу є інтерпретація показників. Її результати можуть бути позитивними чи негативними, та вони мають визначати розвиток та вести до відповідних вимоги.

Результати мають відображатись у звіті. Виходячи з цього, заплановані подальші дії та вимоги щодо коригування КІМР можуть бути визначені у межах відповідного керівного комітету або спеціальних експертних комісій. Доцільно також оприлюднювати результати для громадськості.

Предметом оцінювання мають бути відповідні заходи, а також весь процес впровадження. Оцінка допомагає підсилити ситуацію зацікавленими сторонами та реально виміряти успіх у роботі. Оцінювання може здійснюватися під час поточного процесу, як проміжне або після завершення процесів. Регулярний обмін досвідом між залученими сторонами (учасниками) також може бути корисним. Регулярні засідання керівного комітету, що стосуються поточного стану процесу або задоволеності окремих учасників процесом розвитку КІМР, можуть бути надзвичайно виграшними.

Для змістовного висновку корисним є поєднання різних рівнів оцінювання (проектів, процесів), елементів оцінювання (окремі проекти, події, загальний процес) та підходів до оцінювання (самооцінка, зовнішнє оцінювання). Усі форми оцінювання мають власні сфери застосування і можуть чудово доповнювати один одного.

Результати оцінювання можна використовувати декількома способами: по-перше, це визначення та підготовка пріоритетів для майбутніх робіт. По-друге, результати можуть визначити проблемні частини. По-третє, результати можна використовувати для зовнішньої презентації. Позитивний звіт про вже досягнуті результати демонструє успіх проекту публіці та показує різним державним та приватним спонсорам про успішне використання коштів. Визнання та усунення дефіциту контролю та швидке реагування на зміни обставин також слід сприймати як силу хорошого управління впровадженням.

Потрібно відповісти на такі питання:

- Чи повинна бути створена нова організація для консолідації процесу залучення мешканців, наприклад, районна асоціація?
- Чи є відповідні місця для зустрічей, наприклад, в центрі мікрорайону, чи потрібно створювати нові?
- Який внесок можуть надати органи влади, житлові забудовники, інші економічні суб'єкти, фонди та асоціації?

Перелік запропонованих завдань з моніторингу та пов'язані з ними показники містяться у додатку № 2³⁷.

³⁷ in Anlehnung an „Integrierte städtebauliche Entwicklungskonzepte in der Städtebauförderung“, Bundesministerium für Umwelt, Naturschutz, Bau und Reaktorsicherheit (BMUB)

ЧАСТИНА IV

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ТРЕНІНГИ

4.1 ПІДСУМКИ ПРОВЕДЕНИХ ТРЕНІНГІВ

Підвищення кваліфікації для працівників органів місцевого самоврядування, яка зветься «Кваліфікація 2030: Нове мислення. Нові дії» функціонувала паралельно з процесом розробки Концепції задля ефективності подальшого впровадження документу та на виконання Цілі сталого розвитку ООН №11 «Комфортні та безпечні міста».

За 2019 рік у Києві вона охопила близько 400 державних службовців Подільської районної у місті Києві державної адміністрації, структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), працівників комунальних підприємств та організацій. Програма складалась із серії тренінгів «гнучких навичок» (soft skills) та вузькоспеціалізованих тематичних тренінгів.

В попередньо надісланому опитувальнику, за бажання, потенційні учасники вказували пріоритетні тематики тренінгів. В результаті, після опрацювання побажань працівників Подільської районної у місті Києві державної адміністрації, структурних підрозділів виконавчого органу Київської міської ради (Київської міської державної адміністрації), працівників комунальних підприємств та організацій, було організовано тренінги з протидії емоційному вигорянню, з управління проектами, з ефективної комунікації, з публічних виступів, з управління конфліктами,

Навчальні заходи покращили співпрацю, комунікацію та координацію між представниками різних структур та надали можливість учасникам більше ознайомитися з принципами інтегрованого міського розвитку для подальшого використання цих знань у щоденній діяльності.

ЧАСТИНА V

АЛЬБОМ МАП

5.1 МАПИ ПОТОЧНОГО СТАНУ

<https://cutt.ly/Ce3MI33>

*(мапи остаточні;
логотипи та підписи будуть відформатовані)*

5.2 МАПИ КОНЦЕПЦІЇ

<https://cutt.ly/fe31qLT>

*(мапи остаточні;
логотипи та підписи будуть відформатовані)*

Концепція інтегрованого розвитку

Проектне рішення

Концепція встановлює зелену лінію між урбанізованими територіями та цінними ландшафтами; на основі демографічного прогнозу визначає потребу у житловому будівництві до 2030 року та пропонує створення повноцінної міської тканини за принципами змішаного ви-

користання та Компактного міста. Фокус розвитку району зміщується на наявні території, у тому числі на ревіталізацію промислових зон і мікрорайонів. Відкривається доступ до Дніпра та малих річок і створюється неперервна мережа зелених публічних просторів.

Види використання території та сфери дій існуючі та пропонувані

- Громадські заклади**
Території старих і сучасних чи пропонує публічних установ: літальні, дошкільних садків, спортівних, культурних, релігійних чи адміністративних закладів.
- Змішане використання "історичне"**
Старий та Новий Львів: квартално-структурно та забудово-рівневі перерви. Особливий фокус розвинути субрайон – ревіталізація публіка та історичної забудови.
- Змішане вики.** з переважанням житла
Створення нової міської тканини чи ревіталізація існуючої за принципами Компактного міста та змішаного використання на територіях, що не використовуються.
- Змішане вики.** з переважанням комерції
Створення нової міської тканини чи ревіталізація існуючої за принципами Компактного міста та змішаного використання. Фокус на центральній економічній активності.
- Комерція та комерційний фасад вулиці**
Території з комерційним характером: оригінальні промислові зони, ділянки з торговельними спорудами, ділянки комерційних вулиць, де відбувається формування комерційного фасаду.

- Новітня житлова забудова**
Основні тенденції – підвищення висотності, відсутність компактності і змішаного використання. Через територію закритих житлових спільнот можливе проєктування зовнішнього будівництва.
- Ревіталізація мікрорайонів**
Території радянської забудови різних часів. Пріоритет – встановлення меж впливовості, реконструкція та побудова будівель, створення червоної лінії та робочих місць.
- Житло з зеленим характером**
На територіях приватної житлової та одиної забудови зберігається малоповоротливість та зелений характер, розвивається соціальна та технічна інфраструктура.
- Промислові та технічна інфраструктура**
Території підприємств, що працюють, ділянки з технічною та транспортною інфраструктурою, соціальні території і т.д. Часто на цих територіях ведеться комерційна діяльність.

- Цінні ландшафти**
Ліси, парки, озера та долини не мають піддаватися урбанізації. Основний рекреаційний ресурс і місце подолання у міській мережі відпочинку та розвитку.
- Нові зелені зони та зв'язки**
Формування додаткового зеленого навантаження на територіях, де його недостатньо та створення додаткових зелених зв'язок між сучасними зеленими просторами.
- Території з зеленим характером**
Території з високим рівнем озеленення: сквери, парки, вулиці, озера, ставки тощо. Призначення до цінних ландшафтів. Потребує збереження і розвитку.
- Водойми**
Перехідні річки, струмки, озера. Призначення до цінних ландшафтів. Вимагають відновлення і розвитку. Річка Глибочиця на вулиці Валя – розвивається.

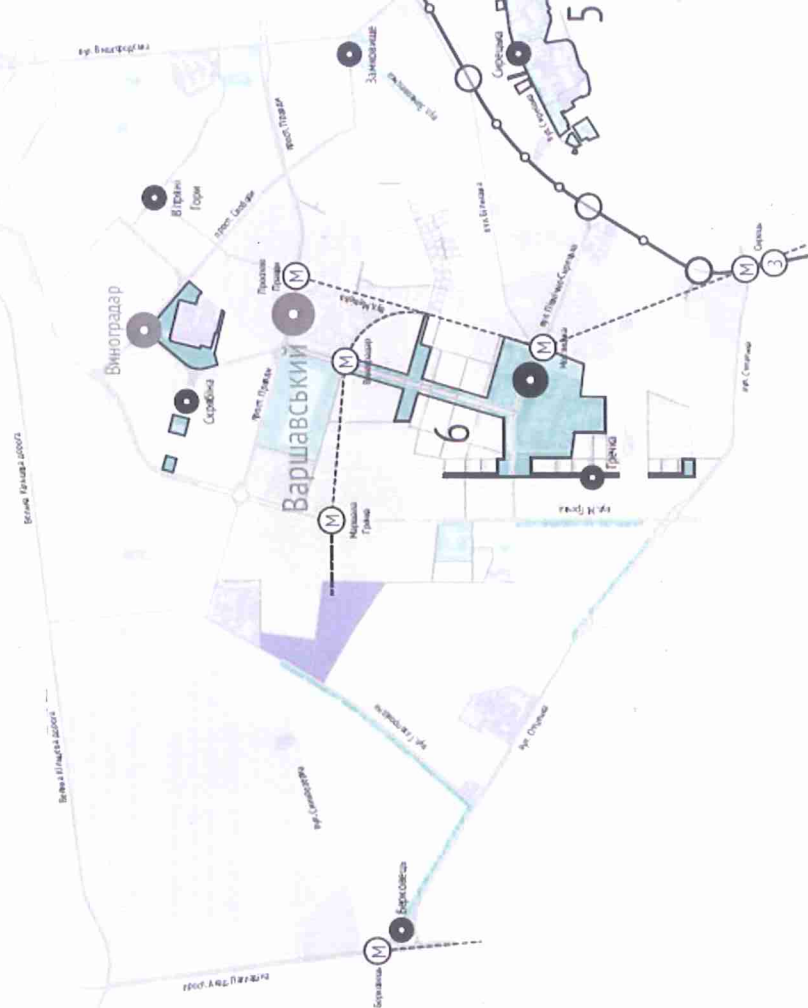
- Вулиці**
Проектовані
Майбутні
Діючі
- Залізниця**
Залізниця на частині району на дві частини та створення фізичної бар'єру. Також тут пролягає міська електричка, потенціал якої не задіяно до кінця.
- Нові зв'язки**
Для відновлення пішохідної та транспортної доступності у межах міської мережі пропонується створити зв'язки: проєктувати нові зв'язки та додаткові вулиці.
- Лінії та станції метро**
Станції та лінії, що будуть, та проєктуються. Показано сімю ліній метро та проєктування залізничної лінії метро в цій станції. Скориставшись проєктом та залучивши дані.

Території гаражів
Як правило, немає законних підстав землекористування у даній території – резерв території. Укоротити дозвіл – необхідне відокремлення території.

Центри району

Проектне рішення

Економіка району має бути диверсифікованаю і включати галузі для зайнятості інтелектуалів та робітників. Існуючі підприємства зберігаються та розвиваються підприємництво і нова економіка: простори для бізнес-інкубаторів, коворкінгів, індустріальних, R&D парків тощо.

Комфорт життя мешканців пов'язаний з близькістю до задоволення потреб різного масштабу. Доступний і якісний набір послуг для усіх мешканців району забезпечується різними субцентрами, де концентрується зайнятість, комерція, роздрібна торгівля та надання сервісів.

Економічні зони, наявні та нові центри

- Комерційна комерційний фасад вулиці***
Територія з комерційним фасадом вулиці, що належить до комерційної зони, де планується будівництво комерційних будівель.
- Змішане виок. з переважанням комерції***
Стержень нової міської структури, що включає комерційні та житлові функції. Це територія, де планується будівництво комерційних будівель.
- Промислові та технічна інфраструктура**
Територія, що належить до промислової зони, де планується будівництво промислових будівель.

- Центральний діловий район Подолу**
Територія, що належить до ділового району, де планується будівництво офісних будівель.
- Подільсько-Куренівський R&D парк**
Комплексна територія, що включає комерційні та житлові функції. Це територія, де планується будівництво комерційних будівель.
- Портовий індустріальний парк**
Територія, що належить до портового району, де планується будівництво промислових будівель.

- Рибальський офісний парк**
Місце, де через будівництво офісних будівель планується збільшення кількості офісних працівників.
- Сирецький індустріальний парк**
Територія, що належить до сирецького району, де планується будівництво промислових будівель.
- Мостицький R&D парк**
Територія, що належить до мостицького району, де планується будівництво комерційних будівель.

- Центри району, 2 шт**
Забезпечують доступ до основних функцій району: торгівля, освіта, медицина, культура. Вони є центрами, де планується будівництво комерційних будівель.
- Центри субрайонів, 4 шт**
Забезпечують доступ до торгівлі та послуг, але не забезпечують доступ до основних функцій району. Вони є центрами, де планується будівництво комерційних будівель.
- Локальні центри, 11 шт**
Забезпечують доступ до основних функцій району: торгівля, освіта, медицина, культура. Вони є центрами, де планується будівництво комерційних будівель.

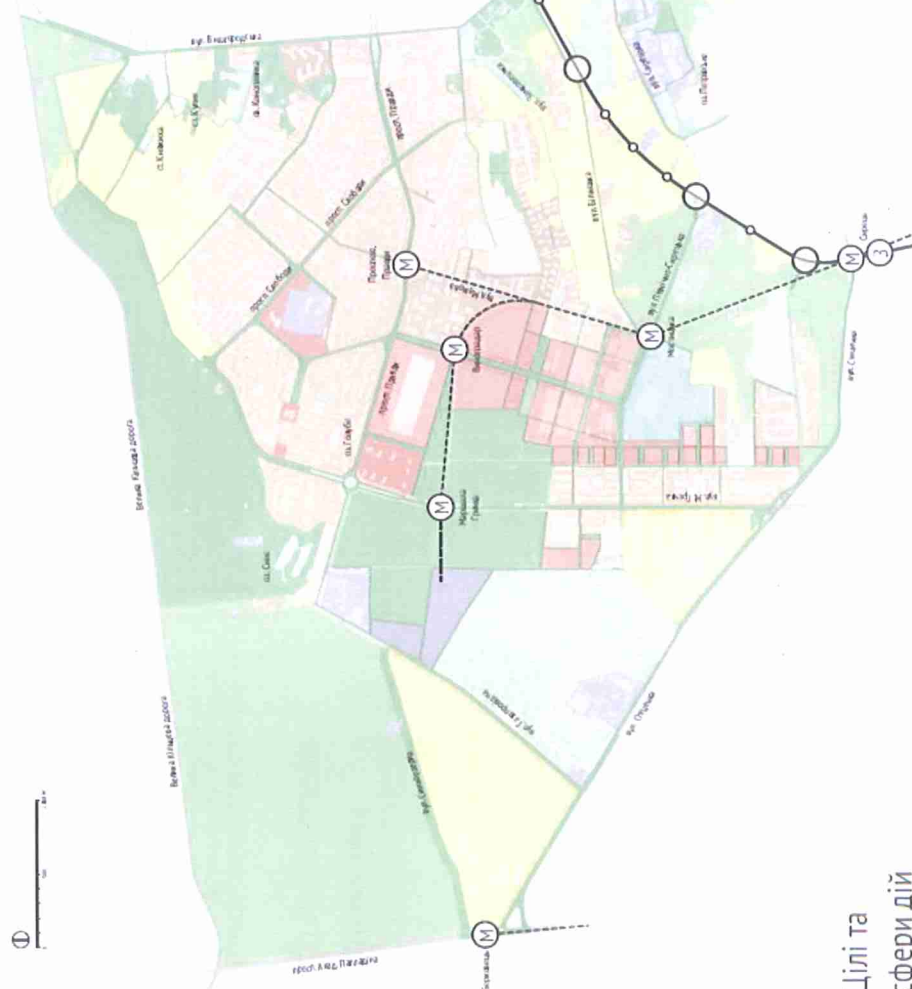
- Нові логістичні зв'язки, 10 шт**
Автомобільно-пішохідні зв'язки, 5 шт
- Пішохідні зв'язки, 5 шт**

Озеленення та ландшафт

Проектне рішення

- Збереження цінних ландшафтів з природними або близькими характеристиками.
- Створення ключових зелених публічних просторів для спілкування, спорту, відпочинку.
- Озеленення основних вулиць для поєднання зелених зон у єдину мережу.
- Формування комфортних публічних просторів на урбанізованих територіях.

Цілі та сфери дій

- Формування зелених вулиць**
Основні вулиці району будуть перетворені на зелені коридори з усіх сторін вулиці, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів. Також будуть створені нові зелені вулиці.
- Ключові зелені публічні простори**
На цих територіях створяться нові публічні простори для відпочинку, спорту, спілкування, а також будуть створені нові публічні простори.
- Охорона і підтримка кладовищ**
Кладовища будуть перетворені на публічні простори для відпочинку, спорту, спілкування, а також будуть створені нові публічні простори.
- Території з зеленим характером**
Території будуть створені з зеленим характером, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів.

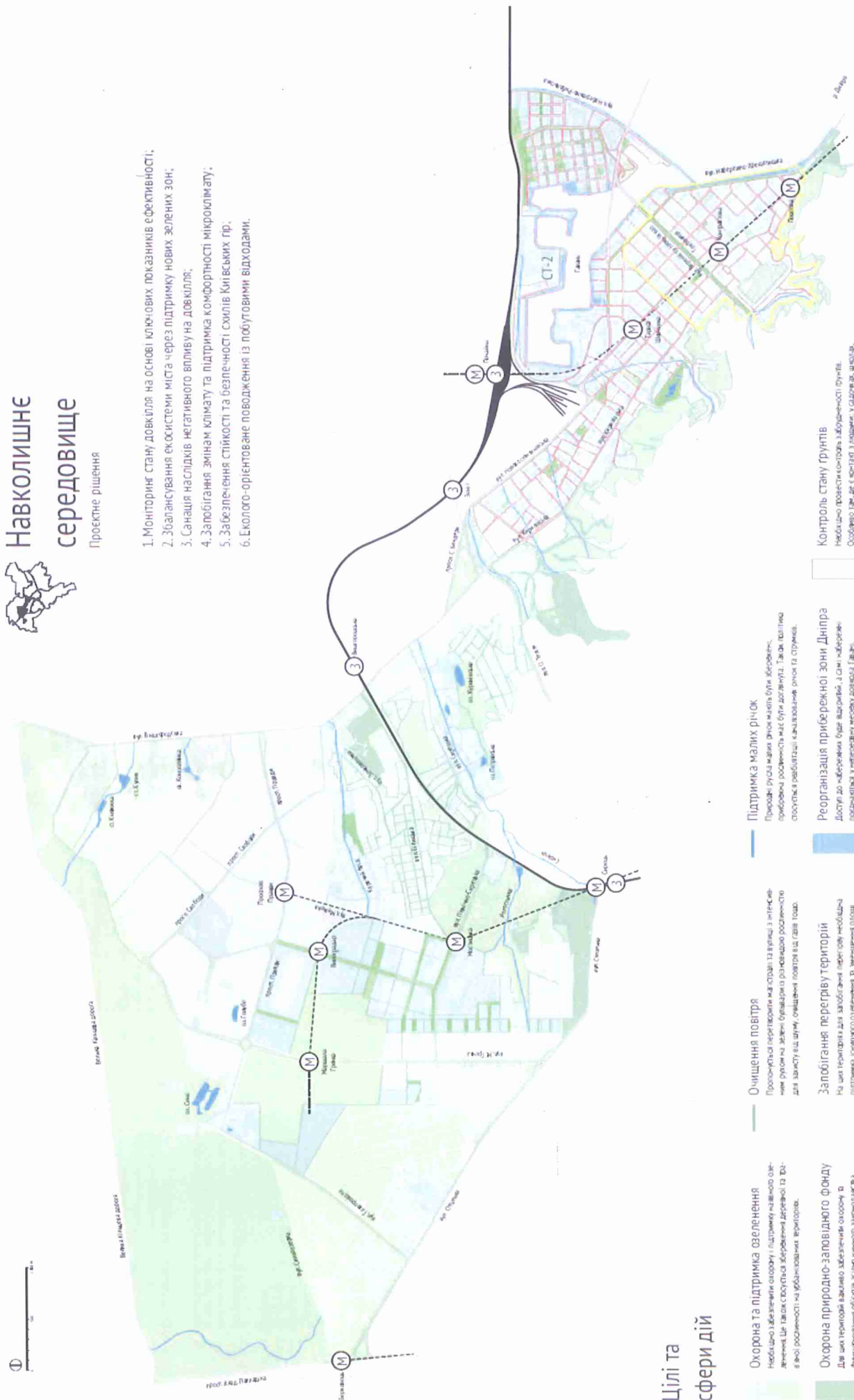
- Збереження цінних ландшафтів**
На цих територіях будуть збережені цінні ландшафти, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів.
- Підтримка територій садибної забудови**
Основна мета полягає в тому, щоб зберегти існуючі садибні території, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів.
- Переопислення наявного озеленення**
Урбанізовані території будуть переописані, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів.
- Озеленення промислових територій**
Ці території будуть перетворені на зелені території, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів.

- Переходи через залізницю, 10 шт**
Автомобільно-пішохідні, 5 шт
Пішохідні, 5 шт
- Озеленення ревіталізованих промзон**
Ревіталізація промислових зон буде супроводжуватися озелененням, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів.
- Озеленення територій нової забудови**
На території нової забудови будуть створені нові публічні простори, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів.
- Парк на Рибальському мосту**
На Рибальському мосту будуть створені нові публічні простори, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів.

- Булвар на Валаш**
Вулиця буде перетворена на бульвар, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів.
- Озеленення Старого Подолу**
Під час реконструкції промислових просторів Старого Подолу будуть створені нові публічні простори, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів.
- Відновлення річок та струмків**
Урбанізовані райони будуть відновлені, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів.

- Ревіталізація набережних Дніпра**
Доступ до набережних Дніпра буде відновлено, а самі набережні будуть перетворені на публічні простори, що забезпечить доступ до парків, скверів, зелених зон та інших публічних просторів.

1. Мониторинг стану довкілля на основі ключових показників ефективності;
2. Збалансування екосистеми міста через підтримку нових зелених зон;
3. Санация наслідків негативного впливу на довкілля;
4. Залпобачення змінам клімату та підтримка комфортності мікроклімату;
5. Забезпечення стійкості та безпеки життєдіяльності міських гр.
6. Еколого-орієнтоване поводження із побутовими відходами.

Цілі та сфери дій

Охрана та підтримка озеленення

Охрана природно-заповідного фонду

Нові бульвари, сквери та парки

Очищення повітря

Запобігання перегріву території

Мінімізація перегріву територій

розділ 12 вступу з інтенсив-
ності подорожі розвинути
систему від галузі.

територій

території
природний ресурси
власні в історичній
культури.[illegible]

Датумата издavanja: Open Street Map, Google Maps, истраживачи MO Nalazimost;

GA

Контроль стану ґрунтів

Необхідно провести контроль заборучності друга. Особливо там, де є контакт з людьми: у садочках, школах, парках тощо. За потреби прийти мамо на бачити онука.

Збереження Київських гір

Судя по количеству комментариев, для многих из нас это было непростым решением. Но, тем не менее, мы все сделали. И теперь мы можем гордиться тем, что сделали это вместе.

Боротьба зі світловим забрудненням на Старому Подолі необхідна для збереження інтенсивності навігаційних знаків та тривалості освітлення для мешканців району.

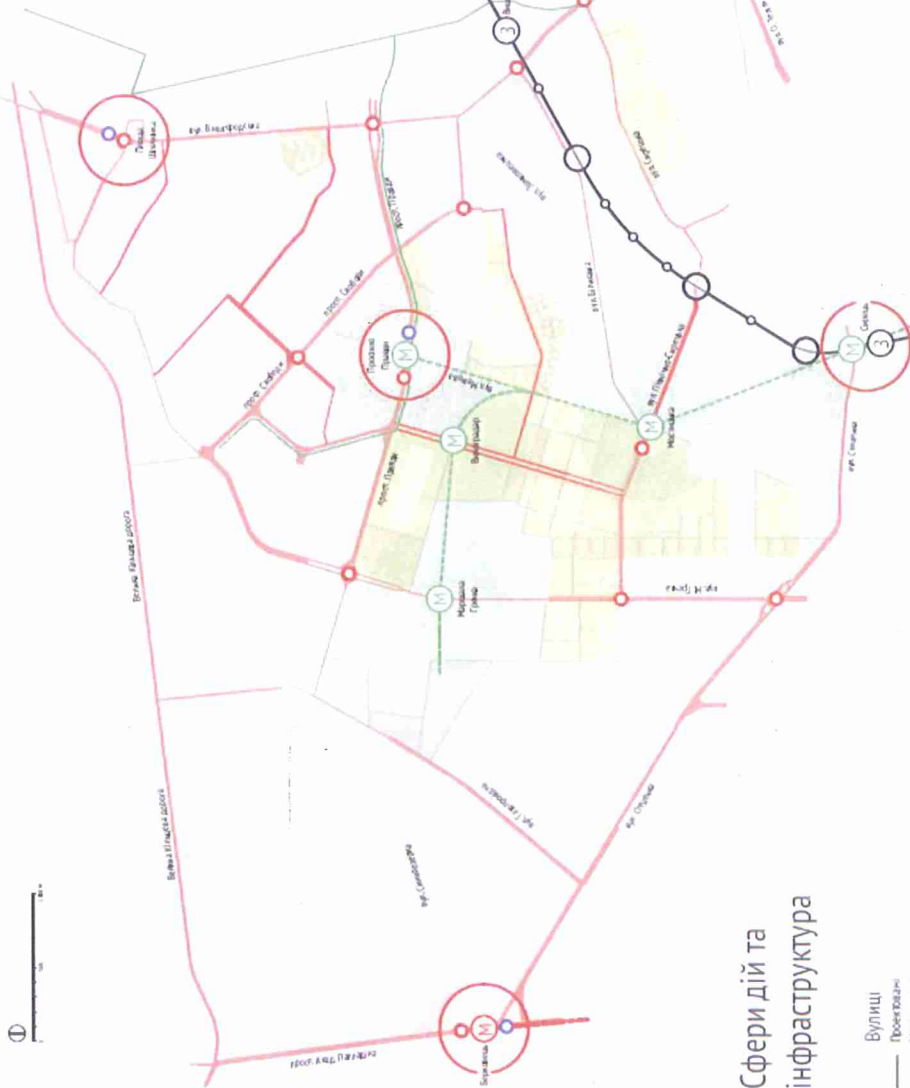

Концепція мобільності

Проектне рішення

Концепція пропонує розвиток ефективних і дружніх до міста способів переміщення – пішки, на велосипеді та на громадському транспорті, як альтернативи автомобільному.

Передбачається підвищення безпеки руху, обмеження автомобільного транспорту, впорядкування вуличного паркування та створення безбар'єрного простору для маломобільних громадян.

Сфери дій та інфраструктура

Вулиці
Проектні
Міські
Державні

Регулярна вулична мережа

Нова вулична мережа. Підсилює існуючу вуличну мережу. Підсилює існуючу вуличну мережу. Підсилює існуючу вуличну мережу.

Велодорожки та велосистеми

Концепція пропонує створення заміської мережі велосипедних доріжок, велосипедних доріжок, велосипедних доріжок, велосипедних доріжок.

Транспортно-пересадковий вузол, 8 шт

Після вжиття заходів роботи з вулицями, які є перешкодою для ефективного інтер'єру міської системи мобільності і сприятимуть умови для розвитку тривалої території.

Річковий громадський транспорт

На Подільському каналі та Оболонському каналі. Річковий громадський транспорт. Річковий громадський транспорт. Річковий громадський транспорт.

Концепція паркування на Подолі

Вулиці, які є місцями для паркування. Вулиці, які є місцями для паркування. Вулиці, які є місцями для паркування.

Регульовані заїзди на Поділ

Інтенсивне використання вулиць для паркування. Інтенсивне використання вулиць для паркування. Інтенсивне використання вулиць для паркування.

Перехоплюючі паркування (Park & Ride)

З метою розвитку центру міста в автомобільному транспорті. З метою розвитку центру міста в автомобільному транспорті. З метою розвитку центру міста в автомобільному транспорті.

Доступ до Дніпра

У разі потреби передбачено мережу з вулицями, які є місцями для паркування. У разі потреби передбачено мережу з вулицями, які є місцями для паркування.

ЛРТ Троєщина-Поділ-Вокзал

Через Подільський міський масив пролягає лінійка ЛРТ. Через Подільський міський масив пролягає лінійка ЛРТ. Через Подільський міський масив пролягає лінійка ЛРТ.

ЛРТ Мінський масив-Поділ-Видубичі

Швидкісна лінійка ЛРТ. Швидкісна лінійка ЛРТ. Швидкісна лінійка ЛРТ.

Трансформірація Валу

Громадський транспорт. Громадський транспорт. Громадський транспорт.

Набережно-Хрещатицький бульвар

Вулиця, яка є місцем для паркування. Вулиця, яка є місцем для паркування. Вулиця, яка є місцем для паркування.

Зв'язки на Крайні

Зв'язки між міськими масивами. Зв'язки між міськими масивами. Зв'язки між міськими масивами.

Запініння

Для встановлення зв'язності між міськими масивами. Для встановлення зв'язності між міськими масивами.

Переходи через залізницю, 10 шт

Автомобільні переходи, 5 шт. Пішохідні, 5 шт.

Метро на Винogradar

Замість лінійки ЛРТ. Замість лінійки ЛРТ. Замість лінійки ЛРТ.

Станції та лінії метро

Червоно, М2. Синьо, М2. Зелено, М3.

Технічна
інфраструктура
Проектне рішення

Проектне рішення

- Масштабне оновлення існуючих мереж;
- Будівництво та обслуговування очисних споруд на випусках ур. Дніпро;
- Реконструкція колекторів рінок Глибочиця та Сирець;
- Зменшення шкідливого впливу об'єктів технічної інфраструктури на довкілля;
- Будівництво станцій сортування сміття.

Сфери дія та
інфраструктура

- Шумозахисні екрани вдовж залізниці**
Для того, щоб зменшити наслідки протязного сектора
близького поля та кривення будуть збудовані шумозахисні
екрани вдовж залізничного вокзалу.

- ### Ремонт каналізаційного колектору

- Станція сортування сміття, 1 шт**
Для зменшення шкідливого впливу на довкілля та наслідків від ефекту глобального потепління, необхідно збудувати сміттєво-сортувальну та вторинної сміття.

- Зелені санітарно-захисні смуги**
Довкола станції сортування сміття згідно діючих санітарних норм необхідно влаштувати санітарно-захисні смуги із за-
мощення асфальтом.

- Заміна та влаштування мереж**
Під час проведення капітальних ремонтів чи реконструкцій апарату необхідно передбачувати та модернізувати мережі

- Забудова змішаного використання**
Проглядаючи новітні інженерні мережі під час комплексної ревіталізації території промислової зони та нового будівництва.

- Котельня проєктована, 1 шт.
Для обслуговування мешканців у новій забудові
знадобиться одна додаткова котельня на вул. Мадяна

- Насосна станція, існуюча, 4 шт

- Насосна станція каналізації, існуюча, 2 шт.

- Головний газорегуляторний пункт, 1 шт.
Для обслуговування мешканців нової забудови
перераховано підключення газового газорегуляторного
пункту з балансу

- Г** Газорегулятор, 13 шт
Численні газорегулятори
підлягають необхідності
здійснювати ремонт

- Газопровід, проєктований
Для обслуговування мешканців нової за-
вучі Маршала Тіроха передбачено буди-
ву газопровід замість того, щоб

- 0** Описна споруда механічного типу, 15 шт.
Дошка з водостійким покриттям у вигляді плити, що проходить механічне опрацювання від сипкого та бурливого газу.

- О**писна споруда великої потужн., 1 шт. Вода у дніл глибинах перед виходом на поверхню повинна прогріти не лише механізму фільтрації, а й довести температуру до 40-45°C.

- Ремонт дощового колектору**

Житлова політика

Проектне рішення

Нове житло

- Згідно з демографічним прогнозом у районі очікується приріст населення близько 38 000 чоловік до 2030 року;
- Обсяги нового житлового будівництва підпорядковані демографічному прогнозу з огляду на брак вільних територій;
- Освоєння території промзони, садів "Пуша-Водиця" тощо має початись з розробки планувальної документації.

Наявне житло

- Встановлення балансу між житлом та офісами, збереження та реконструкція цінної забудови на Подолі;
- Редизайн мікрорайонів та модернізація радянської забудови на Куренівці, Вишгородарі, Вітряних горах тощо.

Житлові стратегії

Збереження та нова інфраструктура

На цій території важливо зберегти існуючу інфраструктуру, розвинути нову забудову, розвинути транспортну, соціальну інфраструктуру.

Збереження та регулювання

На цій території необхідно зберегти існуючу інфраструктуру, розвинути нову забудову, розвинути транспортну, соціальну інфраструктуру.

Комплексний фасад вулиці

Територія, де необхідно підтримувати формування фасаду вулиці житлової та комерційної забудови, що надасть можливість для розвитку житлової інфраструктури.

Модернізація та змішане використання

Одна з основних проблем територій - відсутність змішаного використання та розробки міської інфраструктури. Потрібно розвинути житлову, комерційну, соціальну інфраструктуру.

Редизайн та комфортне середовище

Мікрорайони потребують редизайну простору та модернізації житлової забудови. Потрібно розвинути житлову, комерційну, соціальну інфраструктуру.

Запобігання сегрегації, доступність

Необхідно вжити заходів для запобігання сегрегації та забезпечення доступності житлової, комерційної, соціальної інфраструктури.

Перегляд наявного ДПТ

Розглянути наявний ДПТ з метою визначення змішаного використання та розробки міської інфраструктури. Потрібно розвинути житлову, комерційну, соціальну інфраструктуру.

Потрібне детальне планування

Територія, що потребує детального планування житлової, комерційної, соціальної інфраструктури. Потрібно розвинути житлову, комерційну, соціальну інфраструктуру.

Розвиток згідно з ДПТ

Територія, що потребує розвитку житлової, комерційної, соціальної інфраструктури. Потрібно розвинути житлову, комерційну, соціальну інфраструктуру.

Збереження, модернізація, оренда

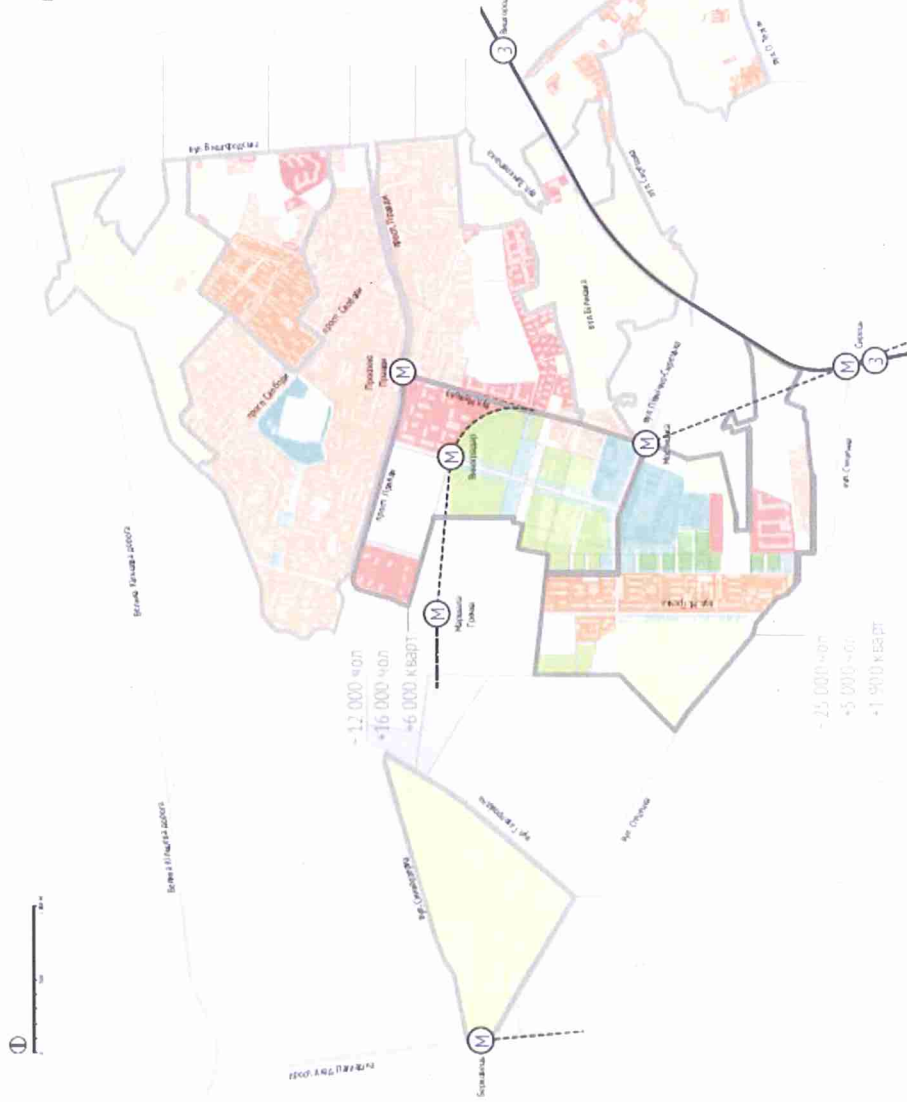
Житлова забудова потребує модернізації, збереження, оренди. Потрібно розвинути житлову, комерційну, соціальну інфраструктуру.

Збереження, баланс, оренда

Необхідно збалансувати житлову, комерційну, соціальну інфраструктуру. Потрібно розвинути житлову, комерційну, соціальну інфраструктуру.

Ревіталізація та змішане використання

Важливо зберегти існуючу інфраструктуру, розвинути нову забудову, розвинути транспортну, соціальну інфраструктуру.

Межі субрайонів
Висхідний кілометр з розрахунку в орієнтовних масштабах. Висхідний кілометр з розрахунку в орієнтовних масштабах. Висхідний кілометр з розрахунку в орієнтовних масштабах.

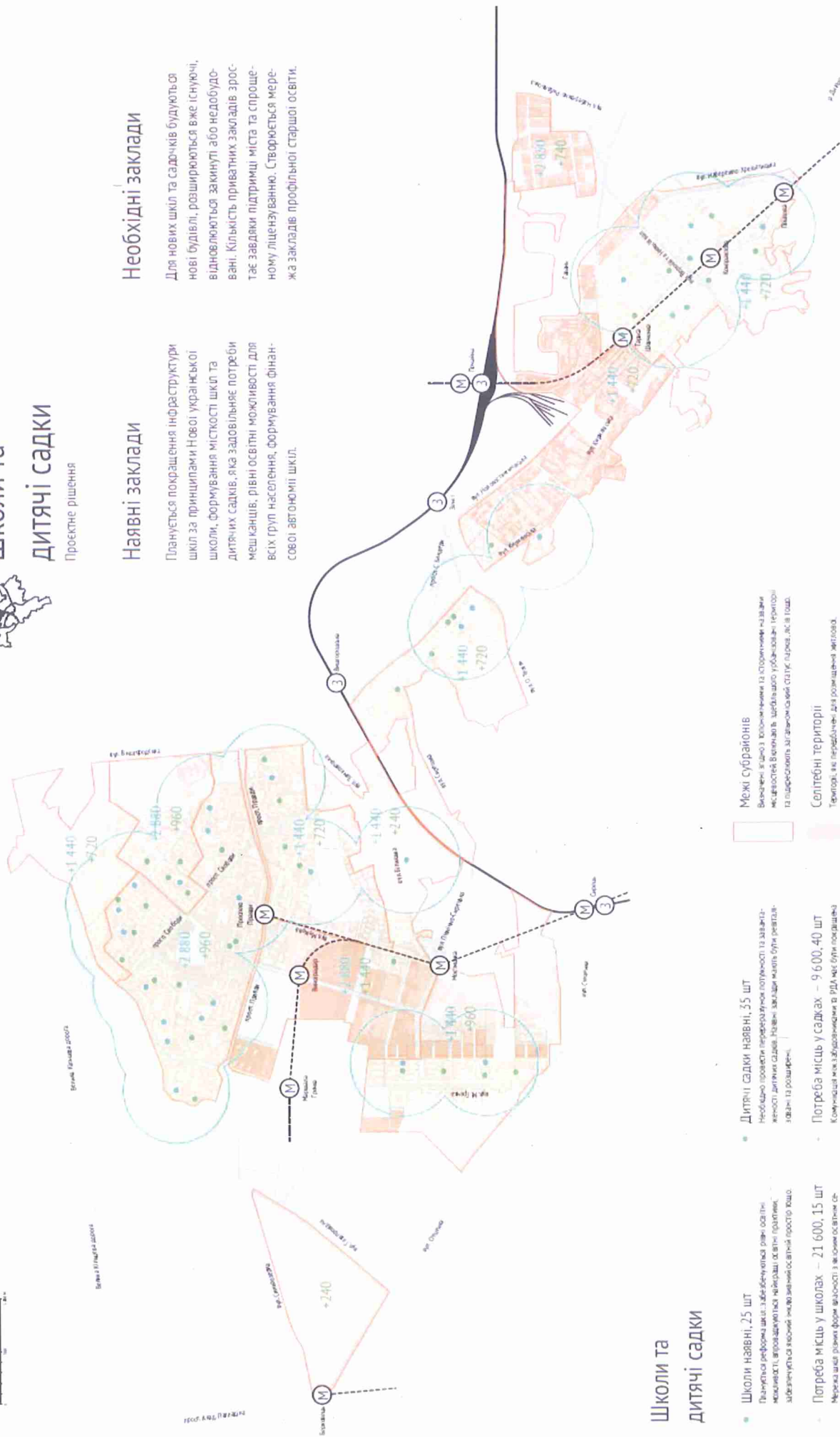

Проектне рішення

Наявні заклади

Для нових шкіл та садочків будуються нові будівлі, розширюються вже існуючі, відновлюються закриті або недобудовані. Кількість приватних закладів зростає завдяки підтримці міста та спрощеному ліцензуванню. Створюється мережа закладів профільної старшої освіти.

Планується покращення інфраструктури шкіл за принципами Нової української школи, формування місткості шкіл та дитячих садків, яка задовольняє потреби мешканців, рівні освітні можливості для всіх груп населення, формування фінансової автономії шкіл.

Школи та
дитячі садки

- **Дитині садки наввіні, 35 шт**
Необхідно провести переробку нинішньої кількості дитячих садків, щоб забезпечити кожну дитину садком. Наввіні садки мають бути розташовані в 13 районах.
- **Потреба місць у садках – 9 600, 40 шт**
Комплексний план будівництва в районі має бути розроблений для забезпечення необхідної кількості місць. При цьому для дітей мають створюватися як інклюзивні класи.
- **Пішохідна доступність до дитячих садків**
Територіальною будівництво в районі.
- **Школи наввіні, 25 шт**
Потрібно провести переробку нинішньої кількості шкіл, щоб забезпечити кожну дитину школою. Школи мають бути розташовані в 13 районах.
- **Потреба місць у школах – 21 600, 15 шт**
Мусна має розробити форму вимог з включенням спеціальних функцій на основі реалізації даних про дітей. При цьому базові та спеціальні школи мають бути розташовані.
- **Пішохідна доступність до шкіл**
Навіні мережа шкільних шляхів повинна забезпечити кожну дитину школою. Школи мають бути розташовані в 13 районах.
- **Потреба місць у школах – 21 600, 15 шт**
Мусна має розробити форму вимог з включенням спеціальних функцій на основі реалізації даних про дітей. При цьому базові та спеціальні школи мають бути розташовані.
- **Пішохідна доступність до шкіл**
Навіні мережа шкільних шляхів повинна забезпечити кожну дитину школою. Школи мають бути розташовані в 13 районах.

© 2019 "Независимый российский политический журнал и интернет-портал".
Издательство "Новый мир". Москва. 143000. Тел.: 8 (495) 794-9000.

Загрузка изображения: Open Street Map, Google Maps, Яндекс.Карты.

GA

Соціальна
інфраструктура
Проектне рішення

Громадські центри

Це мережа багатofункціональних установ та просторів, що виконують функцію інформування, неформальної освіти, є місцями для взаємодії жителів та отримання послуг. Громадські центри спрямовані на розвиток локальної спільноти субанонів.

Центр для бездомных

Центр здійснює ресоціалізацію та інтеграцію бездомних людей і соціально незахищених верств, надає їм денне та нічне перебування, санітарні, соціальні, медичні послуги, юридичну та психологічну допомогу, пошук зайнятості тощо.

Мережа громадських центрів

Мережа громадських центрів

[illegible]

Центральні офіси мережі, 5 шт

Основними функціями центрального офісу є залучення жителів до розвитку району, координація роботи мережі творених майстерень для всіх майданів жителів району Того.

Бібліотеки. 12 шт

Основні функції бібліотек це: інформаційно-просвітницька, освітня, інформаційна та культурно-громадянська у сфері електроніки з метою надання користувачу доступу до інформації.

Центри соц. обслуговування. 5 шт

Де-юре патентність діяльності на різних стадіях туртури, які мають різні потреби, і зважаючи на це, послужить організаційної допомоги, інформації на основі, консуляції, побутові послуги.

Навчальні заклади вищі і технічні, 3 шт

[illegible]

Культурні організації, 5 шт

Можуть забезпечувати громадську освіту, залучати медіа-клас до своїх діяльності, надавати можливість студентам брати участь у громадському житті та взаємодіяти з іншими

Міні-центр побутових послуг. 2 шт.

У райони будуть діяти два пересувні мін-центри побутова послуг першої необхідності для бездомних людей. У них можна буде отримати їжу, одяг, подорожні ГС, сувеніри

Селітебні території

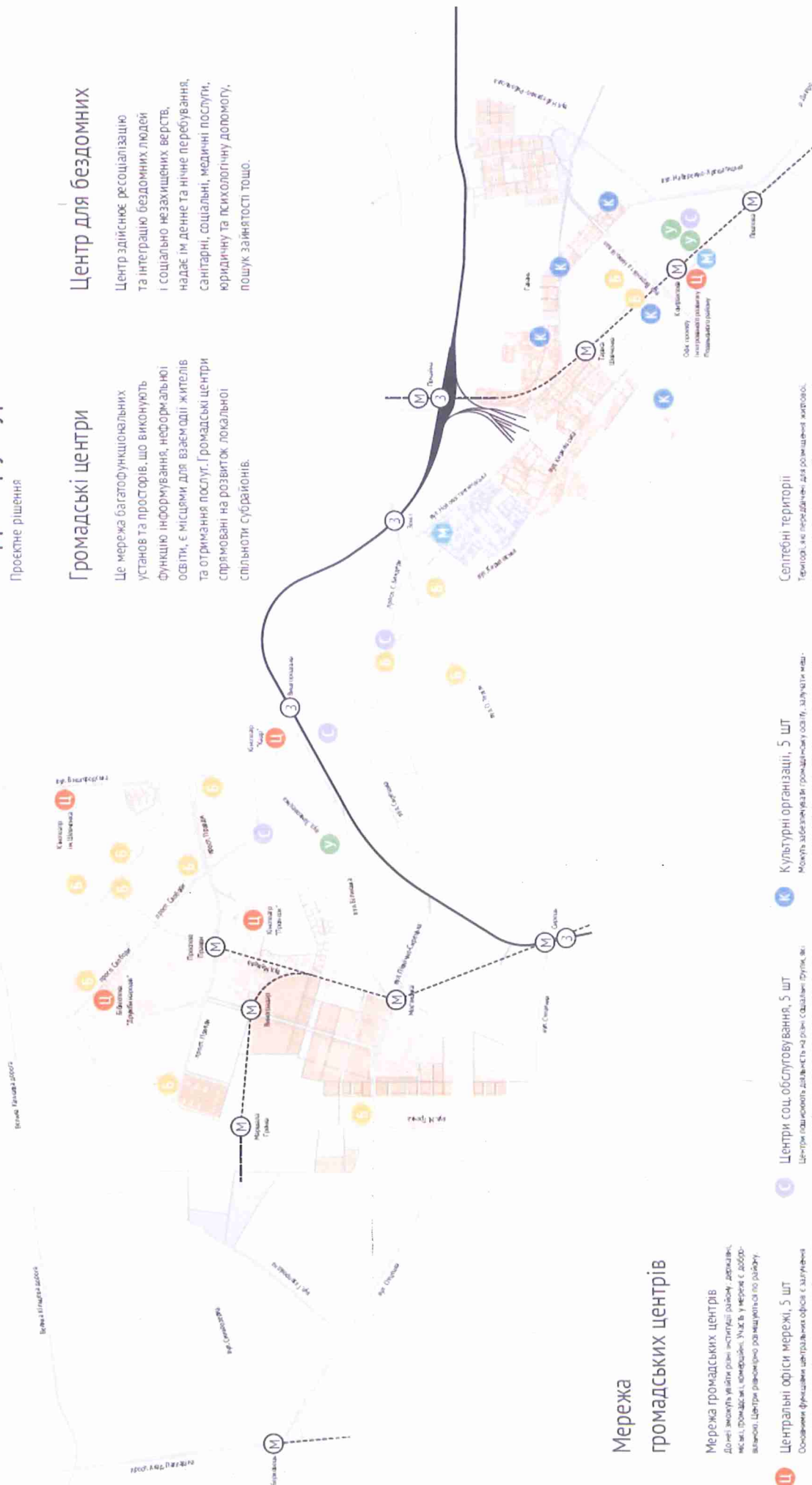
Територіально перебічені для розміщення житлових будівель, збудованих згідно з проектом, який розроблено на підставі рішення міської ради, прийнятого 12 грудня 2012 року.

Території нового житлового будівництва

Місця у районі, де відбувається або потенційно може відбуватися нове житлове будівництво, згідно з наведеною на мапі ділянкою документально, у тому числі згідно ДПТ

Території для центрів для бездомних

У районі багато бездомних. Для них пропонується надати спеціалізований притулок та соціальний центр. У роботі та створенні мережі виступає громадська та волонтерська організація.

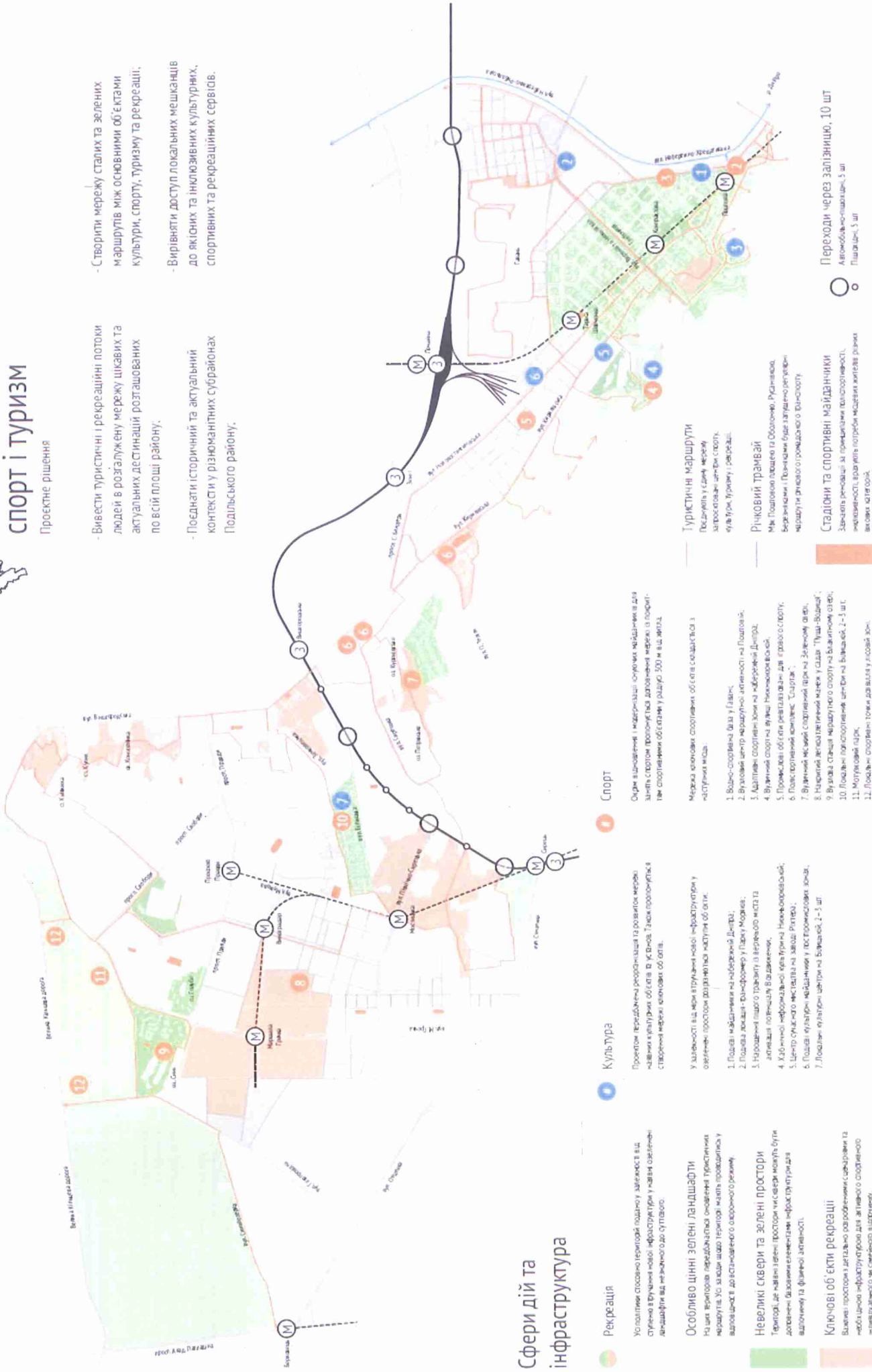

Рекреація, культура, спорт і туризм

Проектне рішення

- Вивести туристичні і рекреаційні потоки людей в розгалужену мережу цікавих та актуальних дестинацій розташованих по всій площі району;
- Створити мережу сталих та зелених маршрутів між основними об'єктами культури, спорту, туризму та рекреації;
- Вирівняти доступ локальних мешканців до якісних та інклюзивних культурних, спортивних та рекреаційних сервісів.

- Поєднати історичний та актуальний контексти у різноманітних субрайонах Подільського району;

Сфери дій та інфраструктура

Рекреація

Усвідомити спостанов територій поділу у загальності від ступеню втручання нової інфраструктури у наявні озеленені ландшафти від міського до сільського.

Особливо цінні зелені ландшафти
На цих територіях передбачається основні туристичні маршрути. Усі заходи щодо території мають провадитись у відповідності до історичного охоронного режиму.

Невеликі сквери та зелені простори
Території, де наявні існуючі простори чи сквери можуть бути доповнені базовими елементарними інфраструктурними відомками та фізичної активності.

Ключові об'єкти рекреації
Висвітлені простори з детальним розробленими сервісами та мережами інфраструктури для життєвого спортивного відпочинку чи спокійного відпочинку.

Культура

Проектом передбачено реконструкція та розвиток мережі наявних культурних об'єктів у кварталі. Також передбачається створення мережі ключових об'єктів.

У взаємності від мережі втручання нової інфраструктури у озеленені простори розраховано наступні об'єкти:

1. Подати інформацію на набережній Дніпра;
2. Подати інформацію в центрі району;
3. Нарощувати мережу тротуарів у центрі району;
4. Ключові інформаційні вузли на набережній Дніпра;
5. Центри культурних мистецтв на заході району;
6. Подати інформацію на набережній Дніпра;
7. Подати інформацію в центрі району.

Спорт

Одним з основних і модернізації сучасних мереж для забезпечення спортивного доступу до мережі з подальшим спортивним обслуговуванням у радіусі 500 м від житла.

Мережа ключових спортивних об'єктів складається з наступних місць:

1. Вулиця спортивна біля у Галич;
2. Вулиця спортивна біля у Галич;
3. Дитячий спортивний центр на набережній Дніпра;
4. Вулиця спортивна біля у Галич;
5. Спортивний об'єкт на набережній Дніпра;
6. Спортивний об'єкт на набережній Дніпра;
7. Вулиця спортивна біля у Галич;
8. Спортивний об'єкт на набережній Дніпра;
9. Спортивний об'єкт на набережній Дніпра;
10. Спортивний об'єкт на набережній Дніпра;
11. Спортивний об'єкт на набережній Дніпра;
12. Спортивний об'єкт на набережній Дніпра.

Переходи через залізницю, 10 шт
Автомобільні переходи, 3 шт
Пешехідні, 5 шт

Річковий трамвай

Міа Подільський лінійно та Оболонь-Рославська. Трамвайні лінії будуть з'являтися у межах району, що дасть можливість використовувати річковий трамвай.

Стадіони та спортивні майданчики

Забезпечити реконструкцію та модернізацію спортивних майданчиків, що дасть можливість використовувати річковий трамвай.

ДОДАТКИ

1. Комплексні заходи з технічної інфраструктури
2. Система моніторингу та оцінки
3. Концептуальний дизайн типових міських тканин
(Guidelines for the different neighborhoods)

Додаток 1

Комплексні заходи з технічної інфраструктури

№ з/п	Назва заходу	Сектор
ПЕРШИЙ ЕТАП		
1	Обстеження та надання висновків і рекомендацій стосовно подовження нормальної експлуатації об'єктів мережі електропостачання (повітряних), отримання дозволу на використання на обмежений термін, виконання капітального ремонту або реконструкції	Електропостачання
2	Дослідження можливостей виробництва електроенергії на території району, що дозволить зменшити втрати у мережі та перетоки по енергосистемі	Електропостачання
3	Реконструкція ВРУ 110 кВ ПС 110/10/10 кВ Пріорська із заміною масляних вимикачів 110 кВ та силових трансформаторів	Електропостачання
4	Реконструкція ПС 110/35/10 кВ СТ-2 з заміною масляних вимикачів 110 кВ на елегазові, заміною трансформатора Т-6 110/35/10 кВ	Електропостачання
5	Будівництво ПС 110/10/10 кВ Мостицька зі встановленням трансформаторів 2х40 МВА	Електропостачання
6	Переведення мереж 10 кВ на номінальну напругу 20 кВ в частині Подільського району, яка відноситься до центральної частини м. Києва	Електропостачання
7	Капітальний ремонт аварійної ділянки теплових мереж ТМ-1 РК «Виноградар» від РК до ТК-101, 102, 102а, 103, 104, 104а, 105, 106, 106а, 107, 108, 109 на вул. Светлицького та пр-ті Свободи; ТМ-1,2,3 РК «Виноградар» перекладання тепломережі від ТК 216 до ТК 217 в ТК 217 замінити секціонуючі засувки 2DN 250; Капітальний ремонт теплової мережі від ТК-242а/8 до ТК-210/17 вул. Кирилівська	Теплопостачання
8	Реконструкція теплових мереж	Теплопостачання
9	Реконструкція основних споруд та мереж газопостачання	Газопостачання
10	Водопостачання у зонах відпочинку та парках, інших публічних просторах: - Визначення місць розташування і оцінка вартості облаштування місць з питною водою у публічних місцях; - Будівництво та відновлення бюветів, фонтанів з питною водою в парках, скверах, біля станцій метрополітену тощо	Водопостачання

11	Реконструкція насосної водопровідної станції «Виноградар»	Водопостачання
12	Закінчення будівництва РЧВ на НС III-го підйому «Виноградар-III» місткістю 44000 м ³ з реконструкцією системи знезараження	Водопостачання
13	Реконструкція резервуарів чистої води	Водопостачання
14	Інвентаризація та реконструкція водопровідних мереж	Водопостачання
15	Розробка та реалізація програми обліку води на всіх етапах її руху: заборі, очищенні та знезаражуванні, подачі в систему міського водопроводу, транспортуванні та подачі споживачам; обліку індивідуального водоспоживання	Водопостачання
16	Реконструкція насосного обладнання існуючих каналізаційних насосних станцій	Водовідведення
17	Реконструкція Набережно-Хрещатицького каналізаційного колектора	Водовідведення
18	Будівництво централізованої мережі водовідведення в зонах нової забудови та садового господарства	Водовідведення
19	Реконструкція колектора по просп. Правди (від камери гасіння до просп. Маршала Гречки) Ø800 мм	Водовідведення
20	Реконструкція Пріорсько-Куренівського колектора Ø500-600-1250-1500 мм	Водовідведення
21	Реконструкція Подільсько-Куренівського колектора	Водовідведення
22	Реконструкція ділянки Сирецького самопливного каналізаційного колектора від вул. Кирилівської до вул. С. Скляренка в Подільському районі м. Києва	Водовідведення
23	Реконструкція каналізаційного колектора Ø1000-1200-2000-2200 мм по просп. Правди та вул. Попова від вул. Маршала Гречка до вул. Сім'ї Кульженків	Водовідведення
24	Реконструкція Головного міського колектора	Водовідведення
25	Будівництво каналізаційного колектора від Мостицького до Головного міського колекторів, I черга	Водовідведення
26	Перекладка напірних колекторів від КНС «Новоподільська» (2 нитки) Ø900 мм	Водовідведення
27	Закінчення будівництва розвантажувального колектору від Мостицького колектору до Головного міського колектору	Водовідведення
28	Будівництво нової та реконструкція існуючої мережі водовідведення у місцях відпочинку та загального користування:	Водовідведення

	- Визначення місць розташування і оцінка вартості облаштування/переоблаштування місць з питною водою у публічних місцях; - Будівництво та відновлення туалетів, душових кабін в парках, скверах, біля станцій метрополітену тощо.	
29	Будівництво та обслуговування очисних споруд на випусках в р. Дніпро: - Визначення місць розташування і оцінка вартості будівництва очисних споруд в місцях випуску в р. Дніпро; - Будівництво очисних споруд; - Моніторинг стану стічних та каналізаційних вод в місцях випуску в р. Дніпро.	Дощова каналізація
30	Будівництво КНС на Рибальському півострові (відповідно до затв. ДПТ)	Дощова каналізація
31	Капітальний ремонт Глибочицького колектору від вул. Татарської до гавані р. Дніпро - 3,45 км;	Дощова каналізація
32	Капітальний ремонт колектора р. Сирець	Дощова каналізація
33	Актуалізація стандартів у забезпеченні технічної інфраструктури: - Дослідження актуальних показників потреб та обсягів споживання послуги опалення, водопостачання та каналізації, електропостачання та зв'язку; - Оновлення регуляторної політики у сфері постачання та споживання комунальних послуг та засобів технічної інфраструктури; - Запровадження моніторингу відповідності мереж технічної інфраструктури актуалізованим стандартам; - Розробка та затвердження порядку оцінки стану мереж технічної інфраструктури та планування ремонтних робіт (з метою виявлення аварійних ділянок мереж та планування своєчасного технічного обслуговування, поточного ремонту та капітального ремонту технічних мереж)	Комплексні заходи
34	Будівництво та обслуговування вуличного освітлення: - Інвентаризація об'єктів вуличного освітлення; - Розроблення плану розташування та реконструкції об'єктів вуличного освітлення - Оцінка вартості; - Технічне обслуговування мережі вуличного освітлення.	Комплексні заходи
35	Wi-Fi доступ до Інтернету в гарячих точках та/або інформаційних порталах міста: - Дослідження попиту на Wi-Fi доступ до Інтернету; - Визначення місць розташування маршрутизаторів; - Розроблення плану встановлення обладнання та технічного обслуговування, оцінка вартості впровадження; - Технічне обслуговування обладнання.	Комплексні заходи
36	Розробка схеми та облаштування мережі станцій сортування сміття в зонах житлової забудови	Комплексні заходи

37	Облаштування або будівництво сміттесортувальної, сміттєпереробної станції	Комплексні заходи
38	Дослідження можливості використання нетрадиційних і відновлюваних джерел і систем енергії	Комплексні заходи
39	Реалізація комплексних заходів з енергозбереження	Комплексні заходи
40	Підтримка технологічного потенціалу району для безперебійної роботи: - перегляд стандартів та норм у сфері технічної інфраструктури з метою приведення їх у відповідність до реальних потреб громадян та галузей; - Ефективне, комплексне планування реконструкції та ремонту інженерних мереж (реконструкція інженерних мереж під час реконструкції вулиць)	Комплексні заходи
ДРУГИЙ ЕТАП		
41	Переведення повітряних ліній електропередачі у кабельне виконання	Електропостачання
42	Будівництво ПС 110/10кВ Рибальська з живлячими ЛЕП (відповідно до затвердженого ДПТ)	Електропостачання
43	Реконструкція РК «Виноградар», РК «Вітряні гори» та квартальних котелень, перекладання теплової мережі зі збільшенням існуючих діаметрів трубопроводів	Теплопостачання
44	Реконструкція та технічне переоснащення СТ-2 із збільшенням теплової потужності до 800 Гкал/год, а також її мереж: реконструкція теплових мереж ТМ-1,5 СТ-2 на ділянці від ТК-516 до ТК-123 по вул. Набережно-Луговій та вул. Набережно-Хрещатицькій; Реконструкція ТМ-1,5 СТ-2 від ТК-123 до ТК-137 по вул. Спаська; Заміна внутрішньостанційних тепломережних трубопроводів Ду 700 мм довжиною 1600 м на естакаді СТ-2; Реконструкція ТМ-2 СТ-2 від ТК222/6 до НС14 та від ТК222/6 до ТП на вул. Кирилівській	Теплопостачання
45	Реконструкція РК «Полкова, 57» із збільшенням теплової потужності до 300 Гкал/год для запланованого нового району вздовж вул. Маршала Гречка	Теплопостачання
46	Організація газозабезпечення нової РК «Полкова, 57»	Газопостачання
47	Будівництво мережі газопостачання в місцях нової житлової забудови	Газопостачання
48	будівництво газопроводу середнього тиску від вул. Газопровідної до вул. Селянської (другий ввід на м/р Пуща-Водиця).	Газопостачання

49	Будівництво дублюючих мереж для забезпечення надійності, потужності, а також безперервної роботи, навіть під час ремонту, та роботи з ліквідації наслідків аварій	Водопостачання
50	Будівництво нових КНС і мереж в районах існуючої неканалізованої садибної (котеджної) та малоповерхової забудови, згідно з «Програмою розвитку, реконструкції та ремонту водопровідно-каналізаційного господарства районів малоповерхової і котеджної забудови м. Києва»	Водовідведення
51	Будівництво нових КНС і мереж каналізації, в районах нової забудови, де каналізування самопливом до міських мереж каналізації не можливо	Водовідведення
52	Будівництво мереж дощової каналізації у районах існуючої садибної забудови та районах, передбачених під реконструкцію	Дощова каналізація
53	Повторне використання просторів після реконструкції інженерних мереж (демонтаж повітряних ліній електропередач) з метою облаштування публічних просторів та зон для рекреацій	Комплексні заходи
54	Встановлення шумозахисних екранів вздовж залізничних колій	Комплексні заходи
ТРЕТІЙ ЕТАП		
55	Будівництво ПС 110/10 кВ «Смородинська» з трансформаторами 2х40 МВА	Електропостачання
56	Реконструкція ПС 110/35/10 кВ СТ-2 із заміною трансформаторів 110/35/10 кВ потужністю 63 МВА на трансформатори 110/10/6 кВ потужністю 63 МВА з ліквідацією крила 35 кВ	Електропостачання
57	Будівництво ПС 110/10 кВ «Виноградар» з трансформаторами 2х40 МВА	Електропостачання

58	Будівництво дублюючих мереж для забезпечення надійності, потужності, а також безперервної роботи , навіть під час ремонту, та роботи з ліквідації наслідків аварій	Електропостачання
59	Будівництво дублюючих мереж для забезпечення надійності, потужності, а також безперервних інженерних робіт, навіть під час ремонту, та роботи з ліквідації наслідків аварій;	Теплопостачання
60	Будівництво нових мереж і споруд водопостачання: водопровідна магістраль D=1400мм від вул. Маршала Гречка до Великої Кільцевої дороги;	Водопостачання
61	Будівництво колекторів на територіях перспективної забудови, ділянках реконструкції та у понижених місцях з зустрічними ухилами поверхні	Дощова каналізація
62	Будівництво дублюючих мереж для забезпечення надійності, потужності, а також безперервної роботи , навіть під час ремонту, та роботи з ліквідації наслідків аварій	Водовідведення

Моніторинг впровадження Концепції інтегрованого розвитку Подільського району Києва

Головні цілі	Під-цілі	№:	Індикатори	2020	2022	2024	2026	2028	2030
1. Ідентичність	1.1	1.1.1	Кількість оновлених будівель						
		1.1.2	Кількість зруйнованих будівель						
	1.2	1.2.1	Кількість незаконних будівель						
		1.2.2	Кількість демонтованих незаконних будівель						
	1.3	1.3.1	Кількість наземних пішохідних переходів та вело переїздів через Набережно-Лугову, Набережно-Хрещатицьку та прибережну промислову зону до Дніпра						
		1.3.2	Кількість відновлених водойм (озер, частин річок)						
1. Ідентичність	1.3	1.3.3	Розробка комплексного проекту Синього та Блакитного озер як рекреаційної території						
		1.4.1	Екологічні чи будівельні заходи, що враховують це						
	1.4	1.4.2	Площа повторно використаних зелених зон, які раніше мали інше використання, м ²						
		1.4.3	Виготовлена містопланувальна документація на відновлення території Крайки та парків						
	1.4	1.4.4	Кількість озелених вулиць на Подільсько-Куренівській промзоні та Старому Подолі у рамках програми редизайну та реконструкції вулиць						

1.5	Громадяни можуть впливати на район	1.4.5	Кількість нових чи ревіталізованих скверів та парків						
		1.5.1	Адміністрація реструктуризована						
		1.5.2	Кількість процедур із залученою громадськістю						
		1.5.3	Кількість публічних заходів, що стосуються Подолу						
		1.5.4	Кількість нових планувальних матеріалів, документації						
		1.5.5	Проведено незалежний аудит містопланувальної документації та презентовано громадськості у зрозумілій формі						
1.6	Поділ визнається як полікультурний район	1.6.1	Кількість культурних центрів						
		1.6.2	Кількість нових закладів чи місць для молоді						

2. Прогресивний район	2.1 Для підприємців надаються різноманітні можливості та підтримка роботи	2.1.1	Кількість стартапів						
		2.1.2	Кількість нових офісних центрів поза межами Старого Подолу чи місць, що створюють зайнятість						
		2.1.3	Кількість працюючих бізнес-інкубаторів, інноваційних центрів, індустріальних парків						
		2.1.4	Кількість підприємств у сфері професійної, наукової та технічної діяльності (М)	2429 (2018 р.)					
		2.1.5	Кількість підприємств у сфері інформації та телекомунікації (J)	1134 (2018 р.)					
		2.1.6	Кількість підприємств фінансової та страхової діяльності (K)	430 (2018 р.)					
		2.1.7	Площа хабів та коворкінгових центрів у ревіталізованих промислових приміщеннях	менше 5000 м2					

2. Прогресивний район			2.1.8	Кількість працівників, які проживають в Подільському районі					
			2.2.1	Кількість найманих працівників	98642 (2017 р.)				
			2.2.2	Рівень зайнятості	63 %				
	2.2	Забезпечується більш високий рівень зайнятості	2.2.3	Частка працевлаштованих у відсотках до загальної кількості зареєстрованих безробітних громадян, %	36,7 % (2018)				
			2.2.4	Середньомісячна заробітна плата штатного працівника, грн / Купівельна спроможність	16814				
	2.3	Києво-Могилянська Академія є двигуном академічного життя та центром уваги для наукових місць	2.3.1	Кількість студентів					
			2.4.1	Кількість туристів					
	2.4	Втілений сталий міжнародний туризм	2.4.2	Створено систему диференційованого моніторингу туристів Подільського району (в музеях, турист.і кіосках, готелях, ресторанах, кафе)					
				2.4.3	Кількість облаштованих туристичних маршрутів (враховуючи соціальні, історичні, комерційні об'єкти)				
				2.4.4	Розроблено концепцію управління дестинаціями				

3. Компактне місто	3.1	Сформульовано нові принципи планування міста	3.1.1	Кількість неформальних концепцій, що стосуються району					
			3.1.2	Кількість розроблених чи коригованих ДПТ, в основі яких лежать неформальні концепції					
	3.2	Розвинена удосконалена мережа вулиць	3.2.1	Протяжність нових збудованих та реконструйованих вулиць, км					
	3.3	Задоволення щоденних потреб має бути близьким до житлових районів	3.3.1	Кількість магазинів на першому поверсі					
			3.3.2	Кількість нових чи ревіталізованих публічних просторів					

3. Компактне місто			3.3.3	Кількість торгових місць на ринках	1170 (2018 р.)					
3.4	Ізольовані міські квартали або покинуті майданчики інтегруються в міську тканину		3.3.4	Забезпеченість населення торговою площею в магазинах	2 339 м2 на 10 тис.осіб					
			3.3.5	Торгова мережа підприємств роздрібної торгівлі продовольством	215 (2018 р.)					
			3.3.6	Роздрібний простір поза торговими центрами						
			3.4.1	Площа пустирів (житлова забудова), м ²						
			3.4.2	Площа пустирів (комерційна забудова), м ²						
3.5	Заплановані добре розроблені мікрорайони з помірною висотою забудови		3.4.3	Розроблено принципи та правила благоустрою з приводу огороження міських територій із залученням жителів, забудовників, обслуговуючих компаній, експертів, службовців.	1					
			3.5.1	Зміни до Зонінгу від КО Інститут Генплану Києва						
3.6	Визначені зони для ущільнення та новобудови		3.6.1	Скасовано існуючі ДПТ у межах району на місці полів агрокомбінату "Пуща-Водиця" та на Подільсько-Куренівській промзоні						
			3.6.2	Виконане неформальне планування і на його основі розроблені ДПТ для Подільсько-Куренівської та Сирецької промзон; на місці полів агрокомбінату "Пуща-Водиця", для мікрорайонів Виноградаря, Вітряних гір, Мостицького тощо						
			3.6.3	Зміни до Зонінгу від КО Інститут Генплану Києва						
3.7	Запропоновано механізм контролю за користуванням, оренди землі		3.7.1	Кількість випадків, коли застосовується новий механізм						

4.1	Набережні відкриті для громади	4.1.1	Площа відкритих для громади набережних, м ²						
		4.1.2	Протяжність відкритих набережних, метрів						
		4.1.3	Кількість «водних» проектів, які реалізуються						
		4.1.4	Кількість пішохідних переходів						
4.2	Зелені зони зберігаються і розвиваються	4.2.1	Площа зелених зон, м ²						
		4.2.2	Площа зелених зон на особу, м ²						
		4.2.3	Частка зелених зон у межах кварталу, %						
		4.2.4	Вертикальне озеленення (стіна, паркани тощо), кв.м.						
		4.2.5	Площа зелених зон з благоустроєм, м ²						
4.3	Достатня пропозиція якісних багатофункціональних громадських просторів	4.3.1	Площа публічних просторів, м ²						
		4.3.2	Площа публічних просторів, м ² / особу						
		4.3.3	Кількість нових чи ревіталізованих публічних просторів						
		4.3.4	Розроблені методичні рекомендації (guidelines) і програма розвитку громадських просторів в районі із врахуванням різних активностей та потреб жителів різних вікових категорій*	1					
4.4	Забезпечується інклюзивне, безбар'єрне безпечне середовище для всіх мешканців	4.4.1	Кількість заходів з організації безбар'єрного громадського простору						
		4.4.2	Кількість пішохідних та пішохідно-транспортних переходів через залізницю						
		4.4.3	Кількість відновлених зв'язків через території закритих спільнот						
		4.4.4	Кількість відновлених зв'язків через території промислових підприємств						

**4. Хороша
якість життя**

**4. Хороша
якість життя**

4. Хороша якість життя	4.5 Демографічне відтворення забезпечено	4.4.5	Кількість нових надземних пішохідних переходів						
		4.5.1	Смертність						
		4.5.2	Міграція молоді						
		4.5.3	Загальний коефіцієнт народжуваності, кількість народжених на 1000 населення			13,5 (2018 р.)			
		4.5.3	Загальний коефіцієнт смертності, кількість померлих на 1000 населення			9,8 (2018 р.)			
		4.5.5	Дитяча смертність, смертність дітей у віці до 5 років						
	4.6 Створюються умови для здорового способу життя	4.5.6	Міграція молоді, кількість прибулих у віці до 35 років						
		4.6.1	Додаткові спортивні заклади						
		4.6.2	???						
		4.6.3	???						
		4.6.4	???						
		4.6.5	???						
	4.7 Забезпечено доступне та комфортне житло	4.6.6	???						
		4.7.1	Загальна кількість нових квартир						
		4.7.2	Кількість нових доступних квартир						
		4.7.3	Кількість відбудованих квартир						
		4.7.4	Притулки для бездомних (кількість місць)						
		4.8.1	Кількість місць у громадських садочках						
4.8 У кожному районі забезпечується хороша якість достатньої соціальної інфраструктури		4.8.2	Кількість місць у початкових школах						
		4.8.3	Кількість місць у середніх школах						
		4.8.4	Створено нову систему кращого розподілу						
		4.8.5	Кількість навчальних курсів для дорослих та людей старшого віку			1	2	5	5
		4.8.6	Кількість бібліотек						

		4.8.7	Кількість громадських центрів	1	2	3			
		4.8.8	Кількість комунальних інституцій та приватних інституцій (освітніх, культурних, соціальних), що приєднались до мережі громадських центрів	3	10	15	5	5	5
		4.8.9	Кількість місць для спортивних закладів						
	4.9	4.9.1	Всі громадяни мають доступ до адміністративних послуг		+1				

5. Соціально справедливий	5.1	5.1.1	Створено комунікаційну стратегію з урахуванням потреб різних категорій мешканців та жителів мікрорайонів – в рамках стратегії створено систему для інформування соціально незахищених груп населення		1				
		5.1.2	Кількість центрів для мігрантів			1			
		5.1.3	Кількість спеціальних пропозицій (культурних, спортивних) для спеціальних груп	2	5	10	15	20	25
		5.1.4	Кількість спеціальних заходів із підтримки шкіл						
		5.1.5	Кількість випускників						
5. Соціально справедливий	5.2	5.2.1	Кількість проєктів міжнаціональної взаємодії	+2	+3	+4	+5	+5	+5
		5.2.2	У кооперації із громадськими центрами створено стратегію соціальної та культурної інтеграції вразливих категорій населення		1				
		5.2.3	Запроваджено програму стажування/роботи для осіб літнього віку в соціально відповідальному бізнесі		1	1	1	1	1
		5.2.4	Кількість програм взаємодії закладів соціальної опіки та громадських центрів з вищими навчальними закладами району		1	2	2	2	2

**5. Соціально
справедливий**

	для проходження практики та волонтерства						
5.2.5	Кількість освітніх заходів для службовців, поліцейських та громадських активістів з приводу політики недискримінації та толерантності		1	3	4	4	4
5.2.6	Кількість програм стажування в РДА та у підприємствах соціально відповідального бізнесу для ромських студентів та випускників шкіл		1	2	3	3	3
5.2.7	Кількість проектів взаємодії різних соціальних груп	+1	+2	+4	+5	+5	+5
5.2.8	Кількість просвітницьких програм з метою посилення гендерної чутливості, політики недискримінації та толерантності, а також нетерпимості до будь-яких проявів насилля		1	2	3	4	5
5.2.9	Кількість дитячих зон дітей у адміністративних та муніципальних приміщеннях	+1	+5	+10	У всіх		
5.2.10	Кількість місць для сповивання дітей у адміністративних та муніципальних приміщеннях	+1	+5	+10	У всіх		
5.2.11	Розробка гайдлайнів на рівні району для службовців з приводу реалізації практик гендерно чутливого планування		1	1			
5.2.12	Впровадження гендерно чутливого бюджетування		Впроваджено				
5.2.13	Кількість жінок на відповідальних позиціях в адміністрації						
5.2.14	Кількість міні-центрів побутових послуг першої необхідності для бездомних людей (душ, пральні, сушарні) на Старому Подолі та Куренівці	1	2				
5.2.15	Кількість мініпунктів обігріву/охолодження						
5.2.16	Створено соціальний центр для бездомних людей з широким переліком		1				

[illegible]

6.6.	Винайдено екологічно орієнтоване збирання та утилізацію відходів	6.6.1	Забезпечення домогосподарств контейнерами для роздільного збору сміття, шт						
		6.6.2	Кількість сміттесортирувальних станцій, шт						
		6.6.3	Кількість перероблених відходів, м³ або т						
6.7	Використання невідновлюваних ресурсів зводиться до мінімуму	6.7.1	Розроблені норми будівництва та експлуатації новобудов (так/ні)						
6.8	Відсутні нові типи викидів та забруднення	6.8.1	Виявлені нові викиди та забруднення, т/км²/рік, CO2						

7. Якісна інфраструктура	7.1	Рух немоторизованого руху узгоджується з моторизованим рухом.	7.1.1	Побудовано/реконструйовано мультимодальний вуличний простір, км					
			7.1.2	Побудовано велосипедних доріжок (в одну сторону), км					
			7.1.3	Побудовано пішохідних доріжок, км					
			7.1.4	Розподіл за режимами переміщення (Modal Split), %					
	7.3	Система громадського транспорту оптимізована	7.3.1	Пасажиропотік (за станціями/зупинками, видами громадського транспорту) з Подільського району					
			7.3.2	Кількість одиниць рухомого складу в роботі					
			7.3.3	Рухомий склад, що відповідає потребам маломобільних груп, %					
			7.3.4	Кількість модернізованих транспортно-пересадкових вузлів (для зменшення часу переходу між платформами/зупинками)					
			7.3.5	Середня затримка на одного пасажирів наземного громадського транспорту, хв					
	7.4	Моторизований трафік має бути організований	7.4.1	Вулиці з двостороннім рухом, %					
			7.4.2	Кількість платних місць для паркування на вулицях					
			7.4.3	Кількість інших паркувальних місць					
			7.4.4	Вулиці без автомобільного руху, км					

7. Якісна інфраструктура	7.5	Моторизований транзитний трафік мінімізований для збереження історичних зв'язків	7.4.5	Кількість паркувальних місць на перехоплюючих паркінгах (P+R)					
	7.6	Прагнення до нульової смертності при нещасних випадках (Vision Zero)	7.5.1	Інтенсивність автомобільного транзитного трафіку в захисних зонах (в т. ч. Старий Поділ, Верхній Вал та Нижній Вал)					
			7.6.1	Кількість загиблих в дорожніх аваріях					
			7.6.2	Кількість травмованих в дорожніх аваріях					
			7.6.3	Кількість загиблих неповнолітніх в дорожніх аваріях					
	7.7	Достатні стандарти забезпечення технічної інфраструктури (послуги з опалення, водопостачання та водовідведення, електропостачання та газопостачання)	7.7.1	Кількість реконструкцій насосних станцій подачі питної води та мереж, км, шт					
			7.7.2	Кількість реконструкцій очисних споруд, шт					
			7.7.3	Оновлені дренажні системи, км					
			7.7.4	Кількість нових свердловин для питної води					
			7.7.5	Кількість нових громадських вбиралень, шт					
			7.7.6	Нове або заміна вуличного освітлення, км					
			7.7.7	Кількість реконструкцій районних котелень, тепловпунктів та мереж, км, шт					
			7.7.8	Кількість реконструкцій каналізаційних насосних станцій та каналізаційних мереж, км, шт					
7.8		Нові житлові площі можуть бути забезпечені усіма технічними послугами	7.7.9	Реконструкція основних споруд та мереж газопостачання, км, шт					
			7.7.10	Дублювання інженерних мереж, км					
			7.7.11	Демонтаж повітряних ЛЕП, км					
7.9		Впроваджуються поновлювані джерела енергопостачання	7.8.1	Нові інженерні лінії, км					
			7.8.2	Введені в експлуатацію нові м2/ нові та реконструйовані технічні мережі, м					
	7.9		7.9.1	Кількість енергоефективних інженерних мереж					

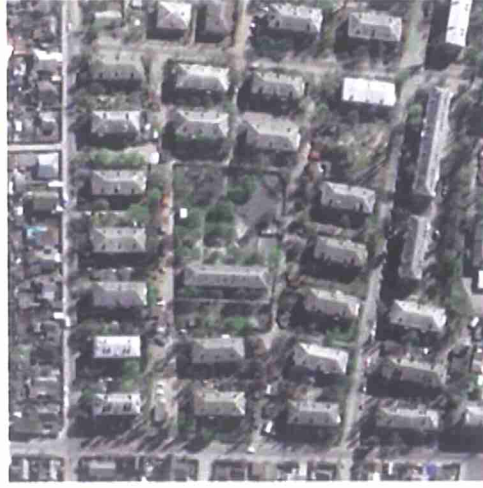
Всього: 1 ціль – 18 індикаторів, 2 ціль – 15 індикаторів, 3 ціль – 16 індикаторів, 4 ціль – 42 індикатори, 5 ціль – 10 індикаторів, 6 ціль – 26 індикаторів, 7 ціль – 32 індикатори = **159 індикаторів**

Розроблені методичні рекомендації (guidelines) і програма розвитку громадських просторів в районі із врахуванням різних активностей та потреб (наприклад, спорт, біг, самотній відпочинок, вигул собак, відпочинок з дітьми, взаємодія з іншими, ігри, культурні та масові заходи, вечірні дозвілля) жителів різних вікових категорій. При цьому враховувати принципи пішої доступності та рівномірного розподілу функцій між громадськими просторами (уникати принципу розміщення усіх можливих функцій в одному парку).

Тканина	Ілюстрація	Принципи
Території з приватними будинками Типова форма забудови: Малоповерхові відокремлені будинки. Зазвичай на одну родину.	Вулична схема: місцева через дороги та провулки вздовж огорож. 	FAR<0,4 • Невелике збільшення щільності забудови та населення. • Обмежена висота парканів, більша їх прозорість. • Комерційне використання має розташовуватись вздовж вулиць. • Достатній рівень соціальної інфраструктури. • Високий рівень озеленення. • Паркування дозволяється тільки в межах власної ділянки. Вуличне паркування лише у визначених місцях. Загальні паркувальні майданчики на периферії. • Головні вулиці добре освітлені вночі.

Лінійна забудова – відокремлені вирівняні квартали

Середньовисотні багатоквартирні будинки зі спільними входами. Будинки вирівняні під сітку вулиць.

Регулярна сітка комерційних або другорядних вулиць. Посаджені дерева, освітлювальні стовпи та стоянка уздовж вулиці.

FAR 0,4-0,8

- Невелике збільшення щільності будівель та населення.
- Відбудовані історичні будівлі.
- Необхідне оновлення квартир та будинків.
- Роздрібна торгівля, послуги або соціальна інфраструктура інтегровані в будівлі на комерційних вулицях.
- Розвивати комерційні функції уздовж вулиць.
- Високий рівень озеленення та дизайну громадських просторів.
- Якісне утримання дворів.

Квартальна забудова

Середньовисотні квартали по периметру, багатоквартирні будинки зі спільним входом.

Звичайна вулична сітка компактної забудови.

Випадкові посадки вулиць, з бічною парковою.

FAR 0,8-3,4

- Відбудовані історичні будівлі.
- Новобудови, що відповідають контексту з аналогічним масштабом і пропорціями.
- Реструктуризація та озеленення дворів.
- Парки (500-2000 кв. м) в межах сітки. Інколи міський квартал планується також для садів або соціальних центрів.
- Будинки, розташовані таким чином, щоб забезпечувати безперервний фронт вздовж вулиць.
- Форма будівель підкреслює кути (наприклад, вигнутий або вирізаний кут, ступінчастий тощо).
- Торгівля або офіси на перших поверхах інтегровані в будівлю.
- Вікна та балкони утримуються в оригінальному вигляді. Немає видимих кондиціонерів або іншого технічного обладнання.

- Підземний або дворовий паркінг облаштовується в межах власності. Вуличні стоянки на відведених ділянках з деревами.

Мікрорайон

Різна висотність будівель, переважно житло

Рідкісні прямі вулиці. Відсутнє означення публічного вуличного простору

FAR 0,8–2,1

- Забезпечити чітку структуру вулиць та простору між будівлями шляхом реструктуризації, озеленення та перепланування.
- Бажаним є збільшення змішаного використання за рахунок заповнення комерційних будівель.
- Дозволити заповнювати територію об'єктами зі змішаним використання невеликих масштабів для створення закритих публічних просторів
- Локальні сади, парки поблизу (як правило, 1-2 га) з ігровими майданчиками та скверами між будівлями.
- Чітке визначення загальнодоступного вуличного простору.
- Пішохідні маршрути, періодично відокремлені від вулиць.
- Чітке визначення паркомайданчиків (менше 30% відкритого простору)

Висотні житлові забудови

Групи багатоповерхових індивідуальних будівель та середньоповерхових лінійних або квартальних забудов. У ключових місцях панорамні домінуючі.

Приватизовані вулиці та громадські простори

FAR 1,5-4,4

- Бажана модель вулиць: звичайна сітка головних вулиць плюс вузькі міські вулиці, сприятливі до пішоходів.
- Офіційна посадка вулиць та освітлення.
- Невеликі вуличні дерева.
- Парки та сади в вуличній сітці. Площі або квартали на ключових вузлах.
- Міцями міський квартал наповнений для достатньої соціальної інфраструктури.
- Приєднані середні блоки для забезпечення безперервного фронту.
- Вбудовані торгові або підрозділи на першому поверсі для більш змішаного використання.
- Немає закритих парканом спільнот.

Ревіталізація промислових зон

Змішане зростання окремо розташованих великих будівель, меншими майстернями та інших функціональних будівель

Поеднання активних виробництв, службових будівель та закинутих майданчиків та будівель.

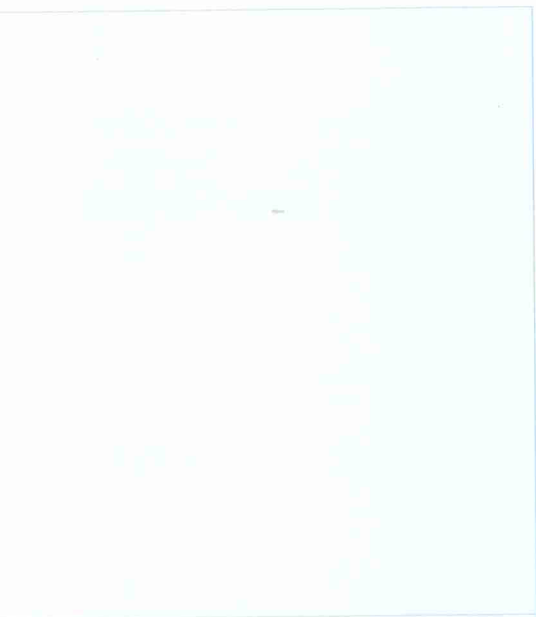
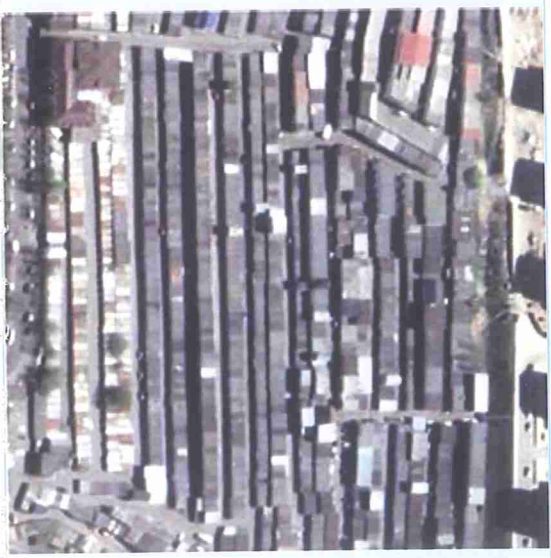
- Майбутнє використання: бізнес-підприємства, легка індустрія, майстерні та орендовані квартири для житлового призначення (30%)
- Реконструкція історичних індустріальних будівель для нового використання.
- Формування додаткових пішохідних та транспортних зв'язків через 100–150–200 метрів на непрохідних ділянках перебілого розміру;
- Формування фасадів вулиць з активним першим поверхом вздовж нових пішохідних та транспортних зв'язків;
- Створення додаткових зелених публічних просторів та озеленення вулиць та дахів промислових будівель.

Гаражі

Металеві або цегляні споруди тимчасового характеру, які використовуються для зберігання приватного автотранспорту, майстерень, автомобільних сервісів тощо. Частіше всього не мають законних підстав землекористування

Локальні проїзди, що поєднують споруди, проте не інтегровані у загальноміську вуличну мережу.

- Відновлення поєднаності та прокладання через території гаражів загальноміських транспортних і пішохідних зв'язків, які гарно освітлені у нічний час.

- Усі зелені зони згідно з Концепцією мають бути поєднані у неперервну мережу;
- Також згідно з Концепцією мають з'явитись нові парки на Старому Подолі, Подільського-Куренівській промзоні, Замковищі тощо. Є місця, де можливо відновити Крайку;
- У ключових зелених публічних просторах має з'явитись інфраструктура для перебування людей: велодоріжки, альтанки, спортивні майданчики, прогулянкові стежки тощо.

- Згідно з Концепцією усі території зі значним рівнем озеленення, такі як: сади, поля, цвинтарі, парки лікарень, інститутів тощо, прив'язані за статусом до Цінних ландшафтів і захищені від забудови;
- Концепція пропонує рішення, яке базується на демографічному прогнозі і дозволяє зберегти від забудови більшу частину садів агрокомбінату «Пуща-Водиця».

**Заступник міського голови –
секретар Київської міської ради**

Терентьєву М.О.
Вітренку А.О.
Москалю Д.Д.
Бродському О.Я.
Мусі В.В.
Васильчуку В.В.
Порошенко М.А.
Окопному О.Ю.
Омельченку О.О.
Нефьодову М.Є.
Трубіцину В.С.
Положишник В.О.

Прошу розглянути проект рішення від 19.10.2021 №08/231 – 3765/ПР в установленому порядку.

Омельченко А.В.

Для контролю за проходженням та тиражування.

Гришаєвій К.Г.
Оленичу П.С. – до відома
Поворознику М.Ю. – до відома
Пантелеєву П.О. – до відома
Мондриївському В.М. – до відома
Старостенко Г.В. – до відома
Густелеву О.О. – до відома
Прокопіву В.В. – до відома
Кулебі О.В. – до відома
Юнаковій С.М.

Володимир БОНДАРЕНКО

“19” жовтня 2021 року
№ 08/231 – 3765/ПР

08/231-3765/PP
19.10.2021

ДЕПУТАТ

КИЇВСЬКОЇ МІСЬКОЇ РАДИ ІХ СКЛИКАННЯ

« 18 » жовтня 2020 р.

№ 08/279/09/188-175
Київська міська рада

Відповідно до частини першої статті 26 Регламенту Київської міської ради, затвердженого рішенням Київської міської ради від 07.07.2016 № 579/579, направляємо проєкт рішення Київської міської ради **«Про Концепцію інтегрованого розвитку Подільського району м. Києва»** для забезпечення його реєстрації та розгляду в установленому порядку.

Додатки:

1. Проєкт рішення на 2 арк.;
2. Пояснювальна записка на 3 арк.;
3. Додаток до проєкту рішення на 239 арк.;
4. Електронна версія зазначених вище документів.

З повагою

Депутати Київської міської ради

Михайло Гондаренко Ф.В.
В.Олександрович Мандрицький В.Н.
Чорний А.В.
Брагіньський А.В.

